

АГАТА КРИСТИ

ЧУДНОВАТИЯТ
ДОМ

АБАГАР
София

АГАТА КРИСТИ ЧУДНОВАТИЯТ ДОМ

Превод: Ленко Костов

chitanka.info

Леонидис са едно голямо, щастливо семейство. Живеят охолно в огромна къща с фронтони, разположена в изискано предградие на Лондон. Но едва след смъртта на Аристид Леонидис отриват, че сред тях има убиец.

„Чудноватият дом“ е една от най-любимите ми творби. Отлагах написването ѝ с години, обмислях и я усъвършенствах. Създаването ѝ за мен бе чиста наслада. Често се замислям дали читателят усеща кога дадена книга е плод на усилена работа, или е била писана с удоволствие. Много пъти са ми казвали: „Колко ли ви било приятно да я напишете!“. И то за книга, която определено не се е получавала така, както ми се е искало, чиито герои са суховати, сюжетът е излишно заплетен, а диалогът — претрупан.

Но вероятно авторът не е най-добрият съдник на своите произведения. Не зная откъде ми хрумна за семейство Леонидис — те просто се появиха. А после образите им започнаха „да се развиват“ пред очите ми.

Струва ми се, че станах техен биограф.

Агата Кристи

Агата Кристи е известна в целия свят като кралицата на криминалния роман. Продадени са повече от един милиард екземпляра от книгите ѝ на английски език и още един милиард в превод на 44 езика. Тя е един от най-издаваните и четени автори и само Библията и произведенията на Шекспир са продадени в по-големи количества от нейните романи. Авторка е на 78 криминални романа, 19 пиеси и 6 романа, написани под името Мери Уестмакот.

Агата Кристи е родена в Торки. Първият ѝ роман — „Загадката в Стайлз“ е написан към края на Първата световна война, в която тя участва като медицинска сестра. В него тя създава Поаро, малкия детектив белгиец с яйцевидна глава, страстен привърженик на реда, както и на „сивите клетки“, който става един от най-популярните детективи след Шерлок Холмс. Романът е публикуван през 1920 година.

След като е писала средно по една книга на година, през 1926 Агата Кристи създава своя шедьовър „Убийството на Роджър Акройд“. Това е първото ѝ произведение, публикувано от Колинс, и поставя началото на едно сътрудничество между автор и издател, което продължава 50 години и дава живот на 70 книги. „Убийството на Роджър Акройд“ е и първият роман на писателката, който е поставен в театъра със заглавието „Алиби“ и се играе с голям успех в Уест Енд.

През 1971 г. Агата Кристи получава благородническа титла. Последните ѝ два издадени романа са „Завесата: Последният случай на Поаро“ — през 1975 г., и „Прикрито убийство“ — през 1976 г., в който отново се срещаме с мис Марпъл, милата стара дама от Сейнт Мери Мийд. И двата романа имат невероятен успех. Агата Кристи пише и популярна литература, включително и една автобиография и прекрасната книга „Ела и ми кажи как живееш“, която разказва за експедициите, на които е била със своя съпруг, археолога сър Макс Малоун.

1

За първи път се срещнах със София Леонидис в Египет към края на войната. Тогава заемаше доста висока административна длъжност в един от тамошните отдели на Външното министерство. Първата ни среща бе по служба, но скоро оцених способностите ѝ, поради които я биха назначили, въпреки младостта ѝ (по онова време бе едва двацет и две годишна).

Освен ме се държеше съвсем естествено, София притежаваше бистър ум и сдържан хумор, който намирах за много приятен. Станахме приятели. Беше девойка, с която може да се разговаря непринудено и когато излизахме да вечеряме или да потанцуваме, прекарвахме много приятно.

И това бе всичко, което знаех за нея. Но едва когато ми наредиха да замина за Далечния Изток, в края на военните действия в Европа, разбрах още нещо — че обичам София и че искам да се ожена за нея.

Горното откритие направих, докато вечеряхме в ресторант „Шепърдс“. Прозрението ми не бе никак изненадващо, а по-скоро бе признаване на отдавна съществуваща истина. Вече гледах на нея с други очи — но онова, което виждах, ми бе известно отдавна. И всичко, което виждах у нея, ми харесваше. Тъмната твърда коса, разпиляна върху гордото ѝ чело, веселите сини очи, малката волева брадичка и правилния нос. Харесваше ми добре ушития по поръчка светлосив костюм и снежнобялата ѝ блуза. Външността ѝ на типична англичанка ми действаше още по-силно, след като в продължение на три години не бях виждал родната си страна. Мислех си, че никое друго момиче не би могло да бъде с по английска външност от нея. Докато разсъждавах така, изведнъж ми мина през ума дали действително бе и дали можеше, да бъде толкова чиста англичанка, колкото изглеждаше. Дали пък в действителност не играеше някаква свършена роля?

Спомних си, че въпреки дългите ни и обстойни разговори, когато обсъждахме различни идеи, споделяхме кого харесваме и кого не,

мечтаехме за бъдещето и споменавахме за приятели и познати, София никога не продумваше за дома и семейството си. За мен знаеше всичко (както вече споменах, тя умееше да слуша), но аз не знаех нищо за нея. Предполагах, че в произхода ѝ няма нищо особено, но никога не говореше за него. И чак сега се замислих върху този факт.

София ме попита за какво съм се замислил.

— За тебе — честно отговорих аз.

— Разбирам — гласът ѝ прозвуча така, сякаш наистина го разбираше.

— Може да не се видим отново още две години — казах аз. — Не знам кога ще се върна в Англия. Но щом се върна, първото, което ще направя, е да дойда при теб и да поискам ръката ти.

Прие го, без да прояви изненада. Седеше и пушеше, без да ме поглежда.

В продължение на миг-два не бях сигурен дали ме е разбрала.

— Изслушай ме — започнах аз. — Единственото, за което съм сигурен, че няма да го направя, е да поискам да се омъжиш за мен сега. Откъдето и да го погледнеш, няма смисъл. Първо, защото можеш да ми откажеш и аз да си тръгна нещастен, а после вероятно да се хвърля на шията на първата отвратителна жена, просто за да си възвърна самочувствието. А ако не ми откажеш, какво можем да направим? Да се оженим и да се разделим веднага ли? Или да се сгодим и да седнем да чакаме кой знае докога? Не мога да искам от теб такова нещо. Може да срещнеш някой друг и да се чувстваш задължена да ми бъдеш „вярна“. Живеем в необичайна и трескава обстановка „дай-да-го претупаме на-бърза-ръка“. Около нас постоянно се развеждат и се разделят. Искам да знам, че си се прибрала у дома свободна и необвързана, да се поогледаш наоколо, да прецениш следвоенния свят и да решиш какво ти се иска да нравиш. София, искам чувствата ни да бъдат нещо постоянно. Никакъв друг брак не ми е потребен.

— Нито пък на мене — каза София.

— От друга страна — продължих аз, — мисля, че съм длъжен да ти кажа какво... е... чувствам към теб.

— Но без излишни лирически отклонения, нали? — промърмори тя.

— Скъпа, не разбираш ли? Опитвах се да не кажа, че те обичам...

— Напълно те разбирам, Чарлс — прекъсна ме тя. — И ми харесва смешното ти държане. И можеш да дойдеш да ме видиш, когато се върнеш — ако все още го искаш...

Мой ред беше да я прекъсна:

— В това няма никакво съмнение.

— Винаги и за всичко можем да се съмняваме, Чарлс. Винаги може да се появи някаква непредвидима причина, която да ни обърка плановете. Ето например, какво знаеш ти за мене?

— Дори не знам къде живееш в Англия.

— Живея в Суинли Дийн.

Кимнах при споменаването на известното далечно предградие на Лондон, което се гордееше с три отлични игрища за голф, посещавани от столичните банкери.

А София добави замечтано:

— „В малка чудновата къща...“

Сигурно съм изглеждал леко озадачен, защото на нея ѝ стана забавно и обясни, като доизпя думите на песничката:

— „И всички си живели дружно в малка чудновата къща.“ Ето такива сме ние. А и къщата ни никак не е малка. Но е определено чудновата — цялата е във фронтони и дървени греди!

— Голямо ли е семейството ти? Имаш ли братя и сестри?

— Един брат, една сестра, майка, баща, чичо, стринка, дядо, сестрата на баба ми и втората жена на дядо ми.

— Господи! — непресторено възкликнах аз.

София се засмя.

— Естествено, че при нормални условия не живеем всички заедно. Войната и бомбардировките ни накараха да се съберем, но не съм сигурна — замислено сбърчи нос тя, — вероятно в душите си, ние винаги сме живели заедно — под погледа и закрилата на дядо ми. Моят дядо е истинска Личност. Минава осемдесетте, висок е около метър и петдесет, но всички изглеждат доста безлични в негово присъствие.

— Изглежда, че е интересна личност — рекох аз.

— И действително е интересен. Грък от Измир. Аристид Леонидис. — После добави, намигайки ми: — Страшно богат е.

— А някой друг ще забогатее ли, когато свърши войната?

— Дядо ми ще забогатее — уверено отговори София. — Никакви номера от рода на „да оскубем богатите“ няма да минат при него. Той самият ще оскубе скубачите. Чудя се — добави тя, — дали ще го харесаш?

— А ти харесваш ли го? — попитах аз.

— Повече от всеки друг на света — отвърна София.

2

Изминаха повече от две години, преди да се върна в Англия. Не бяха лесни години. Пиших на София, а тя редовно ми отговаряше. Писмата ѝ, както и моите не бяха любовни. Бяха по-скоро писма между близки приятели — чрез тях си разменяхме мисли и обсъждахме идеи, както и случки от ежедневието. И все пак, знаех, че що се отнася до мен, а вярвах, че същото важи и за София, чувствата ни един към друг растяха и се задълбочаваха.

Върнах се в Англия в един спокоен и облачен ден на септември. Листата на дърветата бяха като позлатени от светлините на вечерта. Вятърът подухваше игриво. Изпратих телеграма до София още от летището.

Току-що пристигнах. Да вечеряме довечера в „Марио“ девет часа.

Чарлс

Два маса по-късно, докато преглеждах „Таймс“, в колонката със съобщения за раждания, сватби и погребения, погледът ми бе привлечен от името Леонидис.

На 19.IX. в Трите фронтонa, Суинли Дийн, се спомина Аристид Леонидис, на осемдесет и осем години, любим съпруг на Бренда Леонидис. От дълбоко опечалената.

Непосредствено под него, в същата колона имаше още едно съобщение:

ЛЕОНИДИС — внезапно, в къщата си Трите фронтоната, в Суинли Дийн, Аристид Леонидис. От дълбоко скърбящите деца и внуци. Цветята се поднасят в църквата „Сейнт Елдред“ в Суинли Дийн.

Стори ми се, че двете известия са твърде любопитни. Сякаш при набора на вестника бяха допуснали грешка. Но мислите ми бяха изцяло заети със София. Побързах да ѝ изпратя втора телеграма:

Току-що прочетох за смъртта на дядо ти. Много съжалявам. Съобщи ми кога можем да се видим.

Чарлс

Отговорът ѝ дойде в шест часа, когато вече бях в къщата на баща ми:

Ще бъда в „Марио“ девет часа.

София

Мисълта за срещата ми със София едновременно ме разтревожи и ме развълнува приятно. Времето течеше подлудяващо бавно. Пристигнах в ресторанта двадесет минути по-рано и зачаках. София закъсня само пет минути.

Човек винаги се чувства неловко при срещата си с някого, когото не е виждал отдавна, но пък е мислил често за него през цялото време. Когато София най-после влезе през летящата врата, стори ми се, че срещата ни е съвсем въображаема. Облечена бе в черно, което по някакъв си странен начин, ме стресна. Повечето от другите жени бяха облечени в черно и приемах, че сигурно са в траур, но останах изненадан, че момиче като София може да е в черно — дори и заради близък роднина.

Изпихме по един коктейл, а после ни настаниха на запазената за нас маса. Разговаряхме доста забързано и трескаво — питахме се за

старите ни приятели от Кайро. Държанието ни бе неестествено, но успяхме да се отърсим от първоначалната си скованост. Изказах съболезнованията си по повод смъртта на дядо й, а София тихо промълви, че всичко е станало „съвсем неочаквано“. После отново се захванахме със спомените си. Започнах да усещам с безпокойство, че нещо не е наред — нещо, което според мен, бе съвсем различно от първоначалната обяснима скованост, след като не бяхме се виждали толкова отдавна. Нещо не бе наред, съвсем не наред, със самата София. Дали не се готвеше да ми каже, че е срещнала друг, на когото държи повече, отколкото на мен? И че чувствата й към мен са били „напълно погрешни“?

Но някак си усещах, че не това бе причината, макар че не знаех каква е точно тя. Междувременно продължавахме с принудения си разговор.

После, съвсем неочаквано, докато сервитьорът ни поднасяше кафето, всичко си дойде на мястото. Ето че отново седяхме със София, както така често ни се случваше в миналото, на масичка за двама в ресторант. Като че ли никога не се бяхме разделяли.

— София! — промълвих аз.

— Чарлс! — откликна веднага тя.

Въздъгнах с дълбоко облекчение.

— Слава богу, че всичко свърши — рекох аз. — Какво ни стана и на двамата?

— Вероятно вината е моя. Държах се глупаво.

— Но нали вече всичко е наред?

— Да, всичко е наред.

Усмигнахме се един на друг.

— Скъпа! — възкликнах аз, а после добавих: — Кога можеш да се омъжиш за мене?

Усмивката й помръкна. Нещото, каквото и да бе то, бе ново между нас.

— Не знам — отвърна тя. — Не съм сигурна, Чарлс, че изобщо мога да се омъжа за тебе.

— Но, София! Защо не? Да не би защото си отвикнала от мен? Да не би да ти е необходимо време отново да свикнеш с мен? Или има някой друг? Не... — не довърших аз. — Говоря глупости. Причината не е в това.

— Не, не е — поклати глава тя. Чаках я да продължи. София добави с приглушен глас:

— Заради смъртта на дядо ми.

— Смъртта на дядо ти ли? Но защо? Какво значение има тя, за бога? Да не искаш да кажеш, че... но не можеш да мислиш така — че е заради пари? Нищо ли не ти е оставил? Но разбери, скъпа, че...

— Не е заради пари — усмихна се унило тя. — Предполагам, че ще поискаш да ме вземеш „такава, каквата съм“, както се казва. Но дядо ми никога не е губил пари през живота си.

— Но какво има тогава?

— Просто неговата смърт — виж какво, Чарлс, според мен, дядо не почина от... естествена смърт. Мисля, че може да е бил... убит...

Зяпнах я изненадано.

— Но... това е невероятно. Какво те кара да мислиш така?

— Не съм си го измислила аз. Първо, лекарят се държа особено. Отказа да подпише смъртния акт. Ще правят аутопсия. Съвсем очевидно е, че подозират нещо нередно.

Не възразих нищо. София бе много умна. Можеше да се вярва на заключенията ѝ.

Вместо това, рекох нетърпеливо:

— Подозренията им могат да бъдат напълно неоснователни. Но да оставим това настрана и да предположим, че имат основание — какво значение имат техните подозрения за нас двамата?

— Засягат ни по някакъв начин. Ти си на дипломатическа служба. При вас обръщат голямо внимание на съпругите. Не, моля те да не казваш нещата, които напират в тебе. Искат ти се да ги изречеш и вярвам, че наистина си ги мислиш, и на теория съм съгласна с доводите ти. Но аз съм горда — дяволски горда. Искам бракът ни да бъде щастлив и за двама ни. Не ми се ще да се превърна в половинката, за която е направена саможертва от любов! А и както ти казах, може всичко да е наред...

— Искаш да кажеш, че... докторът може да е сгрешил ли?

— Дори и да не е сгрешил, няма никакво значение — ако е бил убит от предполагаемото лице.

— Какво имаш предвид, София?

— Чудовищно бе от моя страна да го кажа. Но в края на краищата, човек трябва да бъде и честен.

Опитах се да продължа, но тя ме изпревари:

— Не. Чарлс, повече няма да научиш от мен. Вероятно вече ти казах повече, отколкото трябваше. Но бях решила твърдо да те видя днес — да се срещнем лично и да те накарам да разбереш. Не можем да определяме нищо, докато не се изясни всичко.

— Поне ми разкажи какво се е случило.

София поклати глава.

— Не искам.

— Но, София...

— Не, Чарлс. Не искам да гледаш на нещата така, както ги виждам аз. Искам да гледаш на семейството ми безпристрастно.

— И как да го направя?

Вдигна поглед към мене, в прекрасните ѝ сини очи се прокрадна странен израз.

— Ще го научиш от баща ти — каза тя.

В Кайро ѝ бях споменал, че баща ми е помощник-комисар в Скотланд Ярд. Той все още бе на същата длъжност. Думите ѝ ме накараха да потръпна.

— Значи е толкова сериозно, така ли?

— Така смятам. Виждаш ли човека, който седи сам на масата до вратата — доста як и тъп, с вид на бивш военен?

— Да.

— Същият беше на перона в Суинли Дийн тази вечер, когато се качвах на влака.

— Да не искаш да кажеш, че те е следил дотук?

— Да. И мисля, че ние всички сме — как му казват — под наблюдение. Намекнаха ни, че е по-добре да не напускаме къщата. Но бях решила твърдо да те видя.

Малката ѝ упорита брадичка щръкна войнствено.

— Измъкнах се през прозореца на банята и се спуснах по водосточната тръба.

— Скъпата ми!

— Но и полицаите се оказаха много съобразителни. Особено след като ти изпратих и телеграмата. Е, както и да е — ето че сме тук заедно... Но отсега нататък, ще трябва да действаме поотделно.

Замълча, а после добави:

— Жалкото е, и няма никакво съмнение, че се обичаме.

— Няма никакво съмнение — рекох аз. — И според мен, никак не е жалко. И двамата преживяхме световната война, не един път едва избягвахме от смъртта, но не разбирам защо неочакваната смърт на един възрастен човек — впрочем, на колко години беше той?

— На осемдесет и седем.

— Да, разбира се. В „Таймс“ посочваха възрастта му. Ако питаш мен, умрял си е от старост и всеки уважаващ себе си лекар би го потвърдил.

— Ако познаваше дядо ми — рече София, — щеше да се изненадаш, че изобщо е могъл да умре от нещо.

3

Винаги съм проявявал известно любопитство към работата на баща ми в полицията, но изобщо не бях подготвен за мига, когато ще ми се наложи да се интересувам пряко и лично от нея.

Все още не бях се виждал със Стареца. Когато пристигнах, беше излязъл, а след като се изкъпах, обръснах и преоблякох, отидох да се видя със София. Когато се върнах, обаче, Гловър ми съобщи, че баща ми е в кабинета си.

Седеше на бюрото си и се мръщеше над куп документи. Щом като ме видя, скочи да ме посрещне.

— Чарлс! Ей, откога не сме се виждали!

Срещата ни след петте години на войната би разочаровала всеки французин. В действителност, двамата бяхме истински развълнувани, че се виждаме отново. Със Стареца се обичаме много и се разбираме доста добре.

— Имам малко уиски предложи той. — Кажи кога да наляя. Извинявай, че ме нямаше, когато си дошъл. Затънал съм до шия в работа. Ето сега се занимавам с един дяволски заплетен случай.

Разположих се на стола и запалих цигара.

— Аристид Леонидис ли? — попитах аз.

Той смръщи вежди. Хвърли ми бърз и изпитателен поглед. Гласът му прозвуча учтиво, но и неумолимо.

— Какво те кара да мислиш, че е така, Чарлс?

— Значи съм прав, нали?

— Откъде знаеш за случая?

— Получих сведения.

Стареца чакаше.

— Сведенията ми — обясних аз, — идват направо от самата кухня.

— Хайде, Чарлс, кажи си го направо.

— Може да не ти се хареса — рекох аз. — В Кайро се запознах със София Леонидис. Влюбих се в нея. Ще се ожения за нея. Днес се

видяхме и вечеряхме заедно.

— Вечеряла е с тебе ли? В Лондон? Как е успяла да го *направи*! Членовете на семейството бяха помолени — е, съвсем любезно, да си седят вкъщи.

— Точно така. Измъкнала се е през прозореца на банята и се е спуснала по водосточната тръба.

Върху устните на Стареца заигра лека усмивка.

— Изглежда — забеляза той, — че младата дама е доста находчива.

— Но и вашите полицаи са доста досетливи — подхвърлих аз. — Някакъв мъжага с вид на военен я проследил до ресторанта. Предполагам, че ще бъде отразено в сводката. Висок около метър и осемдесет, кестенява коса, кафяви очи, тъмносин костюм на тънки райета и така нататък.

Стареца ме изгледа изпитателно.

— Това... сериозно ли е? — попита той.

— Да — отвърнах аз. — Сериозно е, татко.

Настъпи кратко мълчание.

— Имаш ли нещо против? — попитах аз.

— Нямах да имам нищо против — преди седмица. Семейството е доста заможно — момичето ще наследи пари, а пък и знам какъв си. Не могат да ти завъртят лесно главата. Но сега...

— Да, татко?

— Всичко може да си е съвсем наред, ако...

— Ако какво?

— Ако е бил убит от предполагаемото лице.

За втори път чувах същите думи тази вечер. Започна да ми става интересно.

— Но кое е предполагаемото лице?

Баща ми ме погледна изучаващо.

— Какво по-точно знаеш за цялата история?

— Нищо.

— Нищо ли? — той изглеждаше изненадан. — Момичето не ти ли е разказало?

— Не. Каза, че е по-добре да преценя всичко сам от различна гледна точка.

— Това пък защо?

— Не е ли съвсем очевидно?

— Не, Чарлс. Мисля, че не е.

Започна да се разхожда с намръщено лице. Беше захапал пура, но тя бе угаснала. По това разбирах, че е доста разтревожен.

— Какво знаеш за семейството и? — рязко попита той.

— По дяволите! Знам, че освен стареца, там има синове със съпругите им и внуци. Не знам цялото родословно дърво. — Замълчах, а после добавих: — Най-добре е да ми обясниш всичко, татко.

— Да — въздъхна той, сядайки. — Добре тогава, да започнем от самото начало — с Аристид Леонидис. Пристигнал е в Англия, когато е бил дващест и четири годишен.

— Грък от Измир.

— И това ли знаеш?

— Да, но май друго и не знам.

Вратата се отвори и Гловър влезе да съобщи за пристигането на главния инспектор Тавърнър.

— Той отговаря за случая — обясни баща ми. — Най-добре е да го поканим. Проверил е всичко за семейството. Знае повече за тях, отколкото самият аз.

Попитах дали от местния полицейски участък са се обадили в Скотланд Ярд.

— Случаят е в нашия район. Суинли Дийн е част от Голям Лондон.

Кимнах с глава в знак на съгласие, докато главният инспектор Тавърнър влизаше в стаята. Познавах Тавърнър от доста години. Поздрави ме сърдечно и изрази радостта си, че съм се върнал здрав и читав.

— Запознавам Чарлс с подробностите — обясни баща ми. — Поправяйте ме, ако сгреща някъде, Тавърнър. Леонидис пристигнал в Лондон през 1884 г. Открил малък ресторант в Сохо. Заведението се оказало доходно. Скоро отворил още един. Не след дълго притежавал седем-осем ресторантчета. И всичките се изплатили много бързо.

— И никога не е допускал никакви грешки, с каквото и да се е захващал — допълни главният инспектор Тавърнър.

— Притежавал е безпогрешен усет — продължи баща ми. — След време е станал собственик на най-известните ресторанти в Лондон. После се прехвърлил в сферата на крупните доставки.

— Занимавал се е и с много други дейности — обади се Тавърнър. — Търговия с облекло от втора употреба, магазини за евтина бижутерия и какво ли не. И естествено — замислено добави той, — винаги е действал с необичайни похвати.

— Искате да кажете, че е бил мошеник ли? — намесих се аз.

— Не, нямах предвид това. Действал е с чудновати прийоми, но не е бил мошеник. Никога не е престъпвал рамките на закона. Но е бил човек, който винаги е намирал начини да заобиколи закона. Така е натрупал куп пари даже и през последната война, въпреки възрастта си. Никога не е действал противозаконно, но щом се е заемал с някаква дейност, значи точно там има спешна нужда от нов закон, ако ме разбирате. Докато, обаче, се приемел законът, той преминавал в друга сфера.

— Не ми изглежда да е бил много привлекателна личност — забелязах аз.

— Колкото и странно да ви звучи, той е бил привлекателен. Притежавал е обаяние, разбирате ли, на което никой не е можел да устои. На външен вид не е бил нищо особено. Някакво джудже — грозновато дребно човече, но излъчващо лично обаяние и жените винаги са си падали по него.

— Бракът му е предизвикал голяма изненада — намеси се баща ми. — Оженил се за дъщерята на едър земевладелец — председател на местното ловно дружество.

Повдигнах изненадано вежди.

— Заради парите му ли?

Стареца завъртя глава.

— Не, брак по любов. Срещнали се по повод подготовката на сватбено тържество на нейни приятели и тя се влюбила в него. Родителите ѝ били решително против, но тя останала непоколебима. Нали ви казах, че си е имал личен чар — у него имало нещо необичайно и енергично, което бъдещата му жена смятала за привлекателно. Хората около нея ѝ били омръзнали.

— А бракът им щастлив ли е бил?

— Много щастлив, колкото и да е странно. Естествено, приятелите им от предишните дни не се сблизихи (било е все още време, когато парите не са оказвали влияние върху класовите различия), но това явно не го е безпокояло. Карали са я без приятели.

Той построил доста чудновата къща в Суинли Дийн, където заживели и си народили осем деца.

— Истинска семейна сага.

— Старият Леонидис постъпил доста умно при избора на Суинли Дийн. Предградието едва започвало да се налага. Второто и третото игрище за голф все още не били построени. Обществото било смесица от стари кореняци, които държали много на градините си и харесвали мисис Леонидис, и от градски богаташи, които поддържали приятелство с Леонидис, за да могат да използват връзките му. Живели доста щастливо, според мен, до 1905 г., когато тя починала от пневмония.

— И го оставила с осем деца?

— Едното починало съвсем малко. Двама от синовете били убити през последната война. Друга неомъжена дъщеря загинала при автомобилна катастрофа. Трета починала преди година или две. Две от децата все още са живи най-големият син, Роджър — женен, но без деца и Филип, женен за известна актриса и с три деца. Нашата София, Юстас и Джоузефин.

— И всички те живеят в — как беше то — Трите фронтоната ли?

— Да. Къщата на Роджър Леонидис била разрушена при бомбардировките в началото на войната. Филип и семейството му живеят там от 1937 г. А има и една възрастна леля, мис де Хавиланд, сестра на първата мисис Леонидис. Тя винаги се е отнасяла с явна неприязън към зет си, но след смъртта на сестра си, приела предложението му да заживее при него, считайки за свой дълг да поеме грижите за децата.

— Мис де Хавиланд е много съвестна — заключи инспектор Тавърнър. — Но не е жена, която лесно би променила мнението си за някого. Винаги се е отнасяла с неодобрение към Леонидис и неговите похвати...

— И така — рекох аз, — домочадието изглежда доста интересно. Кой мислите, че е убиецът?

Тавърнър поклати глава.

— Рано е — рече той, — рано е да се каже.

— Хайде де, Тавърнър — настоях аз. — Обзалагам се, че знаете кой го е убил. Все още не сме в съда, драги.

— Не — мрачно отговори Тавърнър. — Но може и изобщо да не стигнем дотам.

— Да не искате да кажете, че може да не е бил убит?

— О, съвсем сигурно е, че е бил убит. Отровили са го. Но нали знаете какви са случаите с отровителите. Много са трудни за доказване. Много трудни. Всички доказателства могат да сочат една посока...

— Именно това искам да разбера. На вас вече ви е съвсем ясно, нали?

— И случая има много условности. Макар че има и прекалено очевидни неща. Идеалната постановка. Но не мога да кажа със сигурност. Много е трудно.

Вдигнах умолително поглед към Стареца.

— При разследването на убийство — бавно изрече той, — както знаеш, Чарлс, очевидното обикновено е правилното решение. Старият Леонидис се е оженил повторно преди десет години.

— Когато е бил на седемдесет и седем?

— Да, оженил се е за млада жена на двацет и четири години.

Подсвирнах от изненада.

— И каква е младата жена?

— Млада сервитьорка в някаква чайна. Напълно почтена млада жена — хубава, но някак си анемична и вяла.

— И тя ли е най-вероятният извършител?

— И аз това питам, сър — намеси се Тавърнър. — Сега е само на трийсет и четири години, а това е опасна възраст. Обича удобния живот. А в къщата живее и един млад мъж. Частен учител на внуците. Не е участвал във войната — има болно сърце или нещо подобно. И двамата са неразделни.

Погледнах го замислено. Очевидно всичко си бе по старата и позната схема. Обичайното съчетание. И втората мисис Леонидис бе много почтена, както бе подчертал баща ми. Не едно убийство е било извършвано в името на почтеността.

— И с какво е бил отровен? — попитах аз. — С арсеник ли?

— Не. Нямаме все още резултатите от изследването, но лекарят смята, че е бил отровен с езерин.

— Не е ли малко необичайно? Сигурно не е трудно да се открие кой го е купил.

— Не и в случая. Лекарството си е било негово, разбирате ли. Капки за очи.

— Леонидис е страдал от диабет — обясни баща ми. — Редовно са му слагали инжекции с инсулин. Инсулинът се предлага в шишенца с гумени капачета. Спринцовката се забива в капачето и се изтегля необходимото количество.

Вече се досещах какво ще последва.

— И в шишенцето не е имало инсулин, а езерин, така ли?

— Точно така.

— А кой му е сложил инжекцията? — продължавах да питам аз.

— Съпругата му.

Сега вече ми стана ясно какво имаше предвид София, когато каза „предполагаемото лице“.

Задах нов въпрос:

— А членовете на семейството добре ли са се разбирали с втората мисис Леонидис?

— Не. Доколкото ни е известно, те дори не са и говорили.

Всичко ми ставаше от ясно по-ясно. И все пак инспектор Тавърнър бе явно недоволен.

— Какво не ви харесва в цялата история? — обърнах се към него аз.

— Ако го е направила тя, мистър Чарлс, за нея не е било никак трудно да замени шишенцето с истински инсулин, след като го е отровила. И действително, ако тя е виновницата, не мога да разбера защо не го е направила, за бога.

— Да, прекалено очевидно е. Има ли много инсулин под ръка?

— О, да, има и пълни, и празни шишенца. И ако е заменила шишенцето, лекарят вероятно нямаше да забележи нищо. Много малко се знае за посмъртния ефект от отравяне с езерин. Но тъй като той проверил инсулина (да не би да е бил в по-силен разтвор или нещо подобно), установи естествено, че не е било инсулин.

— Значи — замислено продумах аз, — мисис Леонидис или е постъпила безкрайно глупаво, или, вероятно, много хитро.

— Искате да кажете, че...

— Може да е разчитала, че ще стигнете до заключението, че никой не би постъпил толкова глупаво, както изглежда, че е постъпила тя. Какви са останалите вероятности? Има ли и други заподозрени?

Стареца тихо рече:

— На практика всеки от живеещите в къщата е могъл да го направи. Винаги е имало достатъчно количество инсулин — най-малко за две седмици напред. Някое от шишенцата е могло да бъде напълнено с езерин, след като се е знаело, че именно то ще бъде използвано.

— И всеки, малко или много, е имал достъп до тях?

— Не са ги държали под ключ. Наредени са били върху отделна поличка в шкафчето с медикаменти, в банята на Леонидис. Всеки от обитателите е могъл да проникне безпрепятствено до тях.

— Има ли някакви убедителни мотиви?

Баща ми въздъхна.

— Мили ми Чарлс. Аристид Леонидис е бил изключително богат. Вярно е, че е оставил значителни суми на наследниците си, но е възможно на някой от тях да му се е приискало да има повече.

— И този някой най-вероятно е настоящата му вдовица. А онзи младеж има ли пари?

— Не. Беден е като църковна мишка.

Нещо прищрака в ума ми. Спомнях си за цитираното от София. И изведнъж си припомних всичките думи на приспивната песничка:

*По чудноват път цяла миля си вървял един чуждак.
Край чудноват стобор намерил чудноват петак.
Чудновата мишка хванал, котаракът му се връща.
И всички си живели дружно в малка чудновата
къща.*

Обърнах се към Тавърнър:

— Какви са впечатленията ви от мисис Леонидис? Как я намирате?

Отговорът му се позабави.

— Трудно ми е да ви кажа, много трудно. Много трудно е да я определи човек. Прекалено мълчалива е, така че не може да се разбере за какво си мисли: Но че обича охолния живот — за това мога да се закълна. Напомня ми, разбирате ли, на някаква котка — голяма,

мъркаща и мързелива котка... Не че имам нещо против котките. Котките са си котки...

От гърдите му се изтръгна въздишка.

— Единственото, от което се нуждаем — завърши той, е да се сдобием с някакво доказателство.

„Да, помислих си аз, на *всички* ни се иска да имаме някакво доказателство, че мисис Леонидис е отровила съпруга си.“ И на София ѝ се щеше да е така, и на мене, както и на главния инспектор Тавърнър.

И тогава всичко щеше да е съвсем наред!

Но София не бе сигурна, както е аз, а не вярвах, че главният инспектор Тавърнър е убеден във вината на мисис Леонидис...

4

На другия ден тръгнахме с Тавърнър за Трите фронтоната.

Оказах се в доста интересно положение. Обстановката бе, меко казано, съвсем необичайна. Но пък Стареца никога не се е отличавал с особено традиционни похвати.

Някои неща ми бяха вече познати, защото през първите дни на войната бях сътрудничил на Специалния отдел на Скотланд Ярд.

Сегашното положение, разбира се, бе съвсем различно, но някогашният ми опит все пак, ми създаваше известно самочувствие.

— За да разнищим изобщо този случай, трябва да внедрим наш човек — заяви баща ми. — Необходимо ни е да узнаем всичко за обитателите на къщата. Трябва да ги опознаем *отвътре*, а не само да разчитаме на външни наблюдения. И именно ти си човекът, който може да го направи.

Предложението му никак не ми хареса. Хвърлих попушената цигара в камината и рекох:

— Значи трябва да стана полицейски доносник? Така ми? Искаш да ме внедриш в семейството на любимото ми момиче, което ме обича и ми вярва, или поне се надявам, че е така.

Стареца съвсем се вбеси.

— За бога — извика той, — недей да се държиш като всички други. Преди всичко друго, нали не вярваш, че приятелката ти е убила дядо си?

— Разбира се, че не. Изключено е.

— Много добре — и ние смятаме, че е така. Била е в чужбина в продължение на няколко години и отношенията ѝ с дядо ѝ са били чудесни. Доходите ѝ са доста добри, а според мен той щеше да се зарадва, че се е сгодила за тебе и вероятно щеше да ѝ остави значително наследство. Нямаме никакви подозрения към нея. И защо ли да имаме? Но трябва да си съвсем наясно за едно: ако нещата не се изяснят напълно, момичето няма да се омъжи за тебе. Напълно съм убеден в това, след всичко, което ми казваш. И забележи, че

престъплението е от такъв характер, че може да не бъде разкрито *никога*. Едно е да бъдем почти сигурни, че съпругата му и младият ѝ приятел са го скроили, но съвсем друго е да го докажем. Случаят дори не може да бъде даден на прокурора. А ако не успеем да намерим достатъчно доказателства срещу съпругата, винаги ще съществува неприятно съмнение. Ясно ли ти е?

Да, ясно ми беше.

После Стареца подхвърли предпазливо:

— Защо не ѝ го кажеш?

— Имаш предвид да... разкрия пред София, че... — започнах аз, но не довърших.

Баща ми закима енергично с глава.

— Да, да. Не те моля да почнеш да се ровиш, без да кажеш на момичето какво правиш. Виж какво ще ти каже тя.

И стана така, че на следващия ден потеглихме за Суинли Дийн с главния инспектор Тавърнър и сержант Лам.

Малко след игрището за голф завихме край някаква ограда, която, според мен, преди войната е била доста внушителен портал. Крилата му бяха свалени поради някакви патриотични подбуди или вследствие на безмилостната реквизиция. Продължихме по дълга виеща се алея, заградена от двете страни с рододендрони и последният завой ни изведе на покрито с чакъл пространство пред къщата.

Сградата бе невероятна! Чудех се защо ли са я нарекли Трите фронтоната. Много по-подходящо бе да се нарича Единадесетте фронтоната! Любопитно бе, че постройката имаше странно разкривен вид — и ми се струваше, че знам защо. Постройката действително бе от типа на селските къщи, но някак си прекалено раздута. Все едно да гледаш селска къща през гигантска лупа. Скосените трегери, дървените греди над каменните основи и фронтоните — всичко изглеждаше така, сякаш малката чудновата къща е израснала подобно на гъба за една нощ!

И все пак замисълът ми бе ясен. Такава е била представата на гръцкия кръчмар за нещо английско. Искало му се е да има къща като на англичанин, но бе построил сграда с размерите на замък! Чудех се какво пи си е мислила за къщата първата мисис Леонидис. Предположих, че сигурно не са ѝ искали мнението, нито пък са ѝ показали плановете. Най-вероятното бе чудноватият ѝ съпруг да е

искал да я изненада приятно. Не можех да реша дали е била потресена или пък просто се е усмихнала пренебрежително.

Но очевидно животът ѝ тук е бил съвсем щастлив.

— Доста впечатляваща е, нали? — рече инспектор Тавърнър. — Естествено, старият господар е пристроил достатъчно много — разделил е сградата на три отделни къщи, така да се каже, с кухни и всичко останало. И вътре всичко е изрядно, обзавеждането е като в първокласен хотел.

На главния вход се появи София. Беше без шапка и облечена в зелена блуза и вълнена пола.

Щом ме видя, замръзна на място.

— Ти? — възкликна тя.

— София — рекох аз, — трябва да поговорим. Къде можем да поседнем?

За миг си помислих, че може да ми откаже, но после се извърна и каза:

— Ела с мен.

Тръгнахме надолу през поляната. Оттук се откривате чудесна гледка към игрище номер едно на Суинли Дийн и нататък — към покрития с борови дървета хълм и неясните очертания на равнината към хоризонта.

София ме заведе до очевидно занемарен алпинеум, където се разположихме на някаква много неудобна дървена пейка.

— Е? — подкани ме тя.

Тонът ѝ никак не бе насърчителен.

Разказах и всичко — без да скривам нищо.

Слушаше ме много внимателно. По израза на лицето ѝ не можех да разбера съвсем какво си мисли, но когато най-после свърших, от гърдите ѝ се изтръгна дълбока въздишка.

— Баща ти — заключи тя, — е много умен човек.

— Баща ми е прав за себе си. Според мен идеята му е отвратителна, но...

— О, не — прекъсна ме тя. — Никак не е отвратителна. Може би само така ще успеем да се доберем до нещо. Баща ти, Чарлс, усеща много точно какво мисля. Много повече от теб самия.

С неочакван, почти отчаян порив, София удари с юмрук дланта на другата си ръка.

— Трябва да се добера до истината. Трябва да я науча.

— Заради нас ли? Но, скъпа моя...

— Не само заради нас, Чарлс. Трябва да я установя, заради собственото си душевно спокойствие. Знаеш ли, Чарлс, снощи не ти казах, но наистина ме е страх.

— Страх ли те е?

— Да — страх, страх, страх. И полицаите, и баща ти, и ти самият — всички мислят, че е била Бренда.

— Вероятността...

— О, да, съвсем вероятно е. Възможно е. Но когато си казвам: „Вероятно Бренда го е извършила“, съзнавам напълно, че просто ми се иска да е така. Защото, разбери ме, *всъщност не мисля, че е така*.

— Сигурна ли си? — предпазливо попитах аз.

— Не знам. Вече си чул мненията на незаинтересованите хора, както и исках да стане. Сега ще ти опиша всичко като човек, който е вътре в нещата. Просто усещам, че Бренда не е такава личност — тя не е човек, според мен, който би си навлякъл беда, по какъвто и да е начин. Прекалено е предпазлива.

— Ами онзи младеж? Лорънс Браун.

— Лорънс е страхлив като заек. Липсва му всякаква смелост.

— Не съм убеден.

— Да, а и не можем да бъдем сигурни, нали? Искам да кажа, че хората са способни да ни изненадат по най-неприятен начин. Изграждаш си някакво мнение за тях, но понякога то се оказва напълно погрешно. Невинаги, но понякога. Но въпреки всичко Бренда — поклати глава тя, — винаги се е покривала напълно с представата ми за нея. Тя е онова, което наричам жена за харем. Обича да си седи и да си похапва сладкиши, да получава хубави дрехи и бижута, да си чете евтини романчета и да ходи на кино. Може да ти се струва невероятно, след като знаеш, че той бе осемдесет и седем годишен, но според мен тя наистина бе очарована от дядо ми. Той имаше силен характер, разбираш ли. Бих казала, че можеше да накара всяка жена да се почувства, е, като кралица, като фаворитка на султана! Допускам и винаги съм си го мислила — че е създал на Бренда самочувствието на чувствена и романтична жена. През целия си живот дядо ми е знаел как да се държи с жените, което си е истинско изкуство, а човек не загубва подобно умение, колкото и да е стар.

Реших да не се занимаваме засега с проблемите на Бренда и се върнах отново към казаното от София, което бе ме разтревожило.

— Защо каза — попитах аз, — че те е страх?

София потрепери леко и отново стисна дланите си.

— Защото е вярно — приглушено отвърна тя. — За мен е много важно, Чарлс, да те накарам да разбереш следното. Знаеш ли, ние сме много странно семейство... Много безмилостни сме — и то под най-различна форма. И това е, което ме безпокои най-много. Че сме безмилостни по различен начин.

Навярно бе доловила недоумението, изписано върху лицето ми, защото продължи енергично:

— Ще се опитам да ти обясня какво имам предвид. Да вземем дядо ми например. Веднъж, когато ми разказваше за юношеските си години в Измир, съвсем случайно спомена, че е заклал с нож двама души. Скарали се за нещо — имало някаква непростима обида, не помня точно, но всичко това е било считано за нещо съвсем естествено. Дядо ми дори бе забравил подробностите. Но на мен ми прозвуча съвсем странно, че може да се говори за подобно нещо по съвсем нехаен начин тук, в Англия.

Кимнах с разбиране.

— Ето единия вид безмилостност — продължи София, — а сега ще ти кажа и за баба ми. Почти не я помня, но съм слушала доста за нея. Струва ми се, че нейната безмилостност е била породена от липсата на всякакво въображение. С всичките й праотци, тръгнали на лов за лисици, а и старите генерали, дето стрелят без много да му мислят. Изтъкани от чувство за достойнство и високомерие, което никак не им е пречело да решават кой трябва да живее и кой не.

— Не се ли увличаш малко?

— Да, може би си прав, но винаги ме е било страх от такива хора. Много държат на достойнството си, но са безмилостни. Да вземем майка ми — тя е артистка — много е мила, но няма абсолютно никакво чувство за мярка. Майка ми е от онези неволни егоисти, които във всичко търсят собствената си изгода. А това е доста страшно понякога, разбираш ли. А после и Клемънси, съпругата на чичо Роджър. Тя е научен работник — прави някакви много важни изследвания — също е много безмилостна, но по някакъв си хладнокръвен и безучастен начин. Чичо Роджър е напълно

противоположен — най-малкият и обичлив човек на света, но има наистина ужасен нрав. Кръвта му кипва и едва ли знае какво прави. А баща ми...

Настъпи дълбоко мълчание.

— Татко — продължи тихо тя, — е прекалено уравновесен. Никога не можеш да разбереш какво си мисли. Никога не дава израз на каквито и да било чувства. Което вероятно е вид подсъзнателна самозащита срещу спонтанните изблици на чувства у майка ми, но понякога държането му ме безпокои.

— Мило ми дете — казах аз, — вълненията ти са съвсем излишни. И какво излиза в края на краищата — че вероятно всеки е способен на убийство.

— Предполагам, че е точно така. Дори и за мен.

— Не и за теб!

— О, да, Чарлс, не можеш да правиш изключение заради мен. Предполагам, че бих могла да убия някого. — Замълча за малко, а после додаде: — Но ако го направя, причината трябва да е съвсем основателна!

Думите ѝ ме накараха да се засмея. Не можех да се издържа. София също се усмихна.

— Може би говоря глупости — реши тя, — но трябва да разкрием истината за смъртта на дядо ми. Длъжни сме. Ако можеше да е Бренда...

И изведнъж изпитах дълбоко съчувствие към Бренда Леонидис.

5

По пътеката срещу нас се зададе висока жена, която крачеше чевръсто. Облечена бе в омачкана пола и доста плътна блуза, а на главата си бе сложила овехтяла филцова шапка.

— Леля Едит — съобщи София.

Жената се спираше от време на време, навеждаше се към лехите с цветя и най-после стигна до нас. Изправих се на крака.

— Лельо Едит, нека да ти представя Чарлс Хейуърд. Леля ми, мис де Хавиланд.

Едит де Хавиланд бе около седемдесетгодишна. Сивите ѝ коси бяха разчорлени, а лицето ѝ бе загрубяло от слънцето и вятъра, но погледът ѝ бе жив и проникателен.

— Приятно ми е — каза тя. — Чух вече за вас. Върнали сте се от Изтока. Как е баща ви?

Доста изненадан, отговорих, че баща ми е добре.

— Познавах го, когато беше момче — обясни мис де Хавиланд. — Познавах много добре и майка му. Вие много приличате на нея. Да ни помогнете ли сте дошли — или обратното?

— Надявам се да ви помогна — доста притеснено отвърнах аз.

Лелята кимна с глава.

— Имаме нужда от малко помощ. Наоколо гъмжи от полицаи. Надничат отвсякъде. Някои от тях никак не ми харесват. Момче, което е посещавало прилично училище, не би трябвало да работи в полицията. Онзи ден видях момчето на Мойра Кинъл да ръководи движението при Марбъл Арч. Човек не знае вече къде се намира!

После се обърна към София:

— Нани^[1] питаше за тебе, София. Трябва ѝ риба.

— О, дявол го взел! — възкликна София. — Ще отида да ѝ поръчам по телефона.

София тръгна припряно към къщата. Мис де Хавиланд се обърна и пое бавно в същата посока. Настигнах я и тръгнахме заедно.

— Не знам какво бихме правили без старите бавачки — рече мис де Хавиланд. — Почти всеки си има своята стара бавачка. След време се връщат, за да перат, гладят, готвят и да въртят къщната работа. Верни са. Тази я избрах аз — преди години.

Спря се и задърпа ожесточено някакво увивно растение.

— Отвратително нещо е поветицата! Най-лошият бурен! Задушава всичко зелено, омотава се навсякъде — а не можеш да я изтръгнеш напълно, защото корените ѝ са яки.

Стъпи върху изтръгнатия бурен и яростно го размаза с тока си.

— Лоша работа, Чарлс Хейуърд — продължи тя с поглед към къщата. — Какво ли си мислят от полицията? Предполагам, че не трябва да ви питам. Невероятно е да си представи човек, че Аристид е бил отровен. Всъщност, странно е да си представи, че е умрял. Никога не съм го обичала — никога! Но не мога да свикна с мисълта, че го няма... Къщата изглежда толкова... пуста.

Не казах нищо. Защото въпреки резкия си тон, Едит де Хавиланд явно бе се отдала на спомените си.

— Тая сутрин си мислех — живея тук отдавна. Повече от четиридесет години. Дойдох тук, след като почина сестра ми. Той сам ме помоли. Седем деца — а най-малкото беше само на годинка... Не можех да ги оставя да бъдат възпитавани от някакъв даго^[2], нали така? Бракът им беше възмутителен, разбира се. Винаги съм смятала, че Марша сигурно е била... е... омагьосана. Грозен, груб, дребен чужденец! Но трябва да си призная, че към мен винаги е бил щедър. Медицински сестри, гувернантки, учители. И истински пълноценна храна за деца, а не разните отвратителни подлютени манджи с ориз, дето ги ядеше *той*.

— И оттогава ли живеете тук? — промълвих аз.

— Да. Странно е някак си... Усетих годините, предполагам, когато децата пораснаха и се задомиха... Мисля, че оттогава се захванах истински с градината. А пък и Филип ми беше грижа. Ако някой се ожени за артистка, не може да се надява на семеен живот. Не разбирам защо артистките създават деца. Щом родят, хукват да играят в Единбургския театър или някъде другаде, но по възможност — подалече. Филип постъпи разумно пренесе се тук с всичките си книги.

— С какво се занимава Филип Леонидис?

— Пише книги. Не мога да разбера защо. Никой не чете писанията му. Всичките са за някакви незначителни исторически подробности. Сигурно изобщо не сте чували за книгите му, нали?

Признах си, че е така.

— Прекалено много пари, там е цялата работа — реши мис де Хавиланд. — Мнозина би трябвало да престанат да се правят на чудаци и да започнат да си изкарват хляба.

— Не печели ли от книгите си?

— Разбира се, че не. Разправят, че бил голям познавач на разни исторически периоди и не знам какво още. Но на него не му трябва да печели от книгите си — Аристид му е прехвърлил около сто хиляди лири, баснословна сума! За да избегне данък наследство! Аристид ги е обезпечил финансово всичките. Роджър ръководи „Асошиейтед Кетъринг“, София получава доста значителна издръжка. Парите на децата са внесени във фондове под попечителство.

— Значи никой няма да спечели нещо повече от смъртта му?

Погледна ме особено.

— Да, ще спечелят. Всички ще получат още пари. Но сигурно щяха да си ги получат и иначе, ако бяха поискали.

— Имате ли някаква представа кой може да го е отровил, мис де Хавиланд?

Отговори ми така, както и очаквах:

— Не, наистина нямам никаква представа. Но много се разстроих. Не е приятно да знаеш, че живееш под един покрив с някой Борджия. Предполагам, че полицаите ще се насочат към горката Бренда.

— А според вас как трябва да постъпят?

— Просто не мога да кажа. Винаги съм я смятала за доста глупава и простичка млада жена, съвсем обикновена. Но не се покрива с представата ми за отровителите. И все пак, ако някоя двайсет и четири годишна жена се омъжи за приближаващ осемдесетте старец, доста вероятно е, че го прави заради парите му. При нормално развитие на нещата можеше да се очаква, че ще стане богата вдовица съвсем скоро. Но пък Аристид бе особено корав старец. Диабетът му не се влошаваше. Наистина изглеждаше, че ще стигне стоте. Предполагам, че ѝ е омръзнало да чака...

— Но в такъв случай — започнах аз, но не довърших.

— Ами в такъв случай — бързо поде мис де Хавиланд, — всичко ще се изясни; малко или много. Но шумотевицата, разбира се, е неприятна. И в края на краищата, тя не е от нашето семейство.

— Нямате ли някакви други предположения? — настоях аз.

— Какви други предположения трябва да имам?

Колебаех се. Подозирах, че под смачканата филцова шапка може да има много повече ум, отколкото предполагах. Зад напереното, почти несвързано дърдорене, помислих си аз, работи доста проникателен мозък. За миг дори си представих, че мис де Хавиланд може да е отровила Аристид Леонидис...

Предположението ми не бе лишено от основание. В съзнанието ми изплува отмъстителното усърдие, с което бе стъпкала с тока си поветицата в пръстта.

Спомних си и употребената дума от София. *Безмилостност*.

Погледнах крадешком към мис Едит де Хавиланд.

При условие че има достатъчно основателна причина... Но какво ли би означавало „достатъчно основателна причина“, според Едит де Хавиланд?

За да мога да отговоря на подобен въпрос, налагаше ми се да я опозная по-добре.

[1] Бавачка (англ.); обръщение към бавачка. — Б.пр. ↑

[2] Даго (англ.) — презрително название за италианец, испанец или португалец. — Б.ред. ↑

6

Предната врата беше отворена. Минахме през нея и се озовахме в изненадващо просторен салон. Обзаведен бе без никакво разточителство — чудесно полиран тъмен дъб и блестящ месинг. В дъното, където обикновено се очаква да бъде стълбището, имаше бяла ламперия с вградена врата.

— Тази част от къщата е на зет ми — поясни мис де Хавиланд. — На партера живеят Филип и Магда.

Минахме през вратата вляво, водеща към огромната приемна. Стените ѝ бяха облицовани със светлосиня ламперия, мебелите бяха тапицирани с брокат, а върху всички налични маси, както и върху стените, имаше снимки и портрети на артисти, танцьори, наред със сцени от представления и шаржове. Над полицата на камината бе окачена картина на Дега с танцьорки. Стаята бе отрупана с цветя — едри кафяви хризантеми и огромни вази с карамфили.

— Предполагам — обади се мис де Хавиланд, — че ще искате да се видите с Филип?

Дали исках да се видя с Филип? Нямах никаква представа. Единственото, което бях искал да направя, бе да се видя със София. Успях да се видя с нея. София бе подкрепила безрезервно плана на Стареца, но бе се оттеглила от сцената и вероятно в момента звънеше някъде, за да поръча риба, без да ми подсказе как да продължа нататък. Как трябваше да се представя пред Филип Леонидис като младеж, нетърпеливо очакващ да се ожени за дъщеря му или като случаен приятел, наминал да ги навести (точно пък в подобен момент!), или пък като сътрудник на полицията?

Мис де Хавиланд не ме остави да размишлявам върху въпроса ѝ. В действителност въпросът ѝ прозвуча по-скоро като нареждане. Установих, че мис де Хавиланд е по-склонна да нарежда, отколкото да задава въпроси.

— Да отидем до библиотеката — реши тя.

И ме поведе навън от приемната, после по коридора и накрая ме въведе през още една врата.

Огромното помещение бе пълно е книги. Полиците на етажерките не можеха да поберат всичко и много от книгите бяха натрупани чак до тавана. Книги имаше и върху столовете, и върху масите, а дори и по пода. Но въпреки това, не се усещаше никакъв безпорядък.

В стаята бе студено. Наистина бе с някаква неопределена миризма, както можеше и да се очаква. Миришеше на стари книги и малко на пчелен восък. Не след дълго разбрах какво ми липсваше. Нямахме го мирисът на тютюн. Филип Леонидис не беше пушач.

Щом като влязохме, той стана от мястото си зад масата висок, около петдесетгодишен, изключително представителен мъж. Всички се бяха постарали да подчертаят грозотата на Аристид Леонидис, така че неизвестно защо, очаквах и синът му да е грозен. Положително не бях подготвен да се изправя пред човек е толкова изискан външен вид — правилен нос, безупречна челюст, леко побеляла светла коса, сресана назад над добре очертаното чело.

— Това е Чарлс Хейуърд, Филип — представи ме мис де Хавиланд.

— А, приятно ми е.

Не можех да реша, дали изобщо е чувал за мене. Протегнатата му ръка бе студена. Лицето му изразяваше пълна незаинтересованост, от което ми стана доста неприятно. Стоеше търпеливо, изпълнен с безразличие.

— Къде са ония неприятни полицаи? — попита мис де Хавиланд. — Идваха ли вече при тебе?

— Мисля, че главният инспектор — рече той, поглеждайки към визитната картичка върху бюрото пред него, ъ-ъ... Тавърнър ще дойде след малко да поговорим.

— Къде е той сега?

— Нямам понятие, лелю Едит. Предполагам, че е горе.

— При Бренда ли?

— Наистина не знам.

Наблюдавайки Филип Леонидис, човек едва ли би предположил, че наблизко е било извършено убийство.

— Магда стана ли вече?

— Не знам. Обикновено не става преди единайсет.

— Тя си е такава — каза Едит де Хавиланд.

Не знаех дали мисис Филип Леонидис бе такава или не, но внезапно се разнесе висок глас, който говореше бързо, приближавайки се към нас. Вратата зад мен се отвори с трясък и в стаята влезе някаква жена. Не знам как успя да създаде впечатлението, че в стаята са влезли едновременно три жени, а не само една.

В едната си ръка държеше дълго цигаре с димяща цигара, а с другата придърпваше нагоре лъскавия пенъоар с цвят на праскова. Върху раменете ѝ се дуплеха пищни златисточервеникави къдрици. Лицето ѝ бе сякаш разголено с онзи почти стряскаш израз, какъвто имат съвременните жени, преди да са се гримирали. Очите ѝ бяха големи и сини, а говорът ѝ — бърз, приятно дрезгав и с много чиста дикция.

— Скъпи, не мога повече, просто не мога повече само си помисли какви писания ще има! Във вестниците все още нищо не е излязло, но разбира се, че ще започна да пишат и просто не мога да реша как да се облека за дознанието — в нещо много, много дискретно, но не в черно, може би, а в тъмно лилаво — и вече нямам никакви купони, а съм загубила адреса на онзи ужасен тип, дето ми ги продава — нали знаеш, в ей оня гараж, близо до авеню „Шахтсбъри“, а ако тръгна с колата натам, полицията може да ме спре и да започнат да ми задават съвсем неудобни въпроси, нали? И какво може да им каже човек? Но колко си спокоен, Филип! Как можеш да си толкова спокоен! Не разбираш ли, че вече можем да напуснем тая ужасна къща? Свобода — о, свобода! О, колко е жесток животът — горкият стар Сладуранчо — разбира се, че никога нямаше да си тръгнем оттук, ако беше жив. Той наистина ни обичаше безумно, нали, въпреки че онази горе непрестанно се опитваше да всява раздори помежду ни. Напълно съм убедена, че ако бяхме си отишли, оставяйки го сам с нея, той щеше да ни остави без никакво наследство. Какво ужасно създание! В края на краищата, горкият стар Сладуранчо беше почти деветдесетгодишен, но и най-силните семейни чувства на света не биха спрели нито за миг отвратителна жена като нея. Знаеш ли, Филип, наистина си мисля, че сега ни се удава чудесна възможност да поставим пиесата на Едит Томпсън. Убийството ще привлече отрано вниманието на публиката. Билдънстейн каза, че може да ни осигури

„Актърът“ — онази мрачна пиеса в стихове за миньорите, която ще излезе всеки момент, а ролята е чудесна — наистина чудесна. Знам какво се говори, че трябвало да играя само комедийни роли заради носа ми — но знаеш ли, че се очакват много комедии от Едит Томпсън, а не знам дали авторката го е разбрала, но комичното винаги засилва напрегнатото очакване. Знам точно как да я изиграя — безинтересна и глупава преструвана до последния миг, а после...

Протегна широко ръка — цигарата ѝ изпадна от цигарето върху бюрото на Филип и започна да пуши върху полирания махагон. Филип се протегна невъзмутимо, взе я и я пусна в кошчето за боклук.

— А после — прошепна Магда Леонидис с внезапно разширени зеници и вкаменено лице — истински ужас...

Сковаващото чувство на ужас се задържа върху лицето ѝ за около двайсетина секунди, а после чертите ѝ се отпуснаха и челото ѝ се набръчка като на уплашено дете, готово да избухне в плач.

Внезапно цялата възбуда изчезна от лицето ѝ, сякаш изтрито с гъба и обръщайки се към мене, Магда попита делово:

— Не смятате ли, че такава трябва да бъде героинята и пиесата на Едит Томпсън?

Отговорих, че точно така трябва да изиграе ролята в пиесата на Едит Томпсън. В момента можех да се сетя съвсем смътно коя беше Едит Томпсън, но много ми се искаше запознанството ми с майката на София да започне добре.

— Съвсем като Бренда, нали? — възкликна Магда. Знаете ли, досега не ми бе идвало на ума. Много интересно. Дали пък да не го спомена пред инспектора?

Мъжът зад бюрото се намръщи съвсем леко.

— Съвсем излишно е, Магда — рече той, — да се срещаш изобщо с него. Сам мога да му разкажа за всичко, което представлява интерес за него.

— Да не се срещам с него ли? — извиси глас тя. — Но разбира се, че трябва да го видя! Скъпи мой, скъпи ми Филип, та ти си лишен от всякакво въображение! Не разбираш колко важни са подробностите. Ами че той ще иска да узнае точно как и кога е станало всичко, ще поиска да научи за всички дреболии, които човек забелязва, но не оценява достатъчно в момента...

— Мамо — намеси се София, която влизаше през отворената врата, — няма да разправяш никакви небивалици на инспектора.

— София, милата ми...

— Знам, скъпа, че си подготвила всичко и че се готвиш да изнесеш чудесно представление. Но грешиш. Напълно грешиш.

— Глупости. Не знаеш...

— Знам всичко. Трябва да го изиграеш по съвсем различен начин, мила. Да бъдеш сломена — с малко думи, да се въздържаеш, да си нащрек и да закриляш семейството си.

Изражението върху лицето на Магда Леонидис бе като на наивно и объркано дете.

— Мила моя — рече тя, — наистина ли мислиш, че...

— Да. Кажеш го с привидно безразличие, за да има ефект. Ето, в *това* е идеята.

И докато върху лицето на майка ѝ засия доволна усмивка, София добави:

— Направила съм ти какао. Оставих го в приемната.

— О, чудесно — умирам от глад...

Но на вратата се спря отново.

— Вие не знаете — изрече тя, но думите ѝ можеха да се отнасят както за мен, така и за етажерката зад гърба ми, — колко е хубаво да имаш дъщеря!

И след заключителната си реплика, тя се оттегли зад кулисите.

— Един бог знае — каза мис де Хавиланд, — какво ще каже пред полицията!

— Всичко ще бъде наред — успокои я София.

— Но може да каже какво ли не.

— Не се безпокой — рече София. — Ще играе така, както ѝ е наредил режисьорът. А режисьорът съм аз!

София тръгна след майка си навън, а после се върна и съобщи:

— Тук е главният инспектор Тавърнър, който иска да те види, татко. Нали няма да възразиш, ако Чарлс остане при вас?

Стори ми се, че върху лицето на Филип Леонидис се появи съвсем леко объркване. И може би наистина беше объркан! Но навикът му да не показва никакви чувства, този път беше в моя полза. Гласът му едва се чуваше, когато промърмори:

— О, разбира се... разбира се.

Влезе главният инспектор Тавърнър. Внушителната му външност, излъчваща сигурност и деловитост, действаше някак си успокоително.

С държането си сякаш искаше да каже: „Ще ви притесня за съвсем мъничко, а после ние всички ще си отидем завинаги — и едва ли ще има някои по-доволен от мен, когато всичко свърши. Мога да ви уверя, че наистина не ни се ще да се мотаем наоколо...“

Не знам как успя да го внуши, но го постигна без думи, като просто притегли стола си до бюрото. Седнах малко встрани, за да не им преча.

— Да, инспекторе? — подкани го Филип. Мис де Хавиланд се обади троснато:

— Нали нямате нужда от мене, инспекторе?

— За момента не, мис де Хавиланд. Но бих искал да разменим няколко думи по-късно...

— Разбира се. Ще ме намерите на горния етаж.

Едит де Хавиланд излезе и затвори вратата след себе си.

— Е, господин инспекторе? — подкани го отново Филип.

— Знам, че сте много зает и не ми се иска да ви задържам излишно. Но мога да ви уверя със сигурност, че подозренията ни се потвърдиха. Баща ви не е починал и естествена смърт. Смъртта му е настъпила в резултат на свръхдоза фисостигмин — или по-познат като езерин.

Филип кимна с глава. Не ми изглеждаше никак развълнуван.

— Не зная дали това ви говори нещо? — продължи Тавърнър.

— За какво да ми говори? По мое мнение, баща ми сигурно е взел отровата случайно.

— Наистина ли смятате така, мистър Леонидис?

— Да, струва ми се, че е напълно възможно. Не забравяйте, че приближаваше деветдесетте, а пък и зрението му беше съвсем зле.

— Значи е изпразнил съдържанието на шишенцето с капките за очи в шишенцето с инсулина. Наистина ли смятате, че подобно предположение може да бъде правдоподобно, мистър Леонидис?

Филип не отговори. Лицето му стана още по-непроницаемо.

— Шишенцето за капките беше открито празно — продължи Тавърнър, — в кофата за смет, без никакви отпечатъци от пръсти върху него. Само по себе си, това е любопитно. При нормални обстоятелства,

трябваш да има отпечатьци. На баща ви, вероятно на съпругата му или пък на прислужника...

Филип Леонидис вдигна очи.

— Какво ще кажете за прислужника? — рече той. — Какво мислите за Джонсън?

— Намеквате, че Джонсън може да е предполагаемият престъпник ли? Разбира се, може да е бил той. И когато се замислим за мотивите му, положението изглежда съвсем различно. Баща ви е имал навика да му изплаща допълнително възнаграждение всяка година и ежегодно е увеличавал сумата. Баща ви му е дал да разбере, че ще получава тези пари вместо сумата, която би получил иначе от завещанието му. А след седем години служба, премиалните са станали вече доста значителна сума и продължават да растат. Очевидно е, че Джонсън е бил заинтересован баща ви да живее колкото се може по-дълго. Нещо повече, отношенията им са били отлични, а сведенията от предишното работно място на Джонсън са безупречни — той е изключително съвестен и верен прислужник. — Тавърнър замълча. — Нямаме никакви подозрения към Джонсън.

— Разбирам — глухо рече Филип.

— А сега, мистър Леонидис, вероятно ще ми обясните подробно какво сте правили в деня, когато е починал баща ви?

— Разбира се, инспекторе. През целия ден бях тук, в същата стая, с изключение на часовете за храна, разбира се.

— Видяхте ли се изобщо с баща ви?

— След закуската отидох да му кажа добро утро, както обикновено.

— Имаше ли някой друг при вас?

— Моята... ъ-ъ... мащеха беше в стаята.

— Имаше ли нещо необичайно в поведението му?

Филип отвърна с лека насмешка:

— Нямаше никакви признаци да е уведомен, че ще бъде убит през същия ден.

— Обитаваната от баща ви част от къщата, напълно ли е отделена от помещенията тук?

— Да, единственият достъп, дотам е през вратата в преддверието.

— Държите ли заключена онази врата?

— Не.

— Никога ли?

— Не знам някога да са я заключвали.

— И всеки би могъл да премине свободно между двете части на къщата, така ли?

— Естествено. Помещенията му бяха отделени, просто за да не го безпокоим излишно.

— Кога научихте за смъртта на баща ви?

— Брат ми Роджър, който обитава западното крило на горния етаж, дотича и ми каза, че баща ми е получил внезапен пристъп. Дишал трудно и изглеждал съвсем зле.

— И какво направихте вие?

— Обадох се по телефона на лекаря, за което явно никой не беше се сетил. Докторът го нямаше и аз оставих съобщение, молейки го да дойде веднага, щом се появи. После се качих горе.

— А после?

— Баща ми бе наистина много зле. Издъхна, преди да пристигне лекарят.

В гласа на Филип не се усещаше никакво вълнение. Просто изброяваше фактите.

— Къде бяха останалите членове на семейството ви?

— Съпругата ми беше в Лондон. Върна се малко по-късно. Струва ми се, че София я нямаше. Двете ми по-малки деца, Юстас и Джоузефин, си бяха вкъщи.

— Надявам се, че няма да ме разберете погрешно, мистър Леонидис, ако ви попитам как ще се отрази смъртта на баща ви върху финансовото ви състояние.

— Напълно разбирам желанието ви да узнаете всички подробности. Баща ми ни осигури финансово преди доста години. Направи брат ми председател на управителния съвет и основен акционер в „Асошиейтед Кетъринг“ — най-голямата негова компания, като повери ръководството ѝ изцяло в негови ръце. На мое име беше прехвърлена сума, която баща ми сметна, че е равностойна — мисля, че действителната сума беше сто и петдесет хиляди дири в различни акции и ценни книжа така, че да боравя със средствата, както намеря за добре. Беше прехвърлил доста значителни суми и на двете ми сестри, които по-късно починаха.

— Но въпреки това, той си оставаше много богат нали?

— Не, в действителност бе оставил за себе си сравнително скромна сума. Твърдеше, че парите ще поддържат желанието му да живее. Но по-късно — върху устните на Филип за първи път се прокрадна неясна усмивка, — забогатя още повече, в резултат на различни начинания.

— Брат ви и вие самият, сте се пренесли да живеете тук. Но не в резултат на някакви финансови... затруднения, нали?

— Разбира се, че не. Просто заради удобството. Баща ми винаги ни е казвал, че когато и да поискаме, можем да дойдем да живеем при него. А поради разни семейни причини, за мен беше най-удобно да постъпя именно така. Освен това — решително добави Филип, — обичах много баща ми. Пренесох се тук със семейството ми през 1937 г. Не плащам никакъв наем, но покривам моята част от данъците и разноските.

— А брат ви?

— Брат ми дойде след бомбардировките през 1943 г., при които домът му бе разрушен.

— А сега, мистър Леонидис, имате ли някаква представа какви са подробностите в завещанието на баща ви?

— Имам много точна представа. Той преправи завещанието си през 1946 г. Баща ми не бе потаен човек. Държеше извънредно много на семейството си. Свика семейния съвет, на който присъстваше и адвокатът му, който, по молба на баща ми, ни разясни условията на завещанието. Предполагам, че вече знаете какви са те. Мистър Гейтскил несъмнено ви е уведомил. Сумата от сто хиляди лири приблизително, освободена от данъци, се оставя на мащехата ми, в допълнение към вече получената доста крупна сума по брачния договор. Остатъкът от имуществото му се дели на три части — едната за мен, другата за брат ми, а с третата се купуват лихвоносни ценни книжа за тримата внуци. Имението е голямо, но данъкът за наследство ще бъде много висок.

— Има ли нещо завещано за прислугата или за благотворителни цели?

— Няма нищо завещано за подобни цели. Заплатата на прислужниците се увеличаваше ежегодно, ако останаха на работа при него.

— Извинете, че ви задавам подобен въпрос. Мистър Леонидис, но имате ли някакви парични затруднения?

— Подходният данък, както ви е известно, инспекторе, е доста висок, но доходите ми напълно задоволяват собствените ми нужди, както и разходите на съпругата ми. Освен това, баща ми често ни отпускаше доста щедри суми, а ако възникнеше нещо непредвидено, веднага ни се притичваше на помощ.

Филип добави хладно и точно:

— Мога да ви уверя, че не съществуват никакви финансови причини, поради които да съм пожелал смъртта на баща ми, инспекторе.

— Много съжалявам, мистър Леонидис, ако си помислихте, че съм допуснал подобно нещо. Но сме длъжни да изясним всички факти. Много ми е неприятно, но сега трябва да ви задам няколко твърде деликатни въпроса. Ще ви попитам за взаимоотношенията между баща ви и съпругата му. Какъв беше съвместният им живот?

— Чудесен, доколкото ми е известно.

— Някакви спречквания?

— Мисля, че не.

— Но е съществувала... голяма разлика във възрастта, нали?

— Да.

— А вие — извинете, одобрявахте ли втория брак на баща ви?

— Никой не е искал одобрението ми.

— Това не е отговор, мистър Леонидис.

— Щом като настоявате, ще ви кажа, че според мен бракът им беше лишен от разум.

— Показахте ли несъгласието си пред баща ви?

— Когато научих за женитбата му, тя беше вече свършен факт.

— Изненадан бяхте неприятно, така ли?

Филип не отговори.

— Имахте ли чувството, че сте неприятно изненадан?

— Баща ми бе напълно свободен да прави каквото си иска.

— Добри ли бяха отношенията ви с мисис Леонидис.

— Напълно.

— И продължават да са добри?

— Много рядко се виждаме.

Главният инспектор Тавърнър смени подхода си.

— Можете ли да ми кажете нещо за мистър Лорънс Браун?

— Боя се, че не. Баща ми го нае.

— Но го е наел, за да учи вашите деца, мистър Леонидис.

— Така е. Синът ми страдаше от детски паралич — за щастие, в лека форма — и решихме, че не е уместно да го пращаме на редовно училище. Баща ми предложи да вземем частен учител за сина ми и за по-малката ми дъщеря Джоузефин, а изборът по онова време беше доста ограничен, тъй като въпросният преподавател трябваше да бъде освободен от военна служба. Препоръките за младежа бяха доста добри, баща ми и леля ми (която винаги се е грижила за децата ми) останаха доволни и аз се примирих. Мога да добавя, че в обучението им не съм забелязал нищо нередно, пък и мистър Браун винаги се е отнасял съвестно и с чувство за дълг.

— Стаите, които заема той, са в онази част на къщата, където живееше баща ви, а не тук, нали?

— Там има повече място.

— Извинявам се, че трябва да ви попитам, но забелязвали ли сте някога каквито и да е прояви на интимност между Лорънс Браун и мащехата ви?

— Не съм имал възможност да забележа нещо подобно.

— Дочували ли сте някога каквито и да е клюки или подмятания по техни адрес?

— Не се занимавам с клюки или празни приказки, инспекторе.

— Прави ви чест — каза инспектор Тавърнър. — И така, нито сте чули, нито сте видели нещо нередно и не можете да кажете нищо лошо за тях?

— Така е, щом ви харесва да се изразявате по този начин, инспекторе.

Инспектор Тавърнър се изправи.

— Е — каза той, — благодаря ви много, мистър Леонидис.

И излезе от стаята, а аз го последвах мълчаливо.

— Уф — въздъхна Тавърнър, — какъв студенокръвен човек!

— А сега — рече Тавърнър, — ще отидем да си поговорим с мисис Филип Леонидис. Сценичният ѝ псевдоним е Магда Уест.

— Що за артистка е тя? — попитах аз. — Чувал съм ѝ името и ми се струва, че съм я гледал в някои постановки, но не мога да си спомня кога и къде.

— Тя е от онези, вечно очакващи славата, артисти — заяви Тавърнър. — Играла е няколко главни роли в Уест Енд^[1], създала си е име в Единбургския театър, играе често в авангардните камерни театри и в неделните матинета. Но в интерес на истината, Магда не е достигнала върха, защото не е била принудена да си изкарва хляба в театъра. Могла е да избира, да ходи където си иска и понякога да влага пари и да финансира постановки, заради определени роли — обикновено съвсем неподходящи за нея. И в резултат е стигнала по-скоро до нивото на любителите, отколкото на професионалистите. И забележете, че е добра, особено в комичните роли, но режисьорите не я обичат много — смятат я за прекалено независима. Освен това създава раздори — прави скандали и обича да сплетничи. Не знам доколко е вярно, но не е много обичана от колегите си.

От приемната излезе София и съобщи:

— Майка ми ви очаква, инспекторе.

Последвах Тавърнър в обширния салон. В началото почти не можах да позная жената, която седеше на пищното канапе.

Златисточервеникавата ѝ коса бе прибрана нагоре в прическа от времето на Едуард VII и бе облечена в добре ушит тъмносив костюм, бледолилава блуза с нежни плисета, пристегнатата на шията с фина перлена брошка. Едва сега оцених чара на прелестния ѝ вирнат нос. Външността ѝ ми напомняше смътно на известната Атийн Сеплър и ми бе почти невъзможно да приема, че пред мене седи яростното създание в пенъоара с цвят на праскова.

— Инспектор Тавърнър? — рече тя. — Заповядайте и седнете. Ще пушите ли? Много неприятен навик. В момента наистина

чувствам, че просто не мога да запаля цигара.

Гласът ѝ бе приглушен и безстрастен, като на човек, решен на всяка цена да покаже, че се владее.

— Моля, кажете с какво мога да ви бъда полезна — продължи тя.

— Благодаря ви, мисис Леонидис. Къде бяхте по време на нещастиято?

— Предполагам, че съм била в колата, връщайки се от Лондон. Същия ден обядвах в „Бръшляна“ с една приятелка. После отидохме на модно ревю. После се почерпихме с други приятели в „Баркли“. И накрая, тръгнах да се прибирам. Когато пристигнах тук, всички бяха напълно объркани. Свекърът ми като че ли бе получил внезапен пристъп. Той бе... издъхнал.

Гласът ѝ потрепери леко.

— Обичахте ли свекъра си?

— Бях предана...

Гласът ѝ се извиси. София започна да оправя съвсем внимателно картината на Дега. Гласът на Магда се сниши отново.

— Много го обичах — тихо рече тя. — Всички го обичахме. Беше... много добър към всички нас.

— Добре ли се разбирахте с мисис Леонидис?

— С Бренда не се виждахме често.

— Защо?

— Ами, нямахме много общи интереси... Бедната мила Бренда. Сигурно е преживяла много трудни мигове през живота си.

И отново София се зае с Дега.

— Така ли? Какво имате предвид?

— О, не знам точно — поклати глава Магда с тъжна усмивка.

— Щастлив ли бе семейният живот на мисис Леонидис?

— О, да, предполагам.

— Никакви кавги?

Последва ново поклацане на главата, придружено с усмивка.

— Наистина не зная, инспекторе. Тяхната част от къщата е напълно отделена.

— Отношенията ѝ с мистър Лорънс Браун бяха съвсем приятелски, нали?

Магда Леонидис настръхна. В погледа ѝ към Тавърнър се четеше неприкрит укор.

— Не мисля — с достойнство изрече тя, — че трябва да ми задават подобни въпроси. Бренда се държеше съвсем приятелски с всички. Тя наистина е много дружелюбна.

— Какво е мнението ви за мистър Лорънс Браун?

— Много е мълчалив. Никак не е неприятен, но присъствието му почти не се забелязва. В действителност, рядко съм го срещала.

— Доволна ли сте от преподаването му?

— Мисля, че да. Но не бих могла да кажа със сигурност. Филип изглежда, че е доволен.

Тавърнър възприе тактиката на изненадата.

— Извинете, че ви питам, но имало ли е, според вас, някакви любовни отношения между мистър Браун и мисис Бренда Леонидис?

Магда се изправи. Направи го като истинска гранд дама.

— Никога не съм забелязвала нещо подобно — заяви тя. — И наистина мисля, инспекторе, че не би следвало да ми задават въпроси от подобен характер. Все пак, тя е съпруга на свекъра ми.

Идеше ми да изръкопляскам. Главният инспектор също стана.

— Подобен въпрос е по-подходящ за прислугата, нали? — подхвърли той.

Магда не сметна за нужно да му отговори.

— Благодаря ви, мисис Леонидис — завърши инспекторът и излезе.

— Ти беше чудесна, мила — възхитено рече София ма майка си.

Магда замислено засука на пръст къдрицата върху дясното си ухо и се взря изпитателно в огледалото.

— Да-а — каза тя, — мисля, че точно така трябваше да се изиграе.

София отмести погледа си към мене.

— Не трябваше ли — попита тя, — да придружиш инспектор Тавърнър?

— Виж какво, София, какво смяташ, ме...

Млъкнах. Не можех да попитам направо в присъствието на майка й, каква би следвало да бъде ролята ми. До този момент Магда Леонидис не бе проявила никакъв интерес към особата ми, освен като към човек, комуто бе натрапила заключителната си реплика за удоволствието да имаш дъщеря. Можех да съм журналист, годеник на дъщеря й, сътрудник на полицията с неясни задължения, а дори и

собственик на погребално бюро — за Магда Леонидис аз във всеки случай бях просто един обикновен зрител.

Навеждайки поглед към краката си, мисис Леонидис произнесе разочаровано:

— Обувките ми не са подходящи. Никак не стават за случая.

Изпълнявайки настоятелното кимване с глава на София, побързах да последвам Тавърнър. Настигнах го във външния коридор, малко преди да мине през вратата, водеща към стълбището.

— Тръгнал съм да видя по-големия брат — обясни той.

Поставих му въпроса си ребром без повече заобикалки.

— Вижте какво, Тавърнър, като какъв трябва да се държа аз?

Въпросът ми сякаш го изненада.

— Като какъв трябва да се държите ли?

— Да, какво правя изобщо тук? Ако някой ме попита, какво би следвало да му отговоря?

— А, разбирам. — Замисли се за малко, а после рече засмян: — Някой питал ли ви е нещо?

— Ами... не.

— Тогава защо да не оставим нещата, както са. *Никакви обяснения.* Така е най-удобно. Особено в дом като този тук. Всички са прекалено заети със собствените си грижи и се боят да задават каквито и да е въпроси. Ще ви приемат съвсем естествено, стига да се държите уверено. Ще допуснете голяма грешка, ако започнете да обяснявате неща, за които никой не ви пита. Хм, сега влизаме през тази врата и се качваме горе. Никъде не заключват. Сигурно разбирате, че въпросите, които задавам, са вятър работа! Изобщо не ме интересува кой е бил в къщата и кой не, или пък къде е бил всеки един от тях в деня на убийството...

— Но тогава защо...

— Защото — продължи той, — така поне имам възможност да ги огледам, да ги претегля и да ги изслушам, с надеждата, че съвсем случайно, някой ще ме насочи в правилната посока. — Замълча за малко, а после промърмори: — Обзалагам се, че Магда Леонидис би могла да издрънка доста неща, ако реши да го направи.

— Но дали можем да й вярваме? — попитах аз.

— О, не — заяви Тавърнър, — не можем да й вярваме. Но може да ни насочи в правилната посока. Всеки в тази проклета къща е имал

възможност и начин да го направи. Единственото, което търся, е мотивът.

Изкачихме стъпалата до втория етаж, към чийто десен коридор се минаваше през друга врата. На нея имаше месингово чукало и инспектор Тавърнър го използва по предназначението му.

Вратата се отвори неочаквано бързо от човек, който очевидно бе стоял зад нея. На вид бе доста едър и недодялан, с яки рамене, тъмна къдрава коса и много грозно, но същевременно симпатично лице. Огледа ни добре, след което бързо отклони погледа си с оня лукав и притеснен вид, който възприемат свитите, но честни хора и каза:

— О, да. Заповядайте. Влезте, де. Бях тръгнал... но няма значение. Влезте в хола. Сега ще повикам Клемънси — а, ти си вече тук, скъпа. Нека ти представя главния инспектор Тавърнър. Той... имаме ли цигари тук? Почакайте за минутка. Ако нямате нищо против. — Блъсна се в рамката на вратата, изрече притеснено „извинете“ и изчезна от стаята.

Сякаш от стаята бе излетяла бръмчаща пчела, след което настъпи пълна тишина.

Мисис Роджър Леонидис стоеше до прозореца. Моментално ме заинтригува присъствието ѝ, както и обстановката на стаята, в която бяхме влезли.

Стените бяха боядисани в бяло — но истински бяло, а не слонова кост или бледо кремаво, за което хората казват „бяло“, когато говорят за цвета на мазилката. Липсваше всякаква украса, с изключение на картината върху полицата на камината, изобразяваща геометрична фантазия от триъгълници в тъмносиво и наситено синьо. Мебелировката бе съвсем оскъдна и се състоеше само от най-необходимото — три-четири стола, масичка със стъклен плот и малка етажерка. Нямаше никакви украшения. Имаше светлина, пространство и въздух. Разликата между хола тук и претрупаната с брокат и цветя наредба на долния етаж, бе от небето и земята. А и мисис Роджър Леонидис бе пълна противоположност на мисис Филип Леонидис. Бях убеден, че ако Магда Леонидис можеше да се държи и нередко се държеше по най-различен начин, то Клемънси Леонидис никога не би могла да бъде друга. Жената определено имаше собствено излъчване.

Предполагам, че беше около петдесетгодишна. Късо подстриганата ѝ посивяла коса стоеше добре на малката, хубава глава,

но беше съвсем различна от подобни прически, които винаги съм намирал за грозни. Лицето ѝ излъчваше интелигентност и чувственост, а светлосивите ѝ очи имаха особен и неспокоен израз. Семплата ѝ тъмночервена вълнена рокля подчертаваше чудесно стройното ѝ тяло.

Веднага почувствах, че пред мен стои доста опасна жена... Според мен начинът ѝ на живот бе съвсем различен от ежедневието на обикновените жени. Сега вече разбирах какво имаше предвид София, когато употреби думата „безмилостност“ по отношение на нея. В стаята беше студено и усетих, че почвам да треперя.

Клемънси Леонидис произнесе тихо и с добре обработен глас:

— Седнете, инспекторе. Има ли нещо ново?

— Смъртта е настъпила вследствие на езерин, мисис Леонидис.

— Значи е било убийство — замислено каза тя. — Но не е било нещастен случай, нали?

— Не, мисис Леонидис.

— Моля ви да бъдете много внимателен със съпруга ми, инспекторе. Новината ще го разстрои дълбоко. Той обожаваше баща си и преживява всичко много силно. Много е емоционален.

— Мисис Леонидис, добри ли бяха отношенията ви с вашия свекър?

— Да, много добри.

А после добави тихо:

— Но нямах особена слабост към него.

— Защо?

— Не одобрявах целите, които си поставяше — както и методите, с които ги постигаше.

— А мисис Бренда Леонидис?

— Бренда ли? Познавам я съвсем бегло.

— Смятате ли, че е възможно да е имало нещо между нея и мистър Лорънс Браун?

— Имате предвид някаква любовна връзка ли? Не бих казала. Но пък и не бих могла да знам.

Гласът ѝ прозвуча съвсем безучастно.

В стаята се втурна Роджър Леонидис и сякаш пчелата бе долетяла обратно.

— Забавих се — обясни той, — заради телефона. Е, инспекторе? Какво ще кажете? Има ли някакви новини? Каква е причината за

смъртта на баща ми?

— Смъртта е била причинена от езерин.

— Така ли? Боже мой! Значи е била онази жена! Омръзнало ѝ е да чака! Може да се каже, че той я извади от калта и ето как го възнагради тя. Убила го е съвсем хладнокръвно! Господи, кръвта ми почва да кипи, само като си го помисля.

— Има ли някаква основателна причина, за да мислите, че е тя?
— попита Тавърнър.

Роджър се заразхожда напред-назад, стискайки главата си с две ръце.

— Причина ли? Ами че кой друг може да е бил? Никога не съм ѝ имал доверие, нито пък съм я възприемал! Никой от нас не я възприе. Филип и аз останахме като гръмнати, след като татко дойде един ден и ни съобщи какво е направил! На неговите години! Това беше лудост — истинска лудост. Баща ми, инспекторе, беше удивителен човек. Разсъждаваше трезво и умно като човек на четиридесет. Всичко, което съм постигнал, го дължа на него. Правеше всичко за мене — никога не ме е изоставял. Аз бях той, който го разочарова — ако трябва да бъда честен...

Роджър се отпусна тежко на стола. Жена му тихо пристъпи към него.

— Е, хайде, Роджър, стига толкова. Недей да се разстройваш.

— Знам, скъпа, знам — взе ръката ѝ той. — Но как мога да бъда спокоен, как да не мисля...

— Но ние всички трябва да се успокоим, Роджър. Главният инспектор Тавърнър се нуждае от помощта ни.

— Точно така, мисис Леонидис.

— Знаете ли какво ми се ще да направя? — извика Роджър. — Искане ми се да удуша оная жена със собствените си ръце. Да го лиши от няколкото години, които му оставаха да живее. Само ако ми паднеше сега... — Скочи от мястото си. Кипеше от гняв. Протегна напред разтрепераните си ръце. — Да, ще ѝ извия врата, врата ще ѝ извия...

— Роджър! — строго викна Клемънси.

Той я погледна объркано.

— Извинявай, скъпа.

А после се обърна към нас:

— Приемете извиненията ми. Май доста се разпалих. Аз... извинете ме...

И за втори път излезе от стаята. Клемънси Леонидис се усмихна леко и обясни:

— Знаете ли, в действителност той не би убил и муха.

Тавърнър учтиво кимна на забележката ѝ. После започна да задава обичайните си въпроси. Клемънси Леонидис му отговаряше точно и смислено.

В деня, когато починал баща му, Роджър Леонидис бил в Лондон, в Бокс Хауз — централата на „Асошиейтед Кетъринг“. Върнал се в ранния следобед и се отбил, както обикновено, при баща си. Тя самата била, както винаги, на работното си място в института „Ламбърт“ на улица „Гауър“. Прибрала се вкъщи малко преди шест часа.

— Видяхте ли се със свекъра си?

— Не. За последен път го видях предишния ден. След като вечеряхме, пихме кафе с него.

— Но не сте го виждали в деня на смъртта му?

— Не. Всъщност, ходих към неговите стаи, защото Роджър бе решил, че е забравил там лулата си — много ценна лула, но се оказа, че тя е била тук, на масичката в хола, така че не ми се наложи да безпокоя стареца. Той обичаше да си подремва към шест часа вечерта.

— Кога научихте, че е зле?

— Бренда дотича да ни каже. Сигурно е било една-две минути след шест часа.

Знаех, че въпросите му са без значение, но не можех да не се възхитя от умението, с което Тавърнър разпитваше жената. Зададе и няколко въпроса относно характера на работата ѝ в Лондон. Тя му отговори, че се занимава с последиците от атомната радиация.

— Значи работата ви е свързана с атомната бомба, така ли?

— Работата ми няма нищо общо с разрушителната сила на атомната енергия. В нашия институт се извършват опити върху лечебните свойства на радиацията.

Тавърнър се изправи и изрази желание да разгледа тяхната част от къщата. Стори ми се, че бе леко изненадана, но с готовност се зае да му покаже помещенията.

Влязохме в спалнята, където еднаквите легла с бели завивки и съвсем обикновените тоалетни шкафчета отново ми напомниха за

болница или за някаква килия в манастир. Банята също беше съвсем оскъдно обзаведена, без никакви излишества и не се виждаше никаква козметика. Кухнята бе съвсем скромна, безупречно чиста, но обзаведена с практични и спестяващи труда уреди. Накрая стигнахме до врата, която Клемънси отвори с думите:

— Тук е кабинетът на съпруга ми.

Най-после си отдъхнах. Не знам защо, но цялата строга аскетичност на видяното дотук ми подежда някак си потискащо. Влязохме в стая, където се чувстваше, че има живот. В средата й имаше огромно бюро с подвижен плот, което беше затрупано с вестници, стари лули и пепел от тютюн. Креслата бяха доста износени. Подът бе покрит с персийски килим. Върху стените висяха поизбелели групови снимки. Снимки от училище, на отбори по крикет и на войници. Имаше и рисувани с акварел картини, изобразяващи пустини, минарета, платноходки, морски пейзажи и залези. Стори ми се, че стаята е приветлива и обитавана от любещ, сърдечен и общителен човек.

Роджър се зае да ни налее по чашка от гарафата с уиски, разтребвайки непохватно столовете от книги и вестници.

— Всичко тук е пълна бъркотия. Тъкмо бях почнал да разтребвам. Изхвърлям старите вестници. Кажете колко да ви сипя. — Инспекторът отказа да пие, но аз приех. — Ще ви моля да ме извините — продължи Роджър. Подаде ми чашата, като същевременно се обърна към Тавърнър: — Прекалено се разпалих.

Той се огледа доста притеснено, но Клемънси Леонидис не бе ни последвала в стаята.

— Тя е чудесна — каза той. — За жена ми говоря. При всичките ни неприятности, поведението й бе чудесно — наистина чудесно! Не мога да ви опиша колко се възхищавам от нея. А е преживяла трудни моменти, дори ужасни. Ще ви кажа какво имам предвид. Говоря ви за времето преди да се ожена за нея. Първият й съпруг беше чудесен човек... много умен беше, според мен, но много болнав — всъщност беше болен от туберкулоза. Мисля, че беше доста добър специалист по кристалография. Работата му не бе добре платена, макар че бе доста изтощителна, но той не се отказваше. Тя му служеше предано и много го поддържаше, въпреки че й бе съвсем ясно, че той си отива. Но никога не се е оплаквала — и дума не е казала, че й било омръзнало.

Винаги казваше, че е щастлива. После той умря, а тя бе съвсем съкрушена. И най-накрая склони да се омъжи за мене. Радвах се, че мога да ѝ осигуря спокоен и щастлив живот. Искрах да спрем да работи, но тя, разбира се, реши, че трябва да изпълни дълга си по време на войната и все още смята, че трябва да продължава с изследванията си. Но винаги е била чудесна съпруга — най-прекрасната съпруга, която може да си пожелае един мъж. Господи, какъв късмет съм имал! Бих направил всичко за нея.

Тавърнър кимна с разбиране. После отново започна с обичайните си въпроси. Кога бил научил за смъртта на баща си?

— Бренда дотича да ме извика. Баща ми бил зле — според нея бил получил някакъв пристъп. Бях се отбил при милия старец само преди половин час. Тогава изглеждаше съвсем добре. Веднага се втурнах да го видя. Лицето му бе посиняло и дишаше тежко. Изтичах долу при Филип. Той позвъни на доктора. Аз... ние не можехме да направим нищо. Но, разбира се, нито за миг не съм допуснал, че има нещо съмнително. Съмнително ли казах? Господи, как можах да го кажа.

Тавърнър и аз не без труд се измъкнахме от стаята на силно възбудения Роджър Леонидис и отново се намерихме пред вратата на площадката на горния етаж.

— Фю! — подсвирна облекчено Тавърнър. — Колко е различен от брат си. — А после добави, съвсем не на място:

— Любопитно нещо са това, стаите. Като ги види човек, може да разбере доста неща за обитателите им.

Съгласих се с него, а той продължи:

— И е много интересно, че двамата са се събрали да живеят заедно, не мислите ли?

Не бях съвсем сигурен дали говори за Клемънси и Роджър или пък за Филип и Магда. Думите му можеха да се отнасят както за едните, така и за другите. Въпреки че според мен и двата брака можеха да се определят като удачни. Особено женитбата на Роджър за Клемънси.

— Не бих казал, че той може да е отровителят, а вие? — попита Тавърнър. — Поне на пръв поглед. Но, естествено, нищо не е сигурно. По-скоро бих казал, че тя го е направила. Доста безмилостна ми се струва. Може и да е малко луда.

Отново се съгласих с него.

— Но не предполагам — добавих аз, — че би убила някого само защото не одобрява целите и начина му на живот. Може би, ако наистина е мразела стареца, но чували ли сте убийства, извършени само заради едната омраза?

— Почти не — отвърна Тавърнър. — Аз лично, *никога* не съм се занимавал с подобно убийство. Не, според мен е много по-добре да се насочим към Бренда. Но Бог знае, дали изобщо ще открием някакви доказателства.

[1] Аристократичен квартал на Лондон. — Б.пр. ↑

8

Вратата на отсрещното крило ни отвори прислужничката. Изглеждаше уплашена, но когато съзря Тавърнър, погледът ѝ се изпълни с леко високомерие.

— Искате да видите господарката ли?

— Да, ако е удобно.

Тя ни въведе в просторен приемен салон и излезе.

Размерите на стаята бяха същите като на приемната на долния етаж. Мебелите бяха тапицирани с цветен кретон в много весели тонове, а пердетата бяха от раирана коприна. Над камината висеше портрет, който веднага привлече вниманието ми — не само защото бе рисуван от ръката на майстор, но и поради интересното лице на изобразения човек.

Портретът бе на дребен възрастен човек, с тъмни, пронизващи очи. На тила му имаше черно кадифено кепе, а самата глава бе сякаш хлътнала в раменете, но платното излъчваше жизненост и сила. Не можех да откъсна поглед от засмените му очи.

— Ето го и него — нечленоразделно изрече Тавърнър. — Рисуван от Огъстъс Джон^[1]. Силна личност, нали?

— Да — отвърнах аз, усещайки, че едносричният ми отговор едва ли е достатъчен.

Вече ми ставаше ясно какво точно имаше предвид Едит де Хавиланд, когато заяви, че къщата изглежда пуста без него. Пред мене бе образът на Чудноватия малък човек, построил Чудноватата малка къща — но без неговото присъствие тя вече не бе същата.

— Отсреща е първата му съпруга, рисувана от Сарджънт^[2] — обясни Тавърнър.

Заразглеждах с интерес портрета върху стената между прозорците. В него се усещаше известна жестокост, като в много от творбите на Сарджънт. Дължината на лицето бе прекомерно подчертана, според мен, както и слабото впечатление за нещо конско в чертите, а също и неоспоримата точност. Беше портрет на типична

английска дама — от провинцията, не от изисканото общество. Хубавичка, но доста безжизнена. Съвсем неподходяща съпруга за властния малък деспот, усмихващ се над камината.

Вратата се отвори и в стаята влезе сержант Лам.

— Опитвах се да изкопча нещо от прислугата, господин инспектор — съобщи той. — Но нищо не успях да науча.

Тавърнър въздъхна.

Сержант Лам извади бележника си, оттегли се безшумно в далечния край на стаята и седна.

Вратата се разтвори отново и втората съпруга на Аристид Леонидис влезе при нас.

Облечена бе подчертано строго — в черна, много скъпа рокля, без никакво деколте и с дълги ръкави, стигащи до китките. Движенията ѝ бяха леки и отпуснати, но черният цвят определено ѝ отиваше. Лицето ѝ бе средна хубост, но имаше буйна кестенява коса, прибрана в доста сложна прическа. Бе си сложила обилно пудра, червило и руж, но личеше, че е плакала. На шията ѝ имаше огърлица от много едри перли, на едната ѝ ръка блестеше огромен пръстен с изумруд, а на другата — с голям рубин.

Но забелязах и още нещо в нея — беше изплашена.

— Добро утро, мисис Леонидис — непринудено изрече Тавърнър. — Съжалявам, че се налага да ви безпокоя отново.

Отговорът ѝ бе напълно спокоен:

— Предполагам, че няма как да го избегнем.

— Нали ви е известно, мисис Леонидис, че ако желаете адвокатът ви да присъства, това ще бъде съвсем в реда на нещата?

Съмнявах се, че разбира смисъла на думите му. Очевидно не. Отговори му доста намръщено:

— Не обичам мистър Гейтскил. Не го искам тук.

— Бихте могли да си наемете свой, личен адвокат, мисис Леонидис.

— Задължително ли е? Не понасям адвокатите. Те ме объркват.

— Ваше право е да решавате — каза Тавърнър, усмихвайки се машинално. — Да започваме ли тогава?

Сержант Лам облиза молива си. Бренда Леонидис седна на канапето с лице към Тавърнър.

— Открихте ли нещо ново? — попита тя.

Забелязах, че пръстите ѝ нервно мачкат и разпускат плисето на роклята ѝ.

— Можем да кажем със сигурност вече, че съпругът ви е починал в резултат на отравяне с езерин.

— Искате да кажете, че капките за очи са го убили ли?

— Изглежда съвсем сигурно, че когато сте направили последната инжекция на мистър Леонидис, вие сте вкарали в тялото му езерин, а не инсулин.

— Но не съм знаела, че е така. Нямам нищо общо с това. Наистина нямам, инспекторе.

— Тогава някой е заменил умишлено инсулина с капките за очи.

— Какво ужасно деяние!

— Да, мисис Леонидис.

— Мислите ли, че някой го е направил нарочно? Или случайно? Не би могло да е някаква шега, нали?

Тавърнър отвърна с безизразен глас:

— Не смятаме, че е било шега, мисис Леонидис.

— Сигурно е бил някой от прислугата.

Тавърнър мълчеше.

— Така трябва да е било. Не виждам кой друг може да го е направил.

— Сигурна ли сте? Помислете, мисис Леонидис. Не се ли съмнявате в някого? Имало ли е някаква неприязън? Някакви свади? Някакви недоволства?

Тя продължаваше да го гледа предизвикателно с широко отворени очи.

— Нямам никакви подозрения — рече тя.

— Казахте, че същия следобед сте била на кино, нали така?

— Да... Прибрах се към шест и трийсет — беше време за инсулина. Аз... аз... му направих инжекцията както обикновено, а после той... започна да се гърчи. Изпаднах в ужас... и изтичах при Роджър... както вече ви обясних. Трябва ли да ви го повтарям непрекъснато? — Гласът ѝ се извиси истерично.

— Съжалявам, мисис Леонидис. А сега, мога ли да поговоря с мистър Браун?

— С Лорънс ли? Защо? Та той не знае нищо.

— Въпреки това, бих искал да поговоря с него.

Погледът ѝ бе изпълнен с подозрение.

— Юстас има час по латински в учебната стая. Тук ли искате да дойде Лорънс?

— Не, ние ще отидем при него.

Тавърнър излезе бързо от стаята. Сержантът и аз го последвахме.

— Май доста я стреснахте, господин инспектор — обади се Лам.

Тавърнър изсумтя. Поведенето ни през няколко стъпала и някакъв коридор до голяма стая с изглед към градината. Вътре заварихме да седят светлокос, млад мъж на около трийсет години и хубаво, шестнайсетгодишно момче с черна коса.

Появата ни ги накара да вдигнат глави. Братът на София, Юстас, погледна към мен, а Лорънс Браун прикова ужасен поглед в главния инспектор Тавърнър.

Никога не бях виждал човек, толкова вдървен от страх. Стана от мястото си, а после отново седна. Изрече с глас, който повече приличаше на писък:

— О... ъ-ъ... добро утро, инспекторе.

— Добро утро — рязко поздрави Тавърнър. — Може ли да поговорим за малко?

— Да, разбира се. С голямо удоволствие. Само че...

Юстас се надигна.

— Искате ли да изляза, инспекторе? — Гласът му бе приятен, но и леко предизвикателен.

— Можем... да продължим с урока по-късно — каза учителят.

Юстас тръгна нехайно към вратата. Походката му бе доста вдървена. Докато излизаше през вратата, погледите ни се срещнаха, той прокара пръст по гърлото си и се усмихна. После притвори вратата след себе си.

— Е, мистър Браун — започна Тавърнър, — изследванията са напълно категорични. Смъртта на мистър Леонидис е причинена от езерин.

— Аз... искате да кажете, че... мистър Леонидис е бил наистина отровен, така ли? Надявах се, че...

— Отровили са го — отсече Тавърнър. — Някои е изменил инсулина с езерин.

— Не мога да повярвам... Невероятно е.

— Въпросът е, кой би могъл да е заинтересован?

— Никой! Абсолютно никой! — Развълнувано изрече младият мъж.

— Не бихте ли искали да присъства и адвокатът ви? — предложи Тавърнър.

— Нямам адвокат. И не ми трябва. Нямам какво да крия — наистина нямам...

— И напълно осъзнавате, че всичко, което заявите, ще бъде записвано, нали?

— Невинен съм — уверявам ви, че съм невинен.

— Не съм казвал, че не е така — Тавърнър замълча. — Мисис Леонидис е доста по-млада от съпруга си, нали?

— Да, мисля... искам да кажа, ами, да.

— И сигурно понякога се е чувствала самотна, нали?

Лорънс Браун не отговори. Облиза с език пресъхналите си устни.

— А ако е имала приятел, който да е приблизително на нейната възраст и да живее тук, сигурно е щяло да бъде много подходящо за нея, нали?

— Аз... не, в никакъв случай... Искам да кажа... не знам.

— Според мен е било съвсем естествено да се привържете един към друг.

Младият мъж запротестира разпалено:

— Не! Не беше така! В никакъв случай! Знам какво си мислите, но не е било така! Мисис Леонидис бе много внимателна към мене, а аз винаги съм се отнасял с най-дълбоко... най-дълбоко уважение към нея... но не е имало нищо повече... нищо повече, наистина ви уверявам. Чудовищно е да се твърди подобно нещо! Чудовищно е! Аз не бих убил никого, нито пък бих разменил шишенцата — или пък да направя нещо подобно. Много съм чувствителен и прекалено изнервен. А пък... самата мисъл за убийство ми звучи като кошмар... което стана напълно ясно на цялата военна комисия... не мога да убивам поради религиозни убеждения. Вместо на война, бях изпратен да работя като огняр в една болница... работата беше много тежка... не можах да издържа дълго... и ми намериха преподавателска работа. Тук се старая много с Юстас и Джоузефин, която е много интелигентно, но трудно дете. И всички са се държали съвсем любезно с мен и мистър Леонидис, и мисис Леонидис, и мис де Хавиланд. А

после се случи ужасното нещастие... А вие подозирате мен — в убийство!

Инспектор Тавърнър го изгледа продължително е неприкрит интерес.

— Не съм казал подобно нещо — забеляза той.

— Но си го мислите! Знаем, че си го мислите! Всички си го мислят! По очите им разбирам. Аз... не мога да продължа повече. Не съм добре.

И изхвърча от стаята. Тавърнър се извърна бавно е шие към мене.

— Е, какво ще кажете за нето?

— Голям страхливец е.

— Да, знам, но дали е убиец?

— Ако питате мене — обади се сержант Лам, — той никога не би имал достатъчно смелост.

— Никога не би ударил когото и да е по главата, нито пък би стрелял с пистолет — съгласи се Тавърнър. — Но при тукашното убийство, какво е трябвало да напрани? Просто да размени две шишенца... И да помогне на един много възрастен човек да напусне сравнително безболезнено света на живите.

— Чиста евтаназия — реши сержантът.

— А после, вероятно след подходящо дълъг период, ще се ожени за жена, която наследява сто хиляди лири, освободени от данъци и която вече е получила подобна сума, без да смятаме перлите, рубините и изумрудите с размери на щраусови яйца!

— Е, добре... — въздъхна Тавърнър. — Всичко е само на теория и можем само да се догаждаме! Успях да го изплаша напълно, но това не потвърждава нищо. Ще се изплаши, дори и да е невинен. Но както и да е, силно се съмнявам, че може наистина да го е извършил *той*. Повероятно ми се струва да е била жената, само че защо, за бога, не е изхвърлила шишенцето от инсулина или поне не то е измила?

Обърна се към сержанта:

— Нищо ли не успяхте да подразберете от прислугата?

— Прислужницата й твърди, че са се държали много мило един към друг.

— Някакви доказателства?

— Начинът, по който я гледал, когато тя му наливала кафе.

— Страхотно доказателство за пред съда! И никакво флиртуване?

— Никой нищо не е забелязал.

— Обзалагам се, че щяха да ги видят, ако изобщо е имало нещо. Знаете ли, почвам да вярвам, че наистина не е имало нищо между тях. — Обърна се към мен. — Върнете се при нея и си поговорете. Бих искал да видя какво впечатление ще ви направи тя.

Тръгнах с нежелание, но все пак бях заинтригуван.

[1] Огъстъс Джон (1878–1961) — английски художник и график. — Б.пр. ↑

[2] Джон С. Сарджънт (1856–1925) — американски художник. — Б.пр. ↑

9

Заварих Бренда Леонидис да седи на същото място, където я бяхме оставили. Тя рязко вдигна глава, когато ме видя да влизам.

— Къде е инспектор Тавърнър? Ще се върне ли?

— Засега не.

— А вие кой сте?

Най-последно ми бе зададен въпросът, който очаквах през цялата сутрин.

Отговорих ѝ с приблизителна точност.

— Сътруднича на полицията, но съм и приятел на семейството.

— Семейството! Зверове! Мразя ги всичките.

Гледаше ме право в очите, а устата ѝ не спираше.

Изглеждаше потисната, изплашена и гневна.

— Винаги са се държали отвратително с мене — винаги. От самото начало. Защо съм се била омъжила за скъпоценния им баща? Какво ги засягаше бракът ни? Всички получиха купища пари. Той им ги даде. Защото нямат достатъчно мозък да си ги изкарат сами!

После продължи:

— Не може ли да се ожени повторно един мъж, даже и да е малко поостарял? А той наистина съвсем не бе остарял, особено умът му. Много го обичах. Наистина го обичах. — Гледаше ме предизвикателно.

— Разбирам — рекох аз. — Напълно ви разбирам.

— Може би няма да ми повярвате, но това е истината. Мъжете ми бяха омръзнали. Искях да имам дом — искаше ми се да има някой, който да се върти около мен и да ми говори нежно. Аристид бе много нежен към мене и можеше да ме размива, а беше и много умен. Винаги намираще някакъв хитър начин да заобиколи разните глупави закони. Беше много, много умен. Не се радвам, че е умрял. Съжалявам.

Тя се облегна назад на канапето. Оказа се, че устата ѝ е доста голяма, извита в ъгълчетата в странна и ленива усмивка.

— Тук бях щастлива. Чувствах се осигурена. Ходех при най-известните модни шивачи, за които бях чела някога. Правех, каквото си исках. А Аристид ми правеше прекрасни подаръци. — Протегна ръка и се загледа в рубина на пръста си.

За миг ми се стори, че протегнатата ѝ ръка прилича на котешка лапа, а гласът ѝ ми прозвуча като мъркане на котка. Тя продължаваше да се усмихва на себе си.

— И какво лошо имаше в брака ни? — настоя тя. — Държах се мило с него, а той се чувстваше щастлив. — Бренда се наведе отново напред. — Знаете ли как се запознах с него?

И продължи, без да дочака отговор:

— Срегнах го във „Веселата детелина“. Беше си поръчал бъркани яйца с препечен хляб и когато му занесох поръчката, бях разплакана. „Седнете, рече ми той, и ми кажете какво ви тревожи.“ „О, не мога, отвърнах му аз, ще ме уволнят, ако направя подобно нещо.“ „Не, няма да ви уволнят, каза той, собственикът на заведението съм аз.“ Тогава го огледах добре. Беше един дребен възрастен човек — така си и помислих в началото, но пък излъчваше някаква сила. Разказах му за всичко... Сигурно сте чули какво ли не от тях представили са ме за някаква негодница предполагам, но не съм. Възпитана съм в добро семейство. Нашите имаха магазин — много изискан, за художествена бродерия. Никога не съм била момиче с много приятели нито пък съм се държала лековато. Но Тери беше различен. Той беше ирландец... и заминаваше за чужбина... Изобщо не ми писа, нито пък ми се обади по някакъв начин — но предполагам, че вината беше моя. И това беше всичко, разбирате ли. Бях изпаднала в беда, точно като някоя ужасна малка сервитьорка...

Гласът ѝ прозвуча с презрителна самоподигравка.

— Аристид беше чудесен. Каза ми, че всичко ще се оправи. Сподели ми, че се чувства самотен. Каза, че ще се ожени за мен веднага. Струваше ми се, че сънувам. А после научих, че той е прочутият мистър Леонидис. Притежаваше куп магазини, ресторанти и нощни клубове. Беше също като в приказките, нали?

— И то каква приказка — сухо рекох аз.

— Венчавката ни бе в една църквичка в Лондон, а после заминахме за чужбина.

Изглежда ме така, сякаш бе се върнала отнякъде далеч.

— Но в края на краищата нямаше дете. Бях сгрешила.

Краищата на устните ѝ се извиха нагоре в нейната странна усмивка.

— Дадох си дума, че ще му бъда добра съпруга и наистина бях. Поръчвах всичко, което обичаше да яде, носех дрехи в любимите му цветове и правех всичко, което ще му хареса. И той бе щастлив. Но никога не успяхме да се отървем от семейството му. Непрекъснато идваха да го врънкат за пари или да живеят за негова сметка. Старата мис де Хавиланд — мисля, че тя трябваше да си отиде, след като се оженихме. И му го казах. Но Аристид ми отговори: „Тя живее толкова отдавна тук. Домът ѝ вече е при мен“. Истината е, че на него му харесваше всички да са наоколо и да се мотаят из краката му. Държаха се отвратително към мене, но той или не забелязваше нищо, или пък не обръщаше внимание. Роджър ме ненавижда — виждали ли сте Роджър? Винаги ме е мразил. И е ревнив. А пък Филип е толкова надменен, че никога не ми говори. А сега се опитват да ме набедят, че аз съм го убила — но не съм, не съм го убила аз! — Тя се наведе още по-близо до мене: — Моля ми, повярвайте ми, че не съм го убила.

Признавам си, че успя да ме трогне. Презрителното отношение, с което говореха за нея семейство Леонидис, убедеността им, че тя е извършила престъплението — сега всичко това ми се струваше напълно нечовешко поведение. Бренда бе самотна, беззащитна и преследвана.

— А ако не съм аз, мислят, че е бил Лорънс — продължи тя.

— А какво ще кажете за Лорънс? — попитах аз.

— Ужасно го съжалявам. Болнав е и не е могъл да отиде на война. Но не защото е страхливец, а защото е чувствителен. Опитвах се да го ободря и да го накарам да се чувства добре. А е принуден да учи тия ужасни деца. Юстас постоянно му се подиграва, а Джоузефин... е, нали сте я видял? Знаете каква е.

Казах, че не съм виждал Джоузефин.

— Понякога си мисля, че това дете не е с всички си. Има ужасния навик да подслушва и се държи странно... Понякога просто настръхвам, като си помисля за нея.

Не ми се щеше да говорим за Джоузефин. Заговорих отново за Лорънс Браун.

— Какво представлява той? — попитах аз. — От какъв произход е?

Явно, че не се изразих добре. Тя се изчерви.

— Той не е нищо особено. Същият е като мене... Но какви са шансовете на двама ни срещу тях?

— Не мислите ли, че се държите доста уплашено?

— Не. Те искат да изкарат нещата така, че Лорънс го е направил — или пък аз. А и онзи полицай е на тяхна страна. Какви надежди мога да имам?

— Не трябва да се тормозите — успокоих я аз.

— Защо пък да не е възможно някой от тях да го е убил? Или пък някой външен човек? Или пък някой от прислужниците?

— Липсват всякакви мотиви.

— О, мотиви! Че какви могат да бъдат моите мотиви? Или пък на Лорънс?

Обясних ѝ с доста голямо неудобство:

— Може би си мислят, предполагам, че вие и... ъ-ъ... Лорънс... сте влюбени... и че искате да се ожените.

Бренда се изправи напълно.

— Но това е противно дори да се помисли! А и не е вярно! Никога не сме си казвали нищо подобно. Просто го съжалявах и се опитвах да го ободря. Били сме само приятели и нищо повече. Вярвате ми, нали?

Наистина ѝ вярвах. Всъщност, вярвах, че тя и Лорънс са, както сама се изрази, само приятели. Но вярвах също така, че без дори сама да го осъзнава, може действително да е влюбена в младия учител.

Обзет от подобни мисли, тръгнах към долния етаж, за да потърся София.

Тръгнах към гостната, където очаквах да я намеря, но София си подаде главата от някаква друга врата в края на коридора.

— Здравей — извика тя. — Помагам на Нани за обяда.

Понечих да отида при нея, но тя излезе в коридора, притвори вратата след себе си и като ме хвана за ръка, ме поведе към гостната, където нямаше никой.

— Е — рече тя, — видя ли се с Бренда? Какво ще кажеш за нея?

— Искрено казано — рекох аз, — стана ми жал за нея.

София изглеждаше развеселена от думите ми.

— Ясно — реши тя. — Значи е успяла да те спечели.

Почувствах се леко засегнат.

— Въпросът е там — рекох аз, — че мога да разбера нейната гледна точка. А ти очевидно не можеш.

— Гледната ѝ точка за какво?

— Каж ми честно, София, има ли някой от семейството, който да се е държал някога добре с нея или поне любезно, откакто е дошла при вас?

— Не, не сме се държали добре с нея. И защо ли ни трябвало?

— Ами просто от обикновено благоприличие, ако не друго.

— Колко високоморален си станал. Чарлс. Бренда трябва да си е изиграла ролята много добре.

— Но наистина, София, изглеждаш ми... Не знам какво е станало с теб.

— Просто съм честна и не се преструвам. Твърдиш, че си разбрал гледната точка на Бренда. Сега погледни на нещата и от моя страна. Не мога да приема, че една млада жена трябва да си измисля някаква сърцераздирателна история и да я използва, за да се омъжи за много богат, възрастен мъж. Имам пълното право да не харесвам такива млади жени и не виждам никаква основателна причина, поради която трябва да се преструвам. И ако всичко се опише безпристрастно в писмен вид, и ти самият няма да заобичаш тая жена.

— Измислила ли си е онази история? — попитах аз.

— За детето ли? Не знам. Лично аз смятам, че е излъгала.

— И си обидена от факта, че дядо ти се е хванал на въдицата ѝ?

— О, дядо ми не се е подвел — изсмя се София. — Никой не можеше да подведе дядо ми. Искал е да я има. Решил е да се представи за наивник пред нея. Знаел е много точно какво прави и е осъществил напълно намеренията си. Според дядо ми, бракът му беше съвсем удачен — както и всичките му начинания.

— И наемането на Лорънс Браун за учител ли е било едно от успешните му начинания? — иронично попитах аз.

София се намръщи.

— Знаеш ли, не съм убедена, че не е било. Искал е Бренда да бъде щастлива и весела. Може би е сметнал, че бижутата и дрехите не са ѝ достатъчни. Може да е решил, че ще ѝ се иска да има някаква мимолетна връзка. Може да е пресметнал, че човек като Лорънс Браун,

каквото си е *кротък*, ако ме разбираш какво имам предвид, може да свърши работа. Подобна нежна, задушевна и изпълнена с тъга връзка, би възпряла Бренда да си потърси нещо истинско с някой непознат. Не бих изключила вероятността дядо ми да е разработил нещо в тоя дух. Старият беше голям дявол, нали знаеш.

— Сигурно е бил — казах аз.

— Не е могъл, разбира се, да предвиди, че връзката им ще доведе до убийство... И именно поради това — внезапно възбудена изрече София, — не мога да повярвам, макар че много ми се иска, че тя наистина го е направила. Ако е смятала да го убие или пък, ако са правили някакви планове с Лорънс, дядо ми щеше да го усети. Но предполагам, че на тебе не ти се вярва да е така.

— Трябва да си призная, че си права — казах аз.

— Но защото не познаваше дядо ми. Той в никакъв случай не би станал съучастник на собственото си убийство! И ето докъде стигаме! До задънена улица!

— Но тя е изплашена, София — настоях аз. — Много е изплашена.

— От главния инспектор Тавърнър и неговите весели момчета, ли? Да, предполагам, че доста са се подплашили. Лорънс сигурно е изпаднал в нервно разстройство от страх?

— В действителност, да. Мисля, че доста се изложи пред нас. Не разбирам какво би могла да харесва у него.

— Не разбираш ли, Чарлс? Лорънс всъщност е много привлекателен като мъж.

— Тоя болник ли? — недоверчиво подхвърлих аз.

— Защо мъжете винаги си мислят, че само примитивното у тях може да бъде привлекателно за противоположния пол? Лорънс си е съвсем привлекателен като мъж, по не очаквам, че ти можеш да го разбереш.

София ме изгледа внимателно.

— Бренда те е омаяла напълно.

— Недей да ставаш смешна. Та тя дори не е хубава. А пък и изобщо не...

— Не те е съблазнила ли? Не, просто те е накарала да я съжалиш. Наистина не е хубава, още по-малко пък е умна, но

притежава едно отличително качество: умее да създава раздори. Ето че вече успя да ни скара.

— София! — извиках слисан аз.

София се отправи към вратата.

— Остави ме на мира, Чарлс. Трябва да се заема с обяда.

— Ще дойда да ти помогна.

— Не, остани си тук. Нани ще се обърка, ако „в кухнята влезе някой мъж“.

— София — викнах отново, преди да излезе.

— Да, какво има?

— Само един въпрос за прислугата. Защо нямате прислужници — нито тук долу, нито горе, нали знаеш — някой в престилка или с шапка, който да отваря вратата на гостите?

— Дядо имаше готвачка, прислужница, чистачка и личен камериер. Обичаше да има слуги. Струваха му цяло състояние, разбира се, но си ги държеше. Клемънси и Роджър просто викат жена, която идва да им чисти. Не обичат да поддържат прислуга, по-скоро Клемънси не ще. Ако Роджър не се храни като хората всеки ден в града, той ще умре от глад. Според Клемънси обядът трябва да се състои от марули, домати и сурови моркови. Ние понякога наемаме прислужници, но после майка ми изпада в някое от нейните свадливи настроения и ги прогонва. После за известно време викаме хора да ни чистят през деня и всичко се повтаря отново. Сега сме в период, когато идват да ни чистят през деня. Нани е постоянно тук и се заема с всичко непредвидено. Сега вече ти е ясно.

София излезе. Отпуснах се на един от огромните фотьойли и се отдадох на размишления.

Горе, Бренда ми бе представила нещата така, както ги виждаше тя. Тук преди малко, София ме запозна с нейната гледна точка. Напълно разбирах, че София е права за себе си да има подобно мнение, което би могло да се приеме и като мнение на семейство Леонидис. Те не допускаха зад стените на крепостта външен човек, за когото считаха, че се е сдобил с правото да влезе по нечестен начин. И знаеха добре правата си. Както бе се изразила София „в писмен вид би изглеждало съвсем другояче...“

Но пък имаше и човешка страна на въпроса, която аз виждах, но те — не. Всички те бяха, а и винаги са били, богати и с добро

обществено положение. Нямаха никакво понятие какви са изкушенията на онеправданите. Бренда Леонидис бе поискала да има богатство, скъпи вещи и сигурност, както и да си създаде дом. Твърдеше, че в замяна на това е направила възрастния си съпруг щастлив. Изпитвах съчувствие към нея. Докато разговарях с нея, със сигурност изпитвах съчувствие... Но дали все още ѝ съчувствах?

Две страни на въпроса — различни гледни точки, но коя бе върнатата... Коя бе върнатата...

Предишната нощ бях спал съвсем малко. Станах рано, за да тръгна с Тавърнър. И сега, разположен в топлатата, изпълнена с мирис на цветя, приемна на Магда Леонидис, почувствах, че тялото ми се отпуска в меката прегръдка на огромното кресло и очите ми започват да се притварят...

Унесен в мисли за Бренда, за София и за портрета на дядото, почувствах, че ме обгръща някаква приятна мъгла.

И сънят ме надви...

10

Разсънвах се толкова бавно, че в началото не разбрах, че съм бил заспал.

Миризмата на цветя ме удари в носа. Пред мен се появи кръгло бяло петно и сякаш заплува във въздуха. Необходими ми бяха няколко секунди, за да осъзная, че срещу мен стоеше човек — някакво лице висеше в пространството на стъпка-две от мен. Когато се опомних, успях да го разгледам по-добре. Образът все още ми напомняше някакъв неясен дух — кръгъл, с изпъкнали вежди, със сресана назад коса и с дребни като мъниста, черни очи. Но сваляйки погледа надолу открих, че има тяло — дребно и мършаво. Неясното лице се надвеси настойчиво над мене.

— Здравей — изрече то.

— Здравей — примигвайки, отвърнах аз.

— Аз съм Джоузефин.

Вече бях се досетил, че е тя. Сестрата на София, Джоузефин, беше според мен, на около единайсет или дванайсет години. Детето беше ужасно грозно и приличаше извънредно много на дядо си. Помислих си, че е възможно да е наследила и ума му.

— Ти си приятелят на София — рече Джоузефин.

Отговорих ѝ, че не греша.

— Но ти дойде тук с главния инспектор Тавърнър. Защо дойде с главния инспектор Тавърнър?

— Той ми е приятел.

— Така ли? Хич не го харесвам. Няма да му кажа нищо.

— Какво няма да му кажеш?

— Нещата, които знам. Аз знам много неща. И ми харесва да научавам разни работи.

Джоузефин седна на облегалката на креслото и продължи да разглежда изпитателно лицето ми. Започнах да се чувствам доста неловко.

— Дядо ми беше убит. Знаеш ли?

— Да — отвърнах аз, — знам.

— Отровиха го. С е-зе-рин — произнесе внимателно думата тя.
— Интересно, нали?

— Предполагам, че е интересно.

— На нас с Юстас ни е много интересно. Обичаме криминалните истории. Винаги ми се е искало да стана детектив. Сега правя точно това. Събирам доказателства.

Усещах, че детето е доста особено. То заговори отново за разследването.

— Онзи, дето дойде с главния инспектор Тавърнър, е също детектив, нали? В книгите се казва, че човек винаги може да различи тайния детектив по тежките му кожени обувки. Но този детектив носеше велурени обувки.

— Нещата се променят — казах аз.

Джоузефин прекъсна забележката ми според мислите, които я вълнуваха в момента.

— Да — рече тя, — мисля, че тук ще има доста промени. Ние ще отидем да живеем в Лондон, в една къща на крайречния булевард. Майка ми отдавна иска да се преместим. Много ще се зарадва. Смятам, че и татко няма да възрази, ако може да си вземе книгите. Порано не можехме да си го позволим. Татко загуби страшно много пари заради „Джезъл“.

— Джезъл^[1] ли? — усъмних се аз.

— Да, не си ли я гледал?

— О, за пиеса ли става дума? Не, не съм я гледал. Бях в чужбина.

— Не се задържа дълго на сцената. Всъщност тя си беше пълен провал. Според мен, майка ми не е много подходяща да играе Джезъл, а ти как мислиш?

Съпоставих впечатленията си от Магда. Нито в пенъора с цвят на праскова, нито в шития по поръчка костюм Магда можеше да ми напомни с нещо за Джезъл, но ми се щеше да вярвам, че има и други нейни превъплъщения, които все още не бях видял.

— Сигурно не — предпазливо подхвърлих аз.

— Дядо винаги казваше, че пиесата ще бъде провал. Казваше, че никога не би вложил пари в някоя от тия исторически библейски пиеси. Беше сигурен, че пиесата никога няма да има касов успех. Но майка ми страшно бе се запалила. И аз не я харесах много. Изобщо не

приличаше на библейската притча. Според мен, мамината Джебел изобщо не беше такава грешница като онази в Библията. Беше голяма патриотка и всъщност си беше съвсем добричка. Ето затова ми беше скучна. И все пак, накрая стана интересно. Изхвърлиха я през прозореца. Само че никакви кучета не дойдоха да я изядат. Мисля, че не беше истинско, а ти? На мен ми харесва онази част, където кучетата я изяждат. Майка ми казва, че не можело да пуснат кучета на сцената, но аз не виждам защо да не го направят. Могат да пуснат дресирани кучета. — И тя с удоволствие изрецитира: „И те цяла я изядоха, но оставиха дланите ѝ“. Защо не са ѝ изяли дланите?

— Наистина не знам — отговорих аз.

— Да не вземеш да си помислиш, че кучетата са капризни? Защото нашите не са. Ядат, каквото им дадеш.

В продължение на няколко секунди, Джоузефин размишляваше върху библейската тайнственост.

— Съжалявам, че пиесата се е провалила — обадох се аз.

— Да. Майка ми беше ужасно разстроена. Рецензиите бяха просто съсипващи. Когато ги прочете, мама избухна в плач и плака целия ден, а на другия ден захвърли чинията си по Гладис и тя я предупреди, че напуска. Много смешно беше.

— Разбирам, че обичаш театъра, Джоузефин — рекох аз.

— На дядо ще му правят аутопсия — продължаваше Джоузефин. — За да открият от какво е умрял. Наричат я Р. М.^[2], но мисля, че става много объркано, а ти как смяташ? Защото Р. М.^[3] се казва и за министър-председателя. А също и за следобед^[4] — замислено добави тя.

— Мъчно ли ти е, че дядо ти е починал? — попитах аз.

— Не особено. Аз не го обичах много. Не ме пускаше да ходя на балет.

— Балерина ли си искала да ставаш?

— Да, и мама искаше да играя балет, и татко не възразяваше, но дядо каза, че не е за мене.

Джоузефин се смъкна от облегалката на креслото, събу обувките си и се опита да се изправи на „палци“, както мисля, че се изразяват балетистите.

— Е, трябват ми, разбира се, специални туфли за „палци“ — обясни тя, — но даже и с тях понякога пръстите на краката страшно се

разраняват. — Обу се отново и попита разсеяно: — Харесва ли ти къщата?

— Не съм много сигурен — отговорих аз.

— Предполагам, че сега ще я продадат. Освен ако Бренда не остане да живее в нея. И си мисля, че чичо Роджър и леля Клемънси няма да заминават.

— Щяха ли да заминават? — с леко възбудено любопитство, попитах аз.

— Да. Щяха да тръгват във вторник. Някъде в чужбина. Щяха да заминат със самолет. Леля Клемънси си купи един нов куфар, лек като перце.

— Не знаех, че ще заминават за чужбина — казах аз.

— Не — рече Джоузефин. — Никой не знаеше. Пазеха го в тайна. Нямахме да кажат на никого, преди да заминат. Щяха да оставят бележка за дядо ми.

И добави:

— Но без да я забождат върху игленика. В разни старовремски книги пише, че така правят съпругите, когато напускат мъжете си. Но в наше време би било глупаво, защото хората вече нямат игленици.

— Естествено, че нямат. Джоузефин, знаеш ли защо чичо ти Роджър се готвеше да... се махне?

Погледна ме хитро.

— Мисля, че знам. Имаше нещо общо с работата на чичо Роджър в Лондон. Мисля си, но не съм сигурна, че е *злоупотребил* с нещо.

— Какво те кара да мислиш, че е така?

Джоузефин се приближи и задиша тежко в лицето ми.

— В деня, в който дядо беше отровен, чичо Роджър бе се затворил с него в стаята му и стоя там дълго. Говореха надълго и нашироко. И чичо Роджър казваше, че не е могъл да се справи, че е разочаровал дядо ми и не ставало толкова въпрос за парите, а че се чувствал безполезен, и не можело да му се вярва. Ужасно беше разстроен.

Загледах се в Джоузефин със смесени чувства.

— Джоузефин — рекох й, — никога ли не са ти казвали, не е хубаво да се подслушва на вратите?

Джоузефин закима енергично с глава.

— Разбира се, че са ми казвали. Но ако човек иска да научи нещо, трябва да подслушва на вратите. Обзалагам се, че главният инспектор Тавърнър също подслушва, а ти как мислиш?

Замислих се върху казаното. Джоузефин продължи разпалено:

— И във всеки случай, ако той не го прави, онзи другият, с велурените обувки, сигурно подслушва. Полицаяте проверяват писалищата на хората, четат им писмата и разкриват тайните им. Само дето са глупави! Не знаят къде да търсят!

Джоузефин говореше с невъзмутимо превъзходство. Оказа се, че съм доста глупав, след като не мога да разкрия загадката. Неприятното дете продължаваше:

— Юстас и аз знаем много неща, но аз знам повече от него. И няма да му ги кажа. Той казва, че жените не можели да станат големи детективи. Но според мен могат. Ще запиша всичко в бележника си, а после, когато полицаите напълно се объркат, ще отида при тях и ще им кажа: „Аз мога да ви кажа кой го е извършил“.

— Много ли криминални романи четеш, Джоузефин?

— Купища.

— И сигурно си убедена, че знаеш кой е убил дядо ти?

— Е, така си мисля, но трябва да открия още няколко улики. — Замълча, а после добави:

— Главният инспектор Тавърнър смята, че Бренда го е убила, нали така? Или че Бренда го е извършила заедно с Лорънс, защото са влюбени един в друг.

— Не е хубаво да говориш така, Джоузефин.

— Защо не? Та те са влюбени един в друг.

— Не можеш да бъдеш сигурна.

— Да, мога. Те си пишат любовни писма.

— Джоузефин! Откъде знаеш това?

— Защото съм ги чела. Ужасно блудкави писма. Но Лорънс си е такъв. Много го е било страх да отиде на война. И се заврял в мазетата, за да чисти парните котли. Когато започнаха да ни бомбардират с ракетите. Лорънс позеленя от страх — направо позеленя. Ние с Юстас се скъсахме от смях.

Не знам какво щях да кажа при тия думи, защото в същия миг отвън спря кола. Джоузефин моментално се озова до прозореца и долепи чипото си носле в стъклото.

— Кой е? — попитах аз.

— Мистър Гейтскил, адвокатът на дядо. Предполагам, че е дошъл заради завещанието.

Задъхана от възбуда, тя изтича навън от стаята, за да поднови очевидно детективските си занимания.

В стаята влезе Магда Леонидис, която за моя изненада, се приближи към мен и ме хвана за ръцете.

— Драги мой — рече тя, — слава богу, че сте все още тук. Имам голяма нужда от мъжка подкрепа.

Пусна ръцете ми, отиде до стола с висока облегалка, понамести го малко, огледа се в огледалото, а после, взе от масата малка емайлирана кутия от Батърси и замислено започна да я отваря и затваря.

Етюдът бе изигран великолепно.

София подаде глава през вратата и прошепна предупредително:

— Гейтскил!

— Знам — каза Магда.

Малко по-късно София влезе в стаята, придружена от дребен възрастен човек, а Магда остави емайлираната кутийка и тръгна да го посрещне.

— Добро утро, мисис Филип. Тръгнал съм за горния етаж. Струва ми се, че има някакво недоразумение относно завещанието. Съпругът ви ми писа, очевидно смятайки, че завещанието се съхранява при мен. Самият мистър Леонидис ми каза, че го държи в собствения си сейф. Предполагам, че и вие не знаете нещо повече, нали?

— За завещанието на горкия Сладуран ли? — попита Магда с широко отворени от изненада очи. — Не, естествено, че не знам нищо. Само не ми казвайте, че оная проклета жена горе е унищожила завещанието.

— Моля ви мисис Филип — каза той, с предупредително вдигнат пръст, — никакви необосновани подозрения. Питам само къде го е държал свекърът ви.

— Но той ви го изпрати — наистина! — след като го подписа. Всъщност, каза ни, че ви го е пратил.

— Доколкото знам от полицията, вече са прегледали личните книжа на мистър Леонидис — заяви мистър Гейтскил. — Ще трябва да поговоря веднага с главния инспектор Тавърнър.

И адвокатът излезе от стаята.

— Мила! — извика Магда. — Тя го е унищожила. Убедена съм, че го е направила.

— Хайде де, мамо, тя не би направила подобна глупост.

— Изобщо не би било глупост. Ако няма завещание, всичко ще бъде за нея.

— Шшт, ето че Гейтскил се връща пак!

Адвокатът отново влезе в стаята. С него беше и главният инспектор Тавърнър, зад когото се появи и Филип.

— Знаех от мистър Леонидис — започна Гейтскил, — че е оставил завещанието си в банката, за да бъде съхранявано на безопасно място.

Тавърнър поклати глава.

— Вече се свързах с банката. При тях няма никакви лични документи на мистър Леонидис, освен някои ценни книжа, които пазят на негово име.

— Не знам дали Роджър — или пък леля Едит... — намеси се Филип — София, я най-добре иди да ги повикаш.

Но и Роджър Леонидис, повикан наред с останалите, не можа да помогне с нищо.

— Но това са глупости, пълни глупости — заяви той. — Татко подписа завещанието и ясно каза, че ще го изпрати по пощата до мистър Гейтскил на следващия ден.

— Ако не ме лъже паметта ми — каза мистър Гейтскил, облягайки се назад с полупритворени очи — точно на двацет и четвърти ноември миналата година, изпратих проекта на завещанието, изготвен съгласно указанията на мистър Леонидис. Той одобри проекта, върна ми го, а аз надлежно му изпратих завещанието, за да го подпише. След едноседмичен период, аз си позволих да му напомня, че все още не съм получил надлежно подписаното и заверено завещание и го попитах дали има нещо, което желае да бъде променено. Отговори ми, че е напълно удовлетворен и добави, че след като го подпише, щял да го изпрати в банката.

— Точно така е — нетърпеливо се обади Роджър. — Беше някъде към края на ноември — нали си спомняш, Филип? Татко ни събра всички една вечер и ни прочете завещанието си.

Тавърнър се обърна към Филип Леонидис.

— Спомняте ли си за подобно събиране, мистър Леонидис?

— Да — отвърна Филип.

— Беше също като в „Наследството на Мойсей“ — щастливо въздъхна Магда. — Винаги съм си мислила, че при всяко завещание има нещо много драматично.

— Мис София?

— Да — отвърна София. — Спомням си го много добре.

— И какви бяха условията на завещанието? — попита Тавърнър.

Мистър Гейтскил се готвеше да отговори, както винаги педантично, но Роджър Леонидис го изпревари.

— Завещанието съвсем не беше сложно. Електра и Джойс бяха починали и техните дялове от имуществото оставаха за татко. Синът на Джойс, Уилям, беше убит през войната в Бирма и оставените от него пари се прехвърляха на баща му. Филип, аз и децата оставахме единствените живи кръвни родственици. Баща ми ни разясни всичко. Беше оставил петдесет хиляди лири, освободени от данъци, на леля Едит; сто хиляди лири, необложени с данъци — на Бренда, освен къщата или друго подходящо жилище в Лондон, което да бъде закупено за нея, по неин избор. Остатъкът следваше да бъде разделен на три части: едната за мен, другата за Филип, а третата — разпределена между София, Юстас и Джоузефин, като дяловете на последните двама да бъдат държани в ценни книжа, докато навършат пълнолетие. Мисля, че така беше, нали, мистър Гейтскил?

— Такива бяха, грубо казано, условията на изготвения от мен документ — потвърди мистър Гейтскил доста язвително, тъй като бе лишен от възможността да изложи сам подробностите.

— Татко ни го прочете — допълни Роджър — и попита дали имаме някакви забележки, свързани със завещанието. Но естествено, нямаше никакви възражения.

— Бренда спомена нещо — обади се мис де Хавиланд.

— Да — разпалено каза Магда. — Заяви, че не можела да понася нейният мил Аристид да говори за смъртта си. Каза, че като го слушала я „побивали тръпки“. И след като той починал, тя нямало да иска нищичко от проклетите пари!

— Изявления от подобен род — подхвърли мис де Хавиланд, — са доста обичайни за хора от нейното съсловие.

Забележката ѝ беше жестока и хаплива. Едва сега усетих каква дълбока неприязън изпитва Едит де Хавиланд към Бренда.

— Много справедливо и разумно разпределение на имуществото му — рече мистър Гейтскил.

— И след като го прочете, какво последва? — запита инспектор Тавърнър.

— След като го прочете — съобщи Роджър, — той го подписа.

Тавърнър се наведе напред.

— Как точно и кога го подписа?

Роджър се извърна и погледна умолително към жена си. В отговор на мълчаливата му молба, Клемънси реши да се обади. Всички останали изглеждаха доволни от намесата ѝ.

— Искате да знаете какво точно се случи ли?

— Да, ако обичате, мисис Роджър.

— Свекърът ми постави завещанието върху бюрото си и помоли някой от нас — мисля, че беше Роджър, да позвъни със звънчето. И Роджър позвъня. След като Джонсън влезе да види защо го викат, свекърът ми му нареди да намери Джанет Уолмър, прислужницата. След като двамата вече бяха в стаята, той подписа завещанието и ги помоли да се подпишат под собствения му подпис.

— Напълно според изискванията — реши мистър Гейтскил. — Всяко завещание трябва да бъде подписвано от завещателя в присъствието на двама свидетели, които следва да положат собствените си подписи по същото време и на същото място.

— А после какво стана? — продължи да пита Тавърнър.

— Свекърът ми им благодари и те си излязоха. Свекърът ми взе завещанието, постави го в един голям плик и съобщи, че ще го изпрати на следващия ден до мистър Гейтскил.

— Значи всички потвърждавате — рече инспектор Тавърнър, след като ги огледа, — че настоящото описание отговаря точно на случилото се, нали?

Разнесе се утвърдителен шепот.

— Казахте, че завещанието е било върху писалището му. На какво разстояние от него бе всеки един от вас?

— Не много близо. Може би на пет-шест ярда^[5] най-малко.

— Когато мистър Леонидис ви четеше завещанието, той самият седеше ли на писалището?

— Да.

— А да се е изправял или пък да се е отдалечавал от писалището, след като прочете завещанието и преди да го подпише?

— Не.

— Могли ли са слугите да прочетат документа, когато са полагали подписите си?

— Не — отговори Клемънси. — Свекърът ми бе поставил лист хартия върху горната част на документа.

— Съвсем правилно — обади се Филип. — Съдържанието на завещанието не е работа на слугите.

— Разбирам — каза Тавърнър. — Или по-скоро, не разбирам нищо.

Извади с бързо движение някакъв голям плик и се наведе напред, за да го подаде на адвоката.

— Погледнете това — предложи той — и ми кажете какво е то.

Мистър Гейтскил извади сгънатия документ от плика. Заразглежда го с неприкрита изненада, обръщайки го отпред и отзад.

— Това тук — продума той — е доста изненадващо. Нищо не разбирам. Мога ли да попитам къде е бил този документ?

— Беше в сейфа, между другите документи на мистър Леонидис.

— Но какво има? — настоя Роджър. — За какво става въпрос?

— Именно това тук е завещанието, върху което трябваше да бъде положен подписа на баща ви, Роджър... но... не мога да разбера защо, след всичко, което казахте, то не е подписано.

— Какво? Е, предполагам, че е просто чернова.

— Не е — отговори адвокатът. — Мистър Леонидис ми върна оригиналната чернова. После изготвих завещанието — *това* тук — подчерта той, почуквайки с пръст, — и му го изпратих за подпис. Съгласно твърденията ви, той е подписал завещанието пред всички вас, както и пред двамата свидетели, които са положили подписите си, и въпреки това, този документ не е подписан.

— Но това е невъзможно — възкликна Филип Леонидис с такова оживление, каквото не бях забелязал досега у него.

Тавърнър попита:

— Как беше със зрението баща ви?

— Страдаше от глаукома. За четене, естествено, използваше силни очила.

— И беше ли си сложил същите очила оная вечер?

— Разбира се. Не си свали очилата, докато не подписа. Мисля, че не греша.

— Съвсем точно — рече Клемънси.

— И никой — всички сте сигурни в това, не се е приближавал до писалището, преди да е подписал завещанието, нали?

— Чудя се сега — рече с присвити очи Магда, — дали някой може да си припомни отново всичко така, както беше.

— Никой не се е приближавал до писалището — обади се София. — А и дядо беше седнал през цялото време.

— Писалището на същото място ли е сега? Не е било близо до врата, прозорец или някаква завеса?

— Беше там, където си е и сега.

— Опитвам се да разбера дали е била извършена някаква подмяна — обясни Тавърнър. — Защото сигурно нещо е било подменено. Мистър Леонидис е бил убеден, че подписва документа, който току-що е прочел на глас.

— Не е ли възможно подписът му да е бил изтрит? — предположи Роджър.

— Не, мистър Леонидис. Не е възможно да е бил изтрит, без никакви следи. Съществува една друга възможност. Настоящото да не е документът, изпратен на мистър Леонидис от мистър Гейтскил и който той е подписал във ваше присъствие.

— Напротив — рече мистър Гейтскил. — Мога да се закълна, че това е оригиналният документ. В хартията има някакъв дребен дефект — в горния ляв ъгъл на листа, който при малко повече фантазия, прилича на самолет. Още тогава го забелязах.

Всички членове на семейството започнаха да се оглеждат озадачено един друг.

— Изключително любопитно стечение на обстоятелствата — заяви мистър Гейтскил. — В досегашния ми опит няма подобен прецедент.

— Цялата история е съвсем невероятна — каза Роджър. — Ние всички бяхме там. Не е могло да стане пред очите ни.

Мис де Хавиланд се прокашля сухо.

— Недей да си хабиш приказките в твърдения, че нещо, което се е случило, не би могло да се случи — забеляза тя. — И какво е

положението сега? Ето какво бих искала да знам.

Гейтскил моментално влезе в ролята на предпазливия адвокат.

— Ще трябва да проучим положението извънредно внимателно — рече той. — Настоящият документ естествено отменя всякакви предишни завещания. Разполагаме с голям брой свидетели, които са видели, че мистър Леонидис подписва документ, за който очевидно е бил убеден, че подписва най-добросъвестно като свое завещание. Хм. Много интересно. Истинска загадка от юридическо естество.

Тавърнър погледна към часовника си.

— Страхувам се — каза той, — че ви попречих да обядвате навреме.

— Няма ли да останете за обяд с нас, инспекторе? — попита Филип.

— Благодаря ви, мистър Леонидис, но трябва да се срещна с доктор Грей в Суинли Дийн.

Филип се обърна към адвоката:

— Ще обядвате ли с нас, Гейтскил?

— Благодаря ви, Филип.

Всички се изправиха. Приблжих се незабелязано до София.

— Да си тръгвам или да остана? — прошепнах аз. Думите ми прозвучаха нелепо, като заглавие на викторианска песен.

— По-добре е да си тръгнеш — отвърна София.

Измъкнах се тихо от стаята, за да намеря Тавърнър.

Джоузефин се люлееше напред-назад върху тапицирана врата, водеща към помещенията отзад. Стори ми се, че е доста развеселена от нещо.

— Тия от полицията са много глупави — подхвърли тя.

София излезе от приемната.

— Какво прави досега, Джоузефин?

— Помагах на Нани.

— Сигурна съм, че си подслушвала на вратата.

Джоузефин й се изплези и избяга.

— Това дете — заключи София — е просто невъзможно.

[1] Библейска блудница, синоним на лека жена. — Б.пр. ↑

[2] Post-mortem (лат.) — аутопсия. — Б.пр. ↑

[3] Prime-minister (англ.) — министър-председател. — Б.пр. ↑

[4] Postmeridian (лат.) — следобеден. — Б.пр. ↑

[5] 1 ярд = 90,3 см. — Б.ред. ↑

11

Влязох в кабинета на помощник-комисаря на Скотланд Ярд, където заварих Тавърнър да приключва очевидно с описанието на неволите си.

— Та ето докъде стигнах — оплакваше се той. — Прерових всичко, което имаме за тях и какво мислите, че открих — абсолютно нищо! Никакви мотиви. Никой от тях не е закъсал за пари. Единствената ни улика срещу съпругата и младия ѝ приятел е, че той ѝ е хвърлял влюбени погледи, когато му е сипвала кафето!

— Хайде, хайде, Тавърнър — рекох аз. — Може пък аз да съм научил нещо повече от вас.

— Така ли? Е, мистър Чарлс, какво сте открил?

Седнах, запалих цигара, разположих се удобно и им зараказвах.

— Роджър Леонидис и съпругата му са се готвели да изчезнат в чужбина другия вторник. Роджър и баща му са имали доста бурен разговор в деня, когато е починал старецът. Старият Леонидис бил открил, че нещо не е наред, а Роджър си признал вината.

Лицето на Тавърнър посиня от яд.

— Откъде, но дяволите, сте научили всичко това? — попита той. — Ако сте го научили от прислужниците...

— Не съм го научил от прислужниците. Научих го от моя частен внедрен агент.

— Какво имате предвид?

— И трябва да ви кажа, че съгласно правилата на най-добрите детективски романи той или тя — или най-добре е да се каже *то* — си прави гаргара с полицията!

— Мисля също така — продължих аз, — че моят частен детектив е в състояние да ми разкрие още повече подробности.

Тавърнър отвори уста да каже нещо, но отново я затвори. Искаше му се да зададе толкова много въпроси едновременно, че не знаеше откъде да започне.

— Роджър! — извика той. — Значи Роджър е виновникът, нали?

Разказах, каквото бях научил, но почувствах леко отвращение. Роджър Леонидис бе ми станал симпатичен. Стана ми неприятно, че пускам копоите на правосъдието по дирите му, след като пазех добри спомени от неговата уютна и приятна стая, както и от личното обаяние на човека. Възможно бе, разбира се, цялата информация от Джоузефин да е недостоверна, но чувствах, че не е така.

— Значи хлапето ви каза? — рече Тавърнър. — Тя май е добре посветена във всичко, което става в къщата.

— Децата обикновено са такива — сухо забеляза баща ми.

Информацията, ако бе вярна, променяше изцяло положението. Ако Роджър е бил „злоупотребил“, както ми сподели поверително Джоузефин, със средствата на „Асошиейтед Кетъринг“, а старецът е научил, може би е станало наложително да го накарат да замлъкне и да напуснат Англия преди истината да е излязла наяве. Вероятно Роджър се е опасявал, че го очаква криминално разследване.

Решихме единодушно, че трябва да се направи незабавно проучване на финансовото състояние на „Асошиейтед Кетъринг“.

— Ако са пред фалит, ще бъде нещо страшно — забеляза баща ми. — Компанията е огромна. Става въпрос за милиони.

— Ако наистина става въпрос за нечисти сделки, тогава всичко е ясно — рече Тавърнър. — Бащата извиква Роджър. Роджър не издържа и си признава всичко. Бренда Леонидис е била на кино. Роджър е трябвало само да излезе от стаята на баща си, да влезе в банята, да изпразни едно шишенце инсулин, да го напълни със силен разтвор на езерин и готово. А може и жена му да го е направила. Същия ден е ходила до другото крило, след като се е прибрала — твърди, че е ходила да търси някаква лула, която Роджър бил забравил там. Но може да е ходила, за да подмени лекарството, преди да се прибере Бренда и да сложи инжекцията. Клемънси е доста хладнокръвна и е способна да го направи.

— Да — съгласих се аз, — допускам, че тя може да е истинският извършител на деянието. Има достатъчно самообладание, за да направи какво ли не! А и наистина не мисля, че Роджър Леонидис би използвал отрова — цялата тая хитрина с инсулина е измислена от жена.

— Мъжете отровители никак не са малко — сухо подхвърли баща ми.

— О, знам, сър — възкликна Тавърнър. — Аз ли да не знам! — развълнувано добави той. — Но все пак, не бих казал, че Роджър е такъв човек.

— Причард — напомни му баща ми, — бе също много общителен.

— Да приемем, че са го извършили заедно.

— С подчертано ударение върху лейди Макбет — подхвърли баща ми, докато Тавърнър излизаше. — Имаш ли подобна представа за нея, Чарлс?

Представих си живо стройната и елегантна жена, застанала до прозореца в оная неприветлива стая.

— Не съвсем — рекох аз. — Лейди Макбет е била особено алчна жена. Не мисля, че Клемънси Леонидис е такава. Не смятам, че ламти за богатство.

— Но може би е силно загрижена за благополучието на съпруга си.

— За това, да. И наистина може да бъде... е, безмилостна.

„Безмилостни сме по различен начин...“ Именно така бе се изразила София.

Вдигнах очи и видях, че Стареца ме наблюдава.

— За какво си се замислил, Чарлс?

Но тогава не му казах нищо.

На другия ден бях повикан при баща ми, където заварих и Тавърнър.

Тавърнър изглеждаше доволен от себе си и леко възбуден.

— „Асошиейтед Кетъринг“ е загазила съвсем — съобщи баща ми.

— Може да фалира всеки момент — добави Тавърнър.

— Снощи четох, че акциите им са паднали много рязко — казах аз. — Но тая сутрин май са се вдигнали отново.

— Трябва да подходим много внимателно — рече Тавърнър. — Никакви преки въпроси. Нищо, което би предизвикало паника или би стреснало нашия измъквач се господин. Но разполагаме с някои тайни източници за информация, чиито сведения са доста категорични. „Асошиейтед Кетъринг“ е на ръба на катастрофата. Вероятно няма да може да покрие задълженията си. Май ще излезе вярно, че от години е била управлявана изключително зле.

— От Роджър Леонидис ли?

— Да. Знаете, че е разполагал с изключителни права.

— И се е изкушил да вземе пари...

— Не — каза Тавърнър, — не смятаме, че е взел пари. Да си го кажем направо, той може да е убиец, но не предполагаме, че е измамник. Честно казано, просто е ръководел глупаво. Очевидно не е могъл да преценява вярно нещата. Пилеел е средства тогава, когато е трябвало да се въздържа, но е проявявал колебание и е отстъпвал тогава, когато е трябвало да действа. Доверявал се е на съвсем неподходящи хора. По природа е доверчив и е бил заобиколен от некадърни сътрудници. При всяко начинание винаги е постъпвал съвсем погрешно.

— Има такива хора — забеляза баща ми. — И те в действителност не са глупави. Просто не могат да преценяват добре другите. И се разпалват в неподходящ момент.

— Хора като него изобщо не би трябвало да се занимават с търговия — реши Тавърнър.

— Сигурно не би се занимавал — рече баща ми, — но за зла участ е бил син на Аристид Леонидис.

— Фирмата била съвсем преуспяваща, когато старият му предал ръководството ѝ. Сигурно е била златна мина! Може да се каже, че и със скръстени ръце да е стоял, фирмата е щяла да си работи добре.

— Не — поклати глава баща ми. — Някоя фирма не се ръководи сама. Постоянно се налага да се вземат разни решения — ту да уволниш един, ту пък да назначиш друг — все въпроси на фирмена политика. А при Роджър Леонидис очевидно решенията винаги са били погрешни.

— Точно така — потвърди Тавърнър. — Но трябва да му се признае, че е почтен. Държал е на работа най-големите некадърници, просто защото е имал слабост към тях, или защото са били при него отдавна. И понякога са му хрумвали най-невероятни идеи, за чието осъществяване е настоявал, въпреки огромните разходи.

— Но не е имало нищо престъпно? — настоя баща ми.

— Не, нищо престъпно не е имало.

— Но как е стигнал до убийство? — попитах аз.

— Може да е бил глупак, а не мошеник — каза Тавърнър. — Но резултатът е същият — или почти същият. Единственото, което би

могло да спаси от краха „Асошиейтед Кетъринг“ е една наистина огромна сума до следващата (погледна в бележника си) сряда най-късно.

— Сума, която е щял да наследи или е смятал, че ще наследи, съгласно завещанието на баща си, така ли?

— Точно така.

— Но е било невъзможно да получи парите в брой.

— Не. Но е щял да получи кредит. Което е същото.

Стареца кимна с глава.

— Нямаше ли да бъде по-лесно да отиде при стария Леонидис и да го помоли за помощ? — предположи той.

— Мисля, че е отишъл — рече Тавърнър. — Според мен, хлапето е подслушало именно това. Старият е отказал направо да хвърля пари на вятъра. А знаете, че Роджър е щял да го направи.

Реших, че тук Тавърнър е прав. Аристид Леонидис беше отказал да подпомогне пиесата на Магда — знаел е, че тя няма да има касов успех. Събитията потвърдили, че е бил прав. Към семейството си е бил щедър, но не е бил човек, който харчи пари за неизгодни начинания. А при „Асошиейтед Кетъринг“ е ставало въпрос за хиляди, а може би и за стотици хиляди. Отказал е направо, а за Роджър единственият изход да избегне финансовия крах е бил баща му да умре.

Да, така мотивът изглеждаше съвсем правдоподобен.

Баща ми си погледна часовника.

— Помолих го да дойде тук — съобщи той. — Трябва да пристигне вече всеки момент.

— Роджър ли?

— Да.

— „Ще влезеш ли в гостната ми?“, казал паякът на мухата — промърморих аз.

Тавърнър ме погледна изненадано.

— Но ние ще се държим съвсем внимателно — сурово рече той.

Всичко бе подготвено, появи се и стенограф. Чу се позвъняване, а след няколко минути в стаята влезе Роджър Леонидис.

Влезе припряно и доста несръчно, блъскайки се в един стол. Напомняше ми, както и преди, на огромно, дружелюбно куче. Но същевременно реших съвсем определено, че не той е човекът, заменил езерина в шишенцето за инсулин. Сигурно е щял да го счупи, да го

разлее или пък да обърка операцията по един или друг начин. Не, реших аз, Клемънси е била истинският извършител, макар че Роджър е бил посветен в деянието.

Заговори припряно:

— Искали сте да ме видите? Открихте ли нещо? Здравейте, Чарлс. Не ви забелязах. Хубаво е, че и вие сте тук. Но моля да ми кажете, сър Артър...

Какъв приятен мъж — наистина приятен. Но не малко убийци са били приятни на вид, поне така са твърдели по-късно изумените им приятели. Чувствайки се почти като Юда, аз му кимнах усмихнато.

Баща ми заговори бавно и строго официално. Изрече познатото предисловие: Показания... ще бъдат записани... доброволно... адвокат...

Роджър Леонидис махна пренебрежително ръка с обичайното си нетърпение.

Забелязах язвителната усмивка върху лицето на Тавърнър и сякаш прочетох мислите му: „Тия момчета винаги са уверени в себе си. Не може да са допуснали грешка. Мислят се за прекалено умни!“

Седнах в ъгъла, за да не преча и се заслушах.

— Помолих ви да дойдете тук, мистър Леонидис — заяви баща ми, — не за да ви дам пресни сведения, а за да получа някаква информация от вас — нещата, които си спестихте преди.

Роджър Леонидис изглеждаше объркан.

— Спестил съм нещо ли? Но аз ви казах всичко — абсолютно всичко!

— Мисля, че не сте. В деня, когато е настъпила смъртта, вие сте имали разговор с покойния, нали?

— Да, да, пихме заедно чай. Вече ви го казах.

— Казахте ни го, да, но не ни обяснихте за какво сте говорили.

— Ами... просто... си поговорихме.

— За какво?

— Ежедневни неща — за къщата, за София...

— Ами „Асошиейтед Кетъринг“? Говорихте ли за фирмата?

Помислих си, че до този момент ми се е искало Джоузефин да е съчинила цялата история, но подобна надежда бързо се изпари.

Лицето на Роджър се промени. Изразът на нетърпение просто за миг премина в нещо, което значително повече приличаше на отчаяние.

— О, Господи! — възкликна той. Отпусна се на стола и зарови лице в дланите си.

Тавърнър имаше вид на доволен котарак.

— Признавате ли, мистър Леонидис, че не сте бил откровен пред нас?

— Откъде научихте за това? Мислех си, че никой не знае — и не разбирам как някой е могъл да го узнае.

— Разполагаме със средства да научаваме подобни факти, мистър Леонидис. — Последва многозначително мълчание. — Струва ми се, вече ви е ясно, че е по-добре да ни кажете истината.

— Да, да, разбира се. Ще ви я кажа. Какво искате да знаете?

— Вярно ли е, че „Асошиейтед Кетъринг“ е на ръба на провала?

— Да, фалитът вече не може да бъде избегнат. Катастрофата ще настъпи всеки момент. Ако само можеше баща ми да бе умрял, без да го научи. Чувствам се толкова засрамен... толкова унизен...

— Има ли вероятност да последва криминално разследване?

Роджър рязко вдигна глава.

— Не, наистина няма. Ще има банкрут, но напълно почтен. Кредиторите ще си получат по двадесет шилинга за всяка лира, ако освободя собствените си активи, което ще направя. Не, чувствам се опозорен, защото не оправдах надеждите на баща ми. Той ми вярваше. Прехвърли ми най-голямата си фирма — неговата любима фирма. Никога не ми се е месил, никога не ме е питал какво правя. Просто ми вярваше... А пък аз го разочаровах.

Баща ми рече сухо:

— Твърдите, че не е вероятно да последва криминално разследване, нали? Защо тогава сте планирали със съпругата си да заминете за чужбина, без да уведомите никого за намерението си?

— И това ли знаете?

— Да, мистър Леонидис.

— Но не разбирате ли? — Роджър се наведе нетърпеливо напред. — Не можех да му кажа истината. Щеше да изглежда, разбирате ли, че все едно му искам пари. Все едно че искам да ме изправи отново на крака. Той... много ме обичаше. Щеше да поиска да ми помогне. Но не можех... не можех да продължавам повече така... това би означавало, че отново ще объркам всичко... защото не мога. Нямам нужните качества. Не съм като баща ми. И винаги съм го знаел. Опитвах се, но

напрасно. Чувствах се ужасно — Господи! Ако знаете колко ужасно се чувствах! Опитах се да се измъкна от бъркотията, надявайки се, че работите ще се оправят и че милият старец никога няма да научи за провала ми. А после ми стана съвсем ясно, че няма никаква надежда да се избегне фалитът. Клемънси — съпругата ми, разбираше всичко и бе съгласна с мен. Тогава решихме да заминем. Без да казваме нищо на никого. Да се махнем. И после бурята да се разрази. Щях да оставя писмо на баща ми, в което щях да му обясня за всичко — колко засрамен се чувствам и че го моля да ми прости. Винаги е бил така добър към мене — не можете да си представите! Но вече щеше да е късно да предприеме каквото и да било. Ето какво исках. Не да го моля — или дори да не изглежда, че го моля за помощ. Да започна всичко сам някъде. Да живея просто и скромно. Да отглеждам кафе или плодове. Да имам само най-необходимото за живот — на Клемънси щеше да ѝ е трудно, но тя се закле, че няма нищо против. Жена ми е чудесна — наистина чудесна.

— Разбирам — сухо рече баща ми. — И какво ви накара да промените решението си?

— Да си променя решението ли?

— Да. Какво ви накара да отидете при баща ви и да го помолите все пак за финансовата му подкрепа?

Роджър го зяпна учудено.

— Но аз не съм го молил!

— Хайде сега, мистър Леонидис.

— Съвсем погрешно ме разбрахте. Не аз отидох при него. Той ме извика. Дочул е нещо в Сити. Предполагам, че клюки. Но той винаги успяваше да научи за всичко. Някой му е казал. Повдигна въпроса пред мен. После, разбира се, не издържах и... Разказах му за всичко. Казах му, че не ми е толкова заради парите, а заради чувството, че съм го подвел, след като ми е имал доверие.

Роджър преглътна с усилие.

— Горкият старец — продължи той. — Не можете да си представите колко добър беше към мен. Никакви упреци. Само добрина. Казах му, че не искам помощ, че предпочитам да не я получа, че по-скоро бих заминал, както и възнамерявах да направя. Но той не щеше и да чуе. Настояваше да ми помогне и да изправи отново на крака „Асошиейтед Кетъринг“.

Тавърнър се намеси рязко:

— Да не би да искате да ви повярваме, че баща ви е възнамерявал да ви се притече на помощ с пари?

— Ами да, разбира се. Написа и писмо до посредниците си още тогава, със съответните указания.

Предполагам, че забеляза недоверието на двамата, изписано върху лицата, защото се изчерви.

— Вижте какво — обясни той. — Писмото е все още у мен. Трябваше да го пусна по пощата. Но, разбира се, по-късно... след... трагедията и настъпилата бъркотия, забравих за него. Сигурно е още в джобовете ми.

Извади портфейла си и започна да търси. Най-после откри онова, което търсеше. Беше някакъв измачкан плик със залепена марка. Адресиран бе, доколкото видях, до господата Грийторекс и Ханбъри.

— Прочетете го сами — предложи Роджър, — ако все още не ми вярвате.

Баща ми отвори писмото. Тавърнър застана зад него. Тогава не виждах писмото, но по-късно го прочетох. С него се даваха указания на „Господата Грийторекс и Ханбъри“ да направят определени капиталовложения и се искаше представител на кантората да бъде изпратен на следващия ден, за да получи по-нататъшни указания относно делата на „Асошиейтед Кетъринг“. Не разбирах всичко, но целта бе достатъчно ясна. Аристид Леонидис се е готвел да изправи отново на крака „Асошиейтед Кетъринг“.

Тавърнър съобщи:

— Ще получите разписка за писмото, мистър Леонидис.

Роджър взе разписката. Изправи се и рече:

— Това ли е всичко? Сега разбирате как е било всичко, нали?

Тавърнър каза:

— Мистър Леонидис ви е дал писмото, а после сте си тръгнали, нали? Какво направихте след това?

— Върнах се веднага в нашето крило от къщата. Съпругата ми тъкмо бе се прибрала. Казах ѝ какво предлага да направим баща ми. Колко прекрасно се държал! Аз... наистина не знаех какво правя.

— И на баща ви му стана зле — след колко време?

— Чакайте да си помисля — половин или един час по-късно. Бренда дотича да ни каже. Беше се изплашила. Каза, че изглеждал

особено. И аз... се затичах към него. Но това вече ви го казах.

— Когато бяхте при него за първи път, влизахте ли изобщо в банята, която е в съседство със стаята на баща ви?

— Мисля, че не. Не... не, сигурен съм, че не. Но, да не би да си мислите, че...

Баща ми не го остави да изкаже негодуванието си. Стана и му подаде ръка с думите:

— Благодаря ви, мистър Леонидис. Много ни помогнахте. Но трябваше да ни разкажете всичко това още първия път.

Роджър излезе. Станах и се приближих, за да видя писмото, което бе останало върху бюрото на баща ми.

— Може да е подправено — с надежда рече Тавърнър.

— Би могло — каза баща ми, — но според мен не е. Смятам, че трябва да приемем нещата така, както са. Старият Леонидис е бил готов да измъкне сина си от тая бъркотия. Всичко би могло да се оправи много по-лесно от него приживе, отколкото от Роджър след смъртта му — особено след като става ясно, че никакво завещание няма да се намери, в резултат на което размерът на сумата, която ще наследи Роджър, е под въпрос. Това означава забавяне и трудности. Както стоят нещата, ще има фалит. Не, Тавърнър, Роджър Леонидис и жена му не са имали мотив да премахнат стареца. Напротив...

Спря и повтори замислено, сякаш му бе хрумнала никаква неочаквана мисъл: „Напротив...“

— Какво ви дойде на ум, сър? — попита Тавърнър.

Стареца бавно изрече:

— Ако Аристид Леонидис бе живял само още едно денонощие, Роджър щеше да е спасен. Но не е живял. Умрял е неочаквано и трагично само час по-късно.

— Хъм — рече Тавърнър, — смятате ли, че някой в къщата е искал Роджър да се разори? Някой, който е имал противоположни финансови интереси? Не ми се струва вероятно.

— Какво е положението със завещанието? — попита баща ми. — Кой получава в действителност парите на стария Леонидис?

Тавърнър въздъхна отчаяно.

— Знаете какви са адвокатите. Не можеш да получиш ясен отговор от тях. Има някакво първоначално завещание. Направил го е, когато се е оженил за втората мисис Леонидис. Според него оставя

същата сума на нея, доста по-малка на мис де Хавиланд и остатъкът се дели между Роджър и Филип. Според мен, ако последното завещание не е подписано, тогава старото е все още в действие, но май нещата не са толкова прости. Първо, защото новото завещание ще обезсили старото, а има и свидетели, които са го подписали, както и „волята на завещателя“. Изглежда, че работата е доста несигурна, ако старият е умрял, без да остави завещание. Тогава вдовицата очевидно ще получи всичко или пък доживотна рента, във всеки случай.

— Значи, ако завещанието изчезне, Бренда Леонидис се очаква да бъде най-облагодетелстваната личност?

— Да. И ако е имало някакви фокуси, очевидно тя е в основата на всичко. А очевидно е имало нещо, но да бъда проклет, ако мога да разбера как са го направили.

И аз не разбирах нищо. Предполагам, че сме били наистина съвсем глупави. Но гледахме на нещата, естествено, от съвсем друга гледна точка.

12

След като Тавърнър излезе, настъпи кратко мълчание.

После попитах:

— Татко, що за хора са убийците?

Стареца ме погледна замислено. Двамата с него е разбираме толкова добре, че той веднага разбра какво имам предвид, когато му зададох въпроса си. И ми отговори напълно сериозно.

— Да — рече той, — това вече е важно, много важно за тебе... Убийството те засяга непосредствено. Повече не можеш да се държиш като страничен наблюдател.

Някои от по-драматичните „случаи“, с които бе се занимавало следствието, винаги са ме интересували като обикновен зрител, но както се изрази баща ми — като страничен наблюдател — гледайки на тях като през витрина. Сега убийството бе придобило решаващо значение в живота ми — нещо, което София бе схванала много по-рано от мене. Стареца продължи:

— Не знам дали аз съм най-подходящият човек, към когото трябва да се обърнеш. Бих могъл да те свържа с неколцина скучни психиатри, с които си сътрудничим. При тях всичко попада в определени категории. А и Тавърнър би могъл да ти даде някои общи сведения. Но, доколкото разбирам, искаш да чуеш личните ми впечатления, придобити от опита ми с престъпниците, нали?

— Точно това искам — с благодарност отвърнах аз.

Баща ми почука леко с пръсти върху бюрото си.

— Що за хора са убийците? Някои от тях — върху лицето му се появи горчива усмивка, — са съвсем добри хора.

Сигурно съм му се сторил доста изненадан.

— О, да, такива са — рече той. — Добри и нормални хора като теб и мен или като онзи човек, който излезе преди малко, Роджър Леонидис. Убийството, знаеш ли, е любителско престъпление. Говоря, разбира се, за убийството, което имаш предвид — не за гангстерските престъпления. Много често си мисля, че тия добри, обикновени хора

са били обзети от желанието да убият, както се е оказвало, почти по случайност. Изпаднали в затруднено положение или обзети от много силно желание да се сдобият с нещо, — пари или жена, те убиват, за да постигнат исканото. При тях не действа спирачката, която възпира повечето от нас. Трябва да знаеш, че детето привежда желаното в действие, без да му мигне окото. Детето е ядосано на котето си и казва: „Ще те убия“, удря го с чука по главата, а после се поболява от мъка, защото животинчето вече не мърда! Много деца се опитват да извадят бебето от количката му и да го „удавят“, защото то завладява вниманието или пък пречи на игрите им. На много ранна възраст знаят, че онова, което е „нередно“, ще бъде наказвано. По-късно, започват да *чувстват*, че то е нередно. Но допускам, че някои хора си остават недоразвити в морално отношение. Продължават да са наясно, че убийството е нередно, но не го чувстват като такова за себе си. Досегашният ми опит показва, че нито един убиец не се е почувствал истински разкаян... Може би носят белега на Каин. Убийците са нещо друго, те са „различни“ — убийството е греховно, но не и що се отнася до *тях*... та тях то е необходимо. Жертвата си „го е поискала“, това е бил „единствения начин“.

— Мислиш ли — попитах аз, — че ако някой е мразел стария Леонидис, да кажем, от доста отдавна, това би могло да е причината?

— Чиста омраза ли? Малко вероятно, според мен. — Баща ми ме погледна с любопитство. — Когато казваш омраза, предполагам, че имаш предвид неприязън, стигаща до крайност. Омразата на ревнивеца е различна — тя произлиза от любовна неудовлетвореност. Всички казваха, че Констънс Кент е обичала много братчето си, което уби. Но предполагам, че е била лишавана от вниманието и любовта, която е получавал той. Мисля, че хората по-често убиват онези, които обичат, отколкото другите, които мразят. Може би защото само хората, които обичаш, могат да направят живота ти наистина непоносим.

— Но всичко казано дотук, няма да ти помогне, нали? — продължи той. — Това, от което имаш нужда, ако те разбирам правилно, е някакъв знак, някакъв общоприет признак, по който да различиш убиеца сред членовете на едно очевидно нормално и приятно семейство.

— Да, точно така.

— Дали има някаква обща черта? Съмнявам се. Но знаеш ли — рече той, след като се позамисли за малко, — ако има нещо подобно, бих казал, че е суетата.

— Суетата ли?

— Да, досега не съм срещал убиец, който да не е бил суетен... Именно суетата ги довежда до гибел, поне в девет от всеки десет случаи е така. Може да се страхуват, че ще ги хванат, но не могат да не се изперчат и да не се похвалят, като обикновено са сигурни, че са постъпили прекалено умно, за да ги разкрият. А има и още нещо — убиецът има нужда да говори.

— Да говори ли?

— Да. Знаеш ли, когато някой извърши убийство, той изпада в пълна самота. Иска му се да сподели с някого за всичко, но не може. А това го кара още по-силно да иска да поговори. И така, ако не може да разкаже как го е извършил, на него му се иска поне да говори за убийства — да ги обсъжда, да изказва мнението си и да ги различава изцяло.

— Ако бях на твоето място, Чарлс, щях да се заема именно с това. Да отида отново в къщата, да общувам с тях и да ги накарам да се разговорят. Естествено, че няма да е лесно. Виновни или не, те ще се радват на възможността да поговорят с непознат, защото на тебе могат да кажат неща, които не биха си казали един на друг. Но според мен е вероятно, че ти ще забележиш известна разлика. Човек, който крие нещо, в буквалния смисъл не може да си позволи да говори *въобще*. Момчетата от разузнаването бяха наясно с това по време на войната. Ако те заловят, казваш името, чина и номера си, но *нищо повече*. Хората, които се опитват да дадат невярна информация, почти винаги се изпускат. Накарай домочадието да се разговори, Чарлс, и внимавай за всяка изпусната дума или пък за някакъв изблик на саморазбулване.

Тогава му казах какво ми бе споменала София за безмилостността в семейството — в различните ѝ форми. Стана му интересно.

— Да — реши той. — Твоята млада избраница има нещо в главата си. В повечето семейства има някакъв недостатък, някаква пукнатина в защитната им броня. Почти всеки човек може да преодолее един свой недостатък, но може да не се справи, ако има две слаби места и характера си. Интересно нещо е наследствеността. Да

вземем например жестокостта у де Хавиланд и онова, което можем да наречем безскрупулност у Леонидис. Де Хавиланд са си съвсем наред, защото не са безскрупулни, а Леонидис са сърдечни, макар и безскрупулни, но ако вземем някой от потомците, който е наследил и двете качества — разбираш ли какво имам предвид?

Досега не бях разглеждал нещата в подобна светлина. Баща ми продължи:

— Но няма да ти размътвам главата с въпросите за наследствеността. Прекалено сложна и неизяснена област. Не, момчето ми, иди там и *ги накарай да говорят пред тебе*. Твоята София е напълно права в едно: и за двама ви е най-добре, истината да излезе наяве. Ти трябва да си наясно.

Докато излизах от стаята, баща ми добави:

— И бъди внимателен с детето.

— С Джоузефин ли? Имаш предвид да не ѝ казвам какво правя.

— Не, нямах предвид това. Исках да кажа... да се погрижиш за нея. Не искаме да ѝ се случи нищо лошо.

Зяпнах го изненадано.

— Спокойно, спокойно, Чарлс. В къщата се разхожда хладнокръвен убиец. И детето Джоузефин изглежда, че знае достатъчно много за всичко, което става там.

— Тя наистина знаеше всичко за Роджър, макар че бе решила прибързано, че е мошеник. Струва ми се, че нещата, които бе подочула, се оказаха доста точни.

— Да, да. Данните, получени от деца, са винаги най-верни. Винаги им вярвам. В съда, разбира се, нямат никаква стойност. Децата се объркват, когато им задават преки въпроси. Почват да мънкат и да го усукват, като казват, че не знаят. Най-добре е, когато ги оставиш да се изперчат. И именно така се е държало детето пред тебе. Правела се е на важна. Ако се държиш така с нея, ще научиш още. Не започвай да ѝ задаваш въпроси. Престори се, че не вярваш на твърденията ѝ, че знае нещо. Така ще я накараш да се разприказва.

— Но се грижи за нея — добави той. — Може да знае малко повече, отколкото е необходимо за нейната собствена безопасност.

13

Пристигнах в Чудноватия дом (както го наричах мислено) с чувството за някаква вина. Макар че бях издал на Тавърнър споделеното от Джоузефин за Роджър, не бях споменал нищо за твърденията ѝ, че Бренда и Лорънс Браун са си писали любовни писма.

Оправдавах се пред себе си, че е било просто ухажване и че няма причина да се смята за нещо сериозно. Но в действителност изпитвах необяснимо нежелание да събирам допълнителни доказателства срещу Бренда Леонидис. Повлиян бях от незавидното ѝ положение в къщата — заобиколена от враждебно настроени и дружно обединени срещу нея роднини. Ако имаше такива писма, Тавърнър и неговите копои несъмнено щяха да ги открият. Не ми се щеше да бъде повод за нови подозрения към изпадналата в затруднено положение жена. Нещо повече, тя тържествено бе ме уверила, че между нея и Лорънс не е имало нищо подобно и бях склонен да вярвам на нея, а не на онова злонамерено джудже Джоузефин. И не беше ли казала самата Бренда, че Джоузефин „не е с всичкия си“?

Потисках тревожното усещане, че Джоузефин си бе съвсем наред. Помнех умните ѝ, подобни на мъниста, черни очички.

Бях позвънил на София, за да я попитам дали мога да ги посетя отново.

— Моля те, ела, Чарлс.

— Как е при вас?

— Не знам. Добре сме. Продължават да ровят из къщата. И какво търсят?

— Нямам представа.

— Всички сме доста изнервени. Идвай по-скоро. Ще полудея, ако не мога да си поговоря с някого.

Отговорих ѝ, че ще тръгна веднага.

Когато спрях пред къщата, наоколо не се виждаше никой. Платих на таксито и то си замина. Колебаех се дали да позвъня или да вляза направо. Предната врата беше отворена.

Докато стоях и се чудех какво да направя, чух зад себе си неясен шум. Обърнах рязко глава. В пролуката между плета от тисове стоеше Джоузефин с полузакрито от огромна ябълка лице и ме гледаше.

Щом я видях, тя отклони поглед.

— Здравей, Джоузефин.

Не ми отговори, а изчезна зад плета. Пресякох алеята и я последвах. Намерих я седнала на грубата селска пейка до езерцето със златни рибки, клатеше крака и отхапваше от ябълката. Гледаше ме навъсено иззад розовата топка на плода и в погледа ѝ усещах дори враждебност.

— Аз пак съм тук, Джоузефин — казах аз.

Не я заговорих по най-добрия начин, но усетих, че едва се сдържа да мълчи, а в немигация ѝ поглед нещо просветна.

Но като отличен стратег, тя все още не ми отговаряше.

— Хубава ли е ябълката? — попитах аз.

— Загнила е.

— Жалко — рекох аз. — Аз не обичам загнили ябълки.

Джоузефин отвърна презрително:

— Че кой ли ги обича.

— Защо не ми отговори на поздрава?

— Защото не исках.

— И защо не?

Джоузефин отмести ябълката от устата си, за да подчертае силата на обвинението си.

— Защото си отишъл да ме наклепаш пред полицията — рече тя.

— О! — Бях доста изненадан. — Имаш предвид... за...

— Чичо Роджър.

— Но всичко е наред, Джоузефин — успокоих я аз. — Съвсем наред. Сега знаят, че не е направил нищо лошо — искам да кажа, че не е злоупотребил с пари или нещо подобно.

Джоузефин ми хвърли гневен поглед.

— Колко си глупав.

— Съжалявам.

— Аз не се тревожех за чичо Роджър. Просто така не постъпват детективите. Не ти ли е известно, че на полицията не се казва нищо, докато не си разкрил всичко?

— О, ясно — рекох аз. — Извинявай, Джоузефин. Наистина много съжалявам.

— Така ти се пада — назидателно рече Джоузефин. — А аз ти вярвах.

За трети път ѝ се извиних. Гневът ѝ сякаш се поукроти. Отхапа още една-две хапки от ябълката.

— Но полицаите щяха да го научат така или иначе казах аз. — Ти... аз... ние не можехме да го запазим в тайна.

— Имаш предвид фалита ли?

Джоузефин както обикновено, беше добре осведомена.

— Предполагам, че натам отива работата.

— Довечера ще си говорят за това — съобщи Джоузефин. — Татко, мама, чичо Роджър и леля Едит. Леля Едит щяла да му даде нейните пари — само че още не ги е получила, но не мисля, че татко ще му даде нещо. Той казва, че ако Роджър е загазил, трябва да се сърди на себе си, а пък и какъв смисъл има да се хвърлят пари на вятъра, а мама не ще и да чуе за това, защото иска татко да ѝ даде пари за пиесата на Едит Томпсън. Знаеш ли нещо за пиесата? Тя била омъжена, но не обичала съпруга си. Влюбила се в един младеж на име Байуотърс, който слязъл от кораба, тръгнал по една задна уличка след театъра и го убил с нож в гърба.

Отново се възхитих от обсега и пълнотата на знанията ѝ, както и от чувството ѝ за драматизъм, с което ми представи накратко най-същественото, макар и леко пообъркано от употребата на някои неясни местоимения.

— Звучи ми добре — рече Джоузефин, — но не мисля, че пиесата ще излезе добра. Ще бъде същата като „Джезъл“. — Въздъхна. — Как ми се иска да знам защо кучетата не изядоха дланите ѝ.

— Джоузефин — казах аз. — Ти ми спомена, че си почти сигурна кой е убиецът?

— Е, и?

— Кой е той?

Погледът ѝ бе изпълнен с насмешка.

— Ясно — кимнах аз. — До последната глава, нали? Няма да ми го кажеш, дори и ако ти обещава, че няма да казвам на инспектор Тавърнър, така ли?

— Трябват ми още няколко улики — рече Джоузефин.

— Но във всеки случай — добави тя, хвърляйки огризката от ябълката в езерото с рибките, — няма да ти кажа. Ти си просто един Уотсън.

Преглътнах обидата.

— Добре — рекох аз. — Аз съм един Уотсън. Но и на самия Уотсън са му казвали някои данни.

— Какво са му казвали?

— Фактите. И после си е правел погрешните заключения въз основа на тях. Няма ли да ти бъде забавно да ме гледаш как си правя погрешни изводи?

За миг Джоузефин изглеждаше изкушена. После поклати глава.

— Не — реши тя, а после добави: — Във всеки случай, не си падам много по Шерлок Холмс. Ужасно старомоден е. И се е возел в конска двуколка.

— Ами писмата? — попитах аз.

— Какви писма?

— Писмата, които ми каза, че са си писали Лорънс Браун и Бренда.

— Това бяха мои измислици — отвърна Джоузефин.

— Не ти вярвам.

— Да, така беше. Често си съчинявам разни неща. Просто ми е забавно.

Изгледах я изпитателно. Тя издържа на погледа ми.

— Виж какво, Джоузефин. Познавам един човек в Британския музей, който е добре запознат с библията. Ако разбере от него защо не са изяли кучетата дланите на Дъжезъбел, ще ми кажеш ли нещо за писмата?

Сега вече Джоузефин наистина изглеждаше разколебана.

Някъде, не много далеч от нас, някакъв сух клон изпука остро. Джоузефин отговори категорично:

— Не, няма да ти кажа.

Приех поражението си. Но макар и късно, сетих се за съвета на баща ми.

— Е, добре — реших аз, — това е само някаква игра. Всъщност, ти не знаеш нищо.

Очите на Джоузефин блеснаха, но не се поддаде на уловката ми.

— Трябва да тръгвам вече — рекох аз и се изправих. — Ще отида при София. Ела с мене.

— Аз ще си остана тук — каза Джоузефин.

— Не, няма да останеш — настоях аз. — Идваш с мен.

И без да се церемоня, я изправих на крака. Изглеждаше изненадана и се опита да възрази, но отстъпи съвсем изискано — защото, несъмнено искаше да види как ще посрещнат останалите появата ми.

В момента не можех да си обясня защо настоявах толкова много да тръгне с мене. Разбрах го едва, когато влизахме през входната врата.

Причината бе неочакваното изпукване на сухата вейка.

Откъм огромния приемен салон се разнасяха неясни гласове. Поколебах се, но не влязох вътре. Тръгнах безцелно по коридора и без много да му мисля, бутнах първата тапицирана врата. Зад нея се откри неосветен коридор, но неочаквано в дъното му се отвори вратата на голяма светла кухня. На прага ѝ се появи възрастна, доста пълна жена. Около широката ѝ снага бе привързана много чиста бяла престилка и в мига, в който видях, усетих, че всичко е наред. Подобно усещане могат да създават винаги само добрите бавачки. Трийсет и пет годишен съм, но се почувствах успокоен също като четиригодишно момченце.

Доколкото си спомнях, Нани не бе ме виждала досега, но веднага рече:

— Мистър Чарлс, нали? Влезте в кухнята да ви дам чаша чай.

Кухнята беше просторна и създаваше добро настроение. Седнах на масата по средата, а Нани ми поднесе чаша чай и чинийка с две сладки бисквити. Почувствах се още по-силно сякаш съм отново в детската градина. Всичко си беше наред, а страховете от тъмното и непознатото бяха изчезнали.

— Мис София ще се зарадва, че сте дошъл — каза Нани. — Доста е превъзбудена. — После добави неодобрително: — Всички са много напрегнати.

Огледах се наоколо.

— Но къде е Джоузефин? Тя влезе с мене.

Нани зацъка неодобрително с език.

— Подслушва на вратите и си записва разни работи в оная глупава книжка, дето я носи постоянно със себе си — каза тя. — Трябва да тръгне на училище и да си играе с деца на нейната възраст. Казах ѝ го на мис Едит и тя се съгласи с мен, но господарят настояваше, че за нея е най-добре да си стои вкъщи.

— Предполагам, че той много я обича — казах аз.

— Обичаше я, господине. Той ги обичаше всичките много.

Погледнах я леко изненадан, чудейки се защо за любовта на Филип към децата му се говореше категорично в минало време. Нани забеляза учудването ми и като се изчерви леко, обясни:

— Когато казах „господаря“, имах предвид стария мистър Леонидис.

Преди да успея да ѝ отговоря, вратата се отвори и в кухнята се втурна София.

— О, Чарлс — извика тя, а после се обърна към Нани: — О, Нани, колко се радвам, че е дошъл!

— Знам, че се радваш, мила.

Нани събра разни тенджери и тигани и тръгна с тях към килера. Вратата зад нея се хлопна.

Станах от масата и се приближих към София. Обгърнах я с ръце и я притеглих към себе си.

— Скъпа моя — рекох аз. — Но ти трепериш. Какво ти е?

— Изплашена съм, Чарлс — отвърна София. — Много ме е страх.

— Обичам те — казах аз. — Ако можех да те отведа нанякъде...

София се отдръпна от мен и поклати глава.

— Не, невъзможно е. Трябва да видим как ще свърши всичко това. Но знаеш ли, Чарлс, никак не ми харесва. Никак не ми харесва да чувствам, че някой — някой в тая къща — човек, когото виждам и разговарям всеки ден, е хладнокръвен и пресметлив отровител...

Не знаех какво да ѝ отговоря. На момиче като София, не можеш да изречеш някакви безсмислени успокоения.

— Ако само знаех... — продума тя.

— Това щеше да е още по-неприятно — съгласих се аз.

— Знаеш ли кое наистина ме плаши? — прошепна тя. — Че може никога да не го открием...

Можех да си представя ясно какъв кошмар би било... И ми се стори напълно вероятно, че може никога да не узнаем кой бе убил стария Леонидис.

Но тогава се сетих за въпроса, който исках да задам на София за нещо, което бе ме заинтригувало.

— Кажи ми, София, колко души в тази къща знаеха за езерините капки за очи — имам предвид, първо, че дядо ти ги има и второ, че те са отровни и каква може да е фаталната доза?

— Разбирам какво имаш предвид, Чарлс. Но няма да ти свърши никаква работа. Разбери, всички го знаехме.

— Е, да, до известна степен, предполагам, но по-точно...

— Всички го знаехме съвсем точно. Бяхме се събрали всичките на кафе при дядо един ден след обяда. Той обичаше цялото му семейство да бъде около него, нали знаеш. А с очите си имаше доста неприятности. Бренда взе езерина, за да му капне в очите, а Джоузефин, която винаги пита за всичко, рече: „Защо е написано на шишенцето: Капки за очи — да не се приемат вътрешно“? А дядо ми се усмихна и отговори: „Ако Бренда направи грешка и ми инжектира някой ден капките за очи, вместо инсулина — предполагам, че ще се задавя, лицето ми ще посинее и после ще умра, защото, нали знаеш, че сърцето ми е доста слабо“. И Джоузефин извика: „О-хо!“, а дядо продължи: „Така че трябва да внимаваме Бренда да не ми сложи инжекция с езерин, вместо с инсулин, нали така?“ — София замълча, а после добави:

— Всички бяхме там и го слушахме. Разбираш ли? Всички го чухме!

Разбрах я напълно. Досега си представяй, че са били необходими някакви по-определени познания. Но вече ми стана ясно, че старият Леонидис всъщност сам бе предназначил как да бъде убит. На убиеца не му е било необходимо да изготвя някакъв план или пък да измисля каквото и да било. Простият и лесен метод за причиняване на смърт е бил подсказан от самата жертва.

Поех дълбоко дъх. Усетила за какво си мисля, София подхвърли:

— Да, отвратително, нали?

— Знаеш ли, София — бавно изрекох аз. — Има нещо, което ме озадачава.

— Да?

— Че имаш право и не би могла да е Бренда. Тя не би могла да го извърши точно по този начин — след като всички сте го чули и след като всички сте щели да си го припомните.

— Не съм сигурна, че е така. Тя е доста тъпа в известен смисъл, знаеш ли.

— Чак толкова тъпа не е — рекох аз. — Не, не може да е била Бренда.

София се отдръпна от мен.

— Не ти се иска да е била Бренда, нали? — настоя тя.

И какво можех да ѝ кажа? Не можех в никакъв случай да ѝ отговоря направо: „Да, надявам се, че е била Бренда“.

Но защо ли не можех? Просто защото знаех, че Бренда е съвсем сама от едната страна, а срещу нея е общата неприязън на могъщия род на Леонидис ли? От кавалерство ли? От съчувствие към по-слабия? И беззащитния ли? Представих си я как седеше на канапето в скъпия си, пищен пенъоар, спомних си отчаянието в гласа ѝ, страха в очите ѝ.

За щастие, в този момент на помощ ми дойде Нани, която се появи от килера. Не знам дали е почувствала, че между нас се е появило някакво несъгласие, но рече неодобрително:

— Говорите за убийства и какво ли не. Оставете това ви казвам. Оставете го на полицията. То си е тяхна работа, а не ваша.

— О, Нани, не разбираш ли, че някой в къщата ни е убиец...

— Глупости, мис София. Вече ми омръзна. Входната врата не е ли отворена постоянно — всичките врати са отворени, нищо не се заключва, все едно че каним крадците и убийците.

— Но не е могло да бъде крадец, защото нищо не е откраднато. Освен това, защо му трябва на крадеца да влиза и да отравя някого си?

— Не съм казала, че е бил крадец, мис София. Казах само, че всички врати са отворени. Всеки е могъл да влезе. Ако ме питате мене, това е работа на комунистите.

И Нани поклати доволно глава.

— Защо, за Бога, им е притрябвало на комунистите да убиват стария ми дядо?

— Ами казват, че те са на дъното на всичко, което става. Но ако не са били комунистите, помнете ми думата, че са били католиците. Вавилонски грешници са те и нищо друго.

И Нани изчезна отново в килера с вид на човек, казал нещо голямо.

София и аз се изсмяхме.

— Добра стара протестантка — забелязах аз.

— Да, нали? Хайде, Чарлс, хайде да отидем в приемната. Там се провежда нещо като семеен съвет. Бяхме решили да бъде вечерта, но започнахме по-рано.

— По-добре да не се бъркам, София.

— Щом си решил да се жениш за някоя от семейството, най-добре е да ни видиш как спорим помежду си.

— И за какво се събирате?

— Заради неприятностите на Роджър. Май вече си добре запознат за какво става дума. Но трябва да си луд, ако си мислиш, че Роджър би убил дядо ми. Ами че Роджър го обожаваше.

— Наистина не съм си помислил, че Роджър го е направил. По-скоро бих казал, че Клемънси е могла да го направи.

— Само защото аз ти го внуших. Но и тук грешиш. Не мисля, че Клемънси изобщо ще се притесни, ако Роджър загуби всичките си пари. Смятам, че дори ще бъде много доволна. Тя има необичайната страст да не притежава *никакви* вещи. Хайде.

Щом като София и аз влязохме в приемната, всички гласове рязко млъкнаха. Всеки от присъстващите вдигна очи към нас.

Бяха се събрали до един. Филип седеше на огромно, тапицирано в червен бродат кресло, поставено между прозорците. Красивото му лице сякаш бе студена, неприветлива маска. Приличаше ми на съдия, готвещ се да произнесе присъда. Роджър бе възседнал голямата табуретка до камината. Разрошил бе с пръсти косата си дотолкова, че тя стърчеше във всички посоки. Изглеждаше разгорещен и готов да спори. Зад него бе седнала Клемънси, чието стройно тяло ми се стори още по-крехко на фона на големия фотьойл. Отвърнала бе очи от останалите и изглеждаше, че изучава тапетите с безизразен поглед. Едит бе седнала на креслото на дядото, изпъната като струна. Плетеше с невероятна енергия и с плътно стиснати устни. Най-привлекателната гледка в стаята представляваха Магда и Юстас. Напомнях ми на картина от Гейнсбъро^[1]. Двамата бяха седнали един до друг върху канапето — тъмнокосото хубаво момче с мрачен израз, а до него, с отхвърлена назад ръка, бе се разположила Магда, херцогинята на Трите фронтонa, в красива рокля от тафта, опънала напред финото си краче, обуто в атлазен пантоф.

Филип се намръщи.

— София — рече той, — съжалявам, но обсъждаме семейни въпроси от личен характер.

Иглите на мис де Хавиланд изтракаха. Готвех се да се извиня и да се оттегля, но София ме изпревари. Гласът ѝ прозвуча ясно и решително.

— Чарлс и аз — заяви тя, — се готвим да се оженим. Искам и той да бъде тук.

— И защо пък не, за Бога? — извика Роджър и скочи буйно от табуретката. — Непрекъснато ти повтарям, Филип, че тук няма нищо лично! Целият свят ще го научи още утре или вдругиден. Във всеки случай, мило мое момче — приближи се и сложи ръка върху рамото ми, — вие знаете всичко. Нали бяхме заедно сутринта.

— Кажете ми, моля ви се — извика Магда, навеждайки се напред. — Каква е обстановката в Скотланд Ярд? Винаги съм се чудила. Има ли маса? А писалище? Столове? Какви са завесите? И никакви цветя, предполагам, нали? А диктофон?

— Стига си дрънкала, мамо — спря я София. — И без това ти нареди на Вавасур Джоунс да махне сцената в Скотланд Ярд. Реши, че намалявала въздействието.

— Ами пиесата ставаше прекалено детективска — заоправдава се Магда. — Пиесата на Едит Томпсън е категорично психологическа драма или психологическа мелодрама — кое ти се струва, че е по-подходящо?

— И вие ли сте били там сутринта? — рязко ме попита Филип. — Защо? О, разбира се... баща ви...

Лицето му се намръщи. Стана ми съвсем ясно, че присъствието ми е нежелано, но София стисна здраво ръката ми.

Клемънси ми поднесе стол.

— Седнете, моля ви — покани ме тя.

Кимнах ѝ в знак на благодарност и седнах.

— Можете да си говорите, каквото си щете — рече мис де Хавиланд, очевидно продължавайки оттам, откъдето бяха спрели, — но според мен трябва да уважим желанията на Аристид. Когато тая история се изясни, що се отнася до мен, всичко, което съм наследила ще бъде изцяло на твое разположение, Роджър.

Роджър задърпа яростно косата си.

— Не, лельо Едит. Не! — извика той.

— И на мене ми се иска да кажа същото — намеси се Филип, — но като се вземат предвид всички подробности...

— Но, мили ми Фил, не можеш ли да разбереш? Не искам нито стотинка от когото и да било.

— Разбира се, че не може да приеме! — сопна се Клемънси.

— Във всеки случай — обяди се Магда, — ако нещата със завещанието се оправят, той ще си получи неговия дял.

— Но е възможно завещанието да не бъде оправено навреме, нали? — попита Юстас.

— На тебе тия неща не са ти ясни, Юстас — рече Филип.

— Момчето е напълно право — викна Роджър. — Каза си го съвсем точно. Нищо не може да предотврати фалита. Нищо.

Изрече думите си сякаш с удоволствие.

— Наистина няма какво да обсъждаме — реши Клемънси.

— И без това — добави Роджър, — какво значение има?

— Струва ми се, че има голямо значение — изрече Филип с плътно стиснати устни.

— Не — упорстваше Роджър. — *Не!* Може ли нещо друго да има по-голямо значение от смъртта на татко? Татко е мъртъв! А ние сме седнали тук да обсъждаме някакви си парични въпроси!

Страните на Филип леко порозовяха.

— Просто се опитваме да помогнем — надутото рече той.

— Знам, Фил, знам, момчето ми. Но никой нищо не може да направи. Така че за днес стига толкова.

— Предполагам — каза Филип, — че бих могъл да осигуря известна сума. Стойността на ценните книжа падна доста, а част от парите ми са вложени така, че не мога да ги пипна: осигуровката на Магда и така нататък... но...

Магда се намеси бързо:

— Разбира се, че не можеш да дадеш пари, скъпи. Безсмислено е да се опитваш, а и няма да бъде честно спрямо децата.

— Казах ви, че не искам нищо от никого! — извика Роджър. — Пресипнах да ви го повтарям. Доволен съм, че нещата си се нареждат сами.

— Става въпрос за доброто име — рече Филип. — На баща ни. А и за нашето.

— Предприятието не беше семейно. Грижата бе изцяло моя.

— Да — съгласи се Филип, гледайки го упорито. — Грижата си бе изцяло твоя.

Едит де Хавиланд се изправи и каза:

— Мисля, че си казахме всичко.

В гласа ѝ прозвуча оная неизменна нотка на властност, която винаги постигаше своето въздействие върху останалите.

Филип и Магда се изправиха. Юстас се измъкна от стаята, а аз се загледах в тромавия му вървеж. Не беше съвсем недъгав, но походката му бе неуверена.

Роджър хвана под ръка Филип и рече:

— Ти постъпи съвсем честно, Фил, само като си помисля! — И братята излязоха заедно.

Магда измърмори: „Каква щуротия!“ и ги последва, а София заяви, че трябва да се погрижи за стаята ми.

Едит де Хавиланд остана права, прибирайки плетката си. Погледна към мене и ми се стори, че иска да ме заговори. В погледа ѝ се четеше нещо подобно на молба. Но после промени решението си и излезе след другите.

Клемънси бе отишла до прозореца и гледаше към градината отвън. Пристъпих и заставах до нея. Тя извърна леко глава.

— Слава богу, че и това свърши — каза тя, а после добави с отвращение: — Каква невъзможна стая е тази тук!

— Не ви ли харесва?

— Не мога да дишам в нея. Винаги се усеща миризмата на увехнали цветя и на прах.

Помислих си, че се отнася несправедливо към стаята. Но разбирах какво има предвид. Несъмнено ставаше въпрос за обзавеждането.

Стаята бе обзаведена от жена — обстановката в нея бе чуждоземна, нежна и закътана от бурните пориви на природата отвън. Не бе стая, в която един мъж би се чувствал удобно за дълго. Не бе стая, в която можеш да си починеш, да прочетеш вестник, да изпушиш лула и да си вдигнеш краката върху масичката. Но независимо от всичко, аз я предпочитам пред помещението на горния етаж — олицетворение на собствената отвлечена натура на Клемънси. Общо взето, предпочитам будоара пред действащия театър.

Клемънси продължи, оглеждайки се наоколо:

— Просто една подредена сцена. Декорите на Магда за нейните представления. — Извърна поглед към мен. — Нали разбирате какво правехме преди малко? Второ действие: Семейният съвет. Магда го режисира. В него нямаше никакъв смисъл. Нямаше за какво да си

говорим, нито пък какво да обсъждаме. Всичко бе натъкмено, но свърши.

В гласа ѝ нямаше никаква тъга. Усещаше се по-скоро задоволство. Погледна ме в очите.

— О, не разбирате ли? — нетърпеливо изрече тя. — Ние сме свободни — най-после! Не разбирате ли, че Роджър се чувстваше нещастен, съвсем нещастен, и то от години? Никога не е имал никакво влечение към търговията. Той обича конете, кравите и да се размотава из околността. Но обожаваше баща си — те всички го обожаваша. Ето кое е лошото в тая къща — прекалено силното семейно чувство. Не искам да кажа, че старият беше тиранин или че ги е потискал, или пък ги е тормозел. Не беше такъв. Беше им дал пари и свобода. Беше им предан. А и те му бяха винаги предани.

— Намирате ли, че има нещо нередно в това?

— Мисля, че да. Според мен, когато децата пораснат, човек трябва да се откъсне от тях, да остане настрана, да изчезне нанякъде и да ги накара да го забравят.

— Да ги накара ли? Не смятате ли, че това е доста грубо? Принудата, в какъвто и да е вид, е неприемлива.

— Ако само не се представяше за такава силна личност...

— Човек не може да се преструва на силна личност — възразих аз. — Той е бил силна личност.

— Беше прекалено силна личност за Роджър. Роджър го боготвореше. Искаше му се да направи всичко, което баща му изискваше от него, искаше му се да бъде син, който ще се хареса на баща си. А не можеше. Баща му прехвърли на негово име „Асошиейтед Кетъринг“ — фирмата, която особено обичаше и с която се гордееше, а Роджър направи всичко възможно да върви по стъпките на стария. Но нямаше неговите способности. По въпросите на търговията Роджър е — да, ще си го кажа направо — един глупак. И това съвсем го съсипваше. Чувстваше се нещастен от години, бореше се, виждайки, че всичко отива по дяволите, идваша му неочаквано разни чудесни „идеи“ и „планове“, които винаги се проваляха и влошаваха нещата още повече. Ужасно е да чувстваш, че от година на година ставаш все по-голям неудачник. Не знаете колко нещастен е бил. Но аз знам.

Клемънси се извърна отново с лице към мен.

— Вие сте смятали, в действителност сте внушили на полицията, че Роджър е могъл да убие баща си — заради парите! Не знаете колко... колко смехотворно е подобно твърдение!

— Вече знам, че е така — смирено отвърнах аз.

— Когато Роджър разбра, че вече не може да го предотврати, че крахът ще настъпи, той всъщност се почувства облекчен. Да, така беше. Безпокоеше се, че баща му ще научи, но нищо друго не го тревожеше. Очакваше с нетърпение да започнем нов живот.

Лицето ѝ потръпна леко, а гласът ѝ затрепери.

— Закъде щяхте да заминете? — попитах аз.

— За Барбадос. Мой далечен братовчед почина наскоро там и ми остави имението си — о, никак не е голямо. Но все пак имаме къде да отидем. Щяхме да сме отчайващо бедни, но щяхме да си изкараме хляба — много малко е нужно на човек, за да живее. Щяхме да сме заедно, необезпокоявани и далеч от всички тях.

От гърдите ѝ се изтръгна въздишка.

— Роджър е невъзможен човек. Щеше да се притеснява заради мене, че щяла съм да бъда бедна. Струва ми се, че у него е залегнало много дълбоко отношението на семейство Леонидис към парите. Докато първият ми съпруг беше жив, ние бяхме ужасно бедни — и Роджър смята, че съм била много смела и издръжлива! Не може да разбере, че бях щастлива — истински щастлива! Оттогава, никога не съм била толкова щастлива. И все пак, никога не съм обичала Ричард толкова, колкото обичам Роджър.

Очите ѝ бяха полузатворени. Разбирах, че е дълбоко развълнувана.

Отвори очи, погледна към мен и каза:

— Така че, разберете, никога не бих убила, когото и да е за пари. Аз не обичам парите.

Убеден бях напълно, че говори истината. Клемънси Леонидис бе една от ония редки личности, за които парите не бяха съблазън. Подобни хора не обичат разточителството, предпочитат аскетизма и се отнасят презрително към вещите.

Все пак мнозина не проявяват личен интерес към парите, но пък могат да бъдат изкушени от властта, която му дават те.

— Може да не сте искали парите за себе си — рекох аз, — но ако се управляват разумно, с тях може да се постигнат много интересни

неща. Може да се направи дарение за изследвания например.

Предполагам, че Клемънси може да се отнася фанатично към работата си, но отговорът ѝ бе съвсем друг:

— Съмнявам се, че с дарения изобщо може да се постигне нещо. Обикновено ги изразходват неразумно. Постиженията, които имат някаква стойност, обикновено се постигат от хора, изпълнени с ентузиазъм и предприемчивост — и които имат въображение. Скъпото оборудване, обучението и опитите невинаги дават онова, което очаквате. Разходите за тях обикновено се ръководят от неподходящи хора.

— Ще се откажете ли от работата си, когато заминете за Барбадос? — попитах аз. — Предполагам, че не сте се отказали да заминете?

— О, да, веднага щом полицията ни разреши. Не, няма да ме заболи, че ще зарежа работата си. И защо ли пък? Не обичам да бездействам, но в Барбадос няма да остана без работа.

После добави нетърпеливо:

— Ох, ако можеше само да свършим бързо с тая история и да се махнем.

— Клемънси — рекох аз, — имате ли някаква представа кой го е извършил? Ако допуснем, че вие и Роджър нямате никакво участие (и наистина, не мога да открия никаква причина, поради която да сте замесени), като интелигентна жена, вие сигурно имате някаква представа кой може да го е извършил?

Погледна ме доста особено, с бърз и изплъзващ се поглед. Когато заговори, гласът ѝ бе загубил непосредствеността си. Прозвуча ми странно, а и доста притеснено.

— Не могат да се правят предположения, не е научно обосновано — рече тя. — Може да се каже само, че Бренда и Лорънс са очевидните заподозрени лица.

— Значи смятате, че те са го извършили?

Клемънси сви рамене. Остана за миг, сякаш заслушана в нещо, а после излезе от стаята, разминавайки се на вратата с Едит де Хавиланд.

Едит дойде право при мене.

— Искам да говоря с вас — рече тя.

Сетих се за думите на баща ми. Дали пък...

— Надявам се, че не сте придобили грешни впечатления — продължи тя. — Имам предвид Филип. Много трудно е Филип да бъде разбран. Може да ви изглежда сдържан и студен, но изобщо не е такъв. Просто така се държи. Не може по друг начин.

— Наистина не съм си мислил... — започнах аз.

Но тя ме прекъсна:

— И сега това с Роджър. Филип хич не е стиснат. Никога не е постъпвал непочтено с пари. И наистина е много мил — винаги е бил мил човек, но има нужда от разбиране.

Надявам се, че я погледнах с израз на човек, който желае да го разбере.

— Според мен, това се дължи отчасти на факта, че е вторият син в семейството — продължи тя. — При второто дете често се случва така — то започва в неизгодно положение. Той обожаваше баща си, разбирате ли. Разбира се, всичките деца обожаваша Аристид, а и той ги обичаше много. Но Роджър бе за него особена гордост и радост. Като най-голям, като първото му дете. И мисля, че Филип усещаше това. Затвори се в себе си. Започна да чете книги за историята и за неща, съвсем отвлечени от ежедневието. Мисля, че страдаше — децата наистина страдат...

Замълча, а после продължи:

— Искам да ви кажа всъщност, че винаги е бил ревнив, заради Роджър. Предполагам, че той сам не го осъзнава. Но ми се струва, че след като Роджър се е провалил — ох, колко неприятно ми е, че трябва да го кажа, а наистина вярвам, че и той самият не го осъзнава — предполагам, че Филип не съжалява за брат си така, както би следвало.

— Искате да кажете всъщност, че той е дори доволен, че Роджър се е изложил.

— Да — рече мис де Хавиланд. — Именно това имах предвид.

— Безпокои ме, разбирате ли, че той не предложи веднага помощ на брат си — добави тя, леко намръщена.

— Защо да я предлага? — попитах аз. — В края на краищата, Роджър е оплескал всичко. Той е зрял мъж. Няма деца, за които да мисли. Ако беше се разболял или пък наистина беше изпаднал в нужда, семейството му, естествено щеше да му помогне — но не се съмнявам, че Роджър действително предпочита да започне отново всичко сам.

— О! Сигурно ще започне. Той си мисли само за Клемънси. А тя е особено създание. Наистина ѝ е приятно да живее в лишения и да има само една чаена чаша, от която да пие всичко. Може би е модерно така. Тя няма никаква представа за миналото, никакво чувство за красота.

Усещах как ме оглежда от горе до долу с пронизателните си очи.

— Какво ужасно изпитание за София — каза тя. — Така съжалявам, че младостта ѝ ще бъде помрачена от тоя нещастен случай. Трябва да знаете, че ги обичам всичките. Роджър и Филип, а сега вече — София, Юстас и Джоузефин. Всичките са мили деца. Децата на Марша. Да, много ги обичам. — Замълча, а после рязко добави:

— Но забележете, без да ги обожавам.

Извърна се внезапно и излезе. Останах с усещането, че с последните си думи искаше да каже нещо, което не можах да разбера съвсем.

[1] Томас Гейнсбъро (1727 — 1788) — английски портретист и пейзажист. — Б.пр. ↑

— Стаята ти е готова — съобщи София.

Застанала бе до мене и гледаше към градината.

Навън всичко изглеждаше мрачно и сиво, а вятърът люлееше полуоголените дървета.

Сякаш прочела мислите ми, София подхвърли:

— Колко пусто е всичко...

Докато стояхме и гледахме, от живия плет се появи нечия сянка, а след нея и втора, идваща откъм алпинариума. И двамата изглеждаха сиви и недействителни в светлината на отиващия си ден.

Отпред вървеше Бренда Леонидис. Загърната в палто от чинчила, тя се промъкваше потайно като котка. Движенията ѝ в спускащия се здрач ми се сториха ловки и някак си зловещи.

Зърнах я, докато минаваше край прозореца. Върху лицето ѝ бе изписана същата изкривена и странна полуусмивка, която бях забелязал при посещението ми на горния етаж. Няколко минути покъсно в здрача се появи и Лорънс Браун, който ми се стори отслабнал и смален. Мога да кажа само едно: те не приличаха на хора, които са излезли да се поразходят. У тях имаше нещо потайно и нереално, сякаш бяха призраци.

Не знам дали бе Бренда или Лорънс, но някой от тях стъпи на клонка, която изпука.

Следвайки естествения ход на мислите, попитах:

— Къде е Джоузефин?

— Вероятно е с Юстас в учебната стая — отговори София, а после сбърчи вежди. — Тревожа се за Юстас, Чарлс.

— Защо?

— Толкова мрачен и странен е. Откакто се разболя от проклетия паралич, е съвсем различен. Не мога да разбера за какво си мисли. Понякога ми се струва, че ни мрази всичките.

— Сигурно ще го надживее. Просто е в такъв етап на развитие.

— Да, надявам се. Но наистина се тревожа, Чарлс.

— Но защо, сърце мое?

— Може би, защото мама и татко никога не са се тревожили за него. Те не се държат като майка и баща.

— Може да е само за добро. Повечето деца страдат от прекаленото внимание на родителите си, а не от тяхната незаинтересованост.

— Вярно е. Знаеш ли, преди да се върна от чужбина никога не бях си го помисляла, но те наистина са странна двойка. Баща ми явно е решил да си живее усамотено в света на неясните исторически факти, а пък майка ми се забавлява като си измисля сцени. Тазвечерната глупост бе изцяло хрумване на майка ми. Нямаше никаква нужда от събирането. Тя просто искаше да се изиграе сцената със семейния съвет. Тук ѝ е скучно, разбираш ли, а тя иска да си създава драматични вълнения.

За миг си представих фантастичната сцена, при която майката на София отравя възрастния си свекър по най-безобиден начин, за да може да наблюдава непосредствено трагедия с убийство, в която тя играе главната роля.

Забавно хрумване! Отхвърлих го решително, но то ме изпълни с неясна тревога.

— За майка ми — продължи София, — трябва да се грижат през цялото време. Никога не можеш да знаеш какво си е наумила!

— Забрави за семейството си, София — твърдо рекох аз.

— Щеше да ми бъде много приятно, ако можех, но в настоящия момент е малко трудничко. А в Кайро бях щастлива, защото не мислех за тях.

Спомних си, че там София никога не беше споменавала за дома и за близките си.

— Затова ли никога не говореше за тях? — попитах аз. — Защото си искала да ги забравиш ли?

— Така си мисля. Ние всички сме живели винаги съвсем близо един до друг. Ние... прекалено много се обичаме. Не сме като някои семейства, в които всички се мразят сякаш са смъртни врагове. Сигурно е много неприятно, но пък почти същото е да живееш обграден отвсякъде с прекомерна любов.

После добави:

— Струва ми се, че именно това имах предвид, когато казах, че живеем заедно в малка чудновата къща. Нямах предвид, че е чудновата в лошия смисъл. Според мен, това, което имах предвид бе, че не сме имали възможността да пораснем самостоятелно, да стъпим сами на краката си. Прекалено сме свързани и усукани един в друг.

В ума ми изникна Едит де Хавиланд как стъпка с крак някакъв бурен, а София добави:

— Като поветица...

И в този миг при нас се появи Магда — разтвори широко вратата и извика:

— Мили мои, защо не си запалите лампата? Почти нищо не се вижда.

И Магда завъртя ключовете — по стените и по масите заблестяха лампи, а ние със София ѝ помогнахме да дръпне тежките розови завеси, след което усетихме силния мирис на цветя, а майката се хвърли на канапето и извика:

— Каква невероятна сцена беше, нали? И колко сърдит беше Юстас! Каза ми, че според него всичко било съвсем непристойно. Колко са смешни тия момчета!

И въздъхна дълбоко.

— Роджър е толкова забавен. Страшно ми харесва, когато започне да си роши косата и да събаря всичко наоколо. Нали беше много мило от страна на Едит, когато му предложи своя дял от наследството? И тя го изрече напълно сериозно, трябва да знаете, не беше само някакъв красив жест. Но беше и ужасно глупаво — Филип можеше да реши, че и той трябва да направи същото! Едит, естествено, би направила всичко за семейството! Има нещо много трогателно в любовта на старата мома към децата на сестра ѝ. Някой ден непременно ще изиграя ролята на преданата леля, която е стара мома. Любопитна, твърдоглава и предана.

— Сигурно не ѝ е било лесно, след като сестра ѝ е починала — забелязах аз, отказвайки да бъда въввлечен в обсъждане на още една от ролите на Магда. — След като тя никак не е обичала стария Леонидис.

Магда ме прекъсна.

— Не го е обичала ли? Кой ви го каза? Глупости. Тя беше влюбена в него.

— Мамо! — извика София.

— А ти не се опитвай да ми противоречиш, София. На твоята възраст е естествено да си мислиш, че любов може да има само между двама хубави младежи на лунна светлина.

— Тя ми каза — рекох аз, — че винаги го е ненавиждала.

— Може би, когато е дошла тук за първи път. Била е сърдита на сестра си, че се е оженила за него. Може да се каже, че винаги е имало някаква враждебност — но тя със сигурност беше влюбена в него! Милички, но аз наистина знам какво говоря! Разбира се, след като е била сестра на починалата му съпруга и така нататък, не е могъл да се ожени за нея, а си мисля, че и никога не му е дошло на ум за това, а съвсем очевидно е, че и тя не го е помислила. Била е напълно щастлива да се грижи за децата и да се кара с него. Но никак не ѝ хареса, че той се ожени за Бренда. Никак не ѝ хареса!

— Не повече, отколкото на тебе и на татко — обади се София.

— Не, разбира се, че ни беше неприятно! Естествено! Но на Едит ѝ беше най-неприятно. Господи, като си спомня как гледаше Бренда!

— Хайде стига, мамо — прекъсна я София.

Магда ѝ отправи полувиновен и изпълнен с любов поглед, като у немирно и разглезено дете.

После продължи, без никаква връзка с изговореното досега.

— Реших, че Джоузефин трябва да тръгне на училище!

— Джоузефин? На училище?

— Да. В Швейцария. Ще се погрижа за това още утре. Наистина си мисля, че трябва да я изпратим *веднага*. За нея е много вредно да бъде замесена в подобна ужасна история. За нея трагедията е съвсем болезнена. На нея са ѝ необходими деца на нейната възраст. Да има училищен живот. Винаги съм смятала, че така трябва да бъде.

— Дядо не разрешаваше Джоузефин да ходи на училище — тихо рече София. — Не искаше и да чуе за подобно нещо.

— Милият стар Сладуранчо искаше всички да му бъдем под око. Много възрастните хора често проявяват подобен егоизъм. Детето трябва да бъде сред другите деца. А и животът в Швейцария е толкова здравословен — всичките зимни спортове, въздуха и храната, която е много, много по-хубава от това, което ядем тук!

— Няма ли да бъде трудно да я изпратите в Швейцария сега, когато има такива ограничения за валутата? — попитах аз.

— Глупости, Чарлс. Винаги се намира начин да уредиш нещо за образованието или пък чрез размяна с швейцарско дете — съществуват хиляди възможности. Рудолф Алстир е в Лозана. Утре ще му изпратя телеграма и ще уредя *всичко*. Можем да я изпратим до края на седмицата!

Магда удари с юмрук възглавницата, усмихна ни се, отиде до вратата, където застана за миг, гледайки ни с очарователна усмивка.

— Младите преди всичко — заяви тя. Така както го изрече, звучеше чудесно. — Винаги трябва да мислим първо за тях. А, мили мои — не забравяйте цветята — сините тинтяви, нарцисите...

— През октомври ли? — попита София, но Магда бе изчезнала.

София въздъхна отчаяно.

— Майка ми наистина е трудно поносима — каза тя. Хрумват й разни внезапни идеи, почва да праща хиляди телеграми и всичко трябва да се уреди от днес за утре.

— Защо трябва да изпращаме Джоузефин в Швейцария така набързо?

— Идеята за училището ми се струва, че е добра. Според мен децата на нейната възраст ще бъдат от полза за Джоузефин.

— Дядо не мислеше така — упорито повтори София.

Усетих леко раздразнение.

— Мила моя София, наистина ли мислиш, че един старец, минал осемдесетте, е най-добрият съдник за бъдещето на детето?

— Той беше най-добрият съдник за когото и да било в тая къща — каза София.

— По-добър и от леля ти Едит ли?

— Не, може би не. Тя наистина се изказваше в полза на училището. Съгласна съм, че Джоузефин е усвоила доста неприятни навици — има ужасната страст да подслушва. Но според мен го прави, защото си играе на детективи.

Дали единствено грижата за детето бе накарала Магда да вземе неочакваното си решение? Не бях сигурен. Джоузефин бе забележително добре информирана за всичко, станало преди убийството и което очевидно никак не беше нейна работа. Пълноценният училищен живот, изпълнен с игри, несъмнено щеше да й бъде от полза. Но наистина бях изненадан от внезапното и неотложно решение на Магда — Швейцария беше доста далече.

Стареца беше казал:

— Накарай ги да се разговорят пред тебе.

Докато се бръсних на следващата сутрин, си направих равносметка докъде бях стигнал.

Едит де Хавиланд беше говорила с мен — беше ме потърсила именно с тази цел. Клемънси беше говорила с мен (или аз я бях заговорил?). Магда беше говорила пред мен в известен смисъл или по-скоро, аз бях сред публиката при едно от нейните представления. София, естествено, беше говорила с мен. Даже и с Нани бях разговарял. Знаех ли нещо повече отпреди, след като бях разговарял с всички тях? Бяха ли ми казали нещо съществено? И още, имаше ли някакво доказателство за оная уродлива суета, на която бе наблегнал баща ми? Не бях установил нищо подобно.

Единственият, който не бе проявил никакво желание да разговаря с мен, по какъвто и да е начин или за каквото и да било, беше Филип. А това, само по себе си, не беше ли неестествено? Филип сигурно вече знаеше, че искам да се оженя за дъщеря му. И въпреки това продължаваше да се държи така, сякаш изобщо не съществувах. Вероятно се чувстваше засегнат от присъствието ми в къщата. Едит де Хавиланд бе се опитала да го оправдае. Бе заявила, че той просто „така се държи“. Показала ми бе, че е загрижена за Филип. Защо?

Замислих се за бащата на София. Той бе във всякакъв смисъл потиснатата личност. Като дете е бил нещастен и ревнив. Принуден е бил да се затвори в себе си. Потърсил е убежище в света на книгите — в историческото минало. Преднамерената му студенина и сдържаност може би прикриваха дълбоки чувства. Струваше ми се недостатъчно убедително, че бях си помислил, че Филип Леонидис би убил баща си, защото не е имал толкова пари, колкото му се е искало да има. Но може да е пожелал смъртта на баща си поради някаква дълбока психологическа причина. Филип бе се върнал да живее в къщата на баща си, а по-късно, в резултат на бомбардировките, бе дошъл и

Роджър — и Филип е трябвало да гледа ден след ден, че Роджър е любимецът на баща му... Вероятно ли бе нещата да са стигнали дотам в изтерзаното му съзнание, че единствената възможна утеха да е била смъртта на баща му? А ако предположим, че смъртта би хвърлила подозрение върху по-големия брат? Роджър бе закъсал с парите — на ръба на финансовия крах. Не би ли могъл Филип да повярва, че подобен мотив би изглеждал съвсем достатъчен и че Роджър ще бъде заподозрян веднага, след като не е знаел нищо за последния разговор между брат му и баща му, нито пък за предложената от стария помощ? Дали умственото равновесие на Филип не е било достатъчно нарушено, за да го докара до убийство?

Порязах си брадичката и изругах.

Какво, по дяволите, се опитвах да постигна? Да припиша убийството на бащата на София ли? Какво чудесно намерение! София не бе ме повикала заради това.

Или пък бе ме повикала именно заради това? Имаше нещо, през цялото време усещах, че зад призива на София се криеше нещо. Ако в съзнанието ѝ се е появило някакво неясно подозрение, че баща ѝ е убиецът, тя никога не би се съгласила да се омъжи за мен — в случай че подозрението ѝ се окажеше вярно. И тъй като ставаше въпрос за прозорливата и доблестна София, тя искаше да знае истината, тъй като съмнението щеше да се превърне в постоянна и неизменна пречка между нас. В действителност сякаш бе ми казала: „Докажи, че ужасното ми предположение не е вярно — обаче, ако то е вярно, докажи, че е така, за да мога да бъда подготвена и за най-лошото!“

Дали Едит де Хавиланд знаеше или подозираше, че Филип е виновен? Какво искаше да изрази с думите: „без да ги обожавам“?

И какво означаваше особения поглед на Клемънси, отправен към мен, когато я попитах кого подозира.

Както и думите ѝ: „Бренда и Лорънс са очевидно заподозрените лица, нали?“

Цялото семейство искаше убийците да са Бренда и Лорънс, всички се надяваха, че може да са те, но всъщност не вярваха, че са били Бренда и Лорънс...

Но, разбира се, всички от семейството можеха и да грешат и в края на краищата Бренда и Лорънс да са убийците.

Или би могъл да е Лорънс, а не Бренда...

Това би било много по-добро разрешение.

Намазах добре с одеколон порязаната си брада и слязох за закуска, твърдо решен да поговоря с Лорънс Браун веднага, щом ми се удаде възможност.

Чак когато пиех втората си чаша кафе, ми дойде на ум, че Чудноватият дом започва да влияе и на мен. И на мен ми се искаше, както и на другите, да открия не вярното решение, а онова, което ми бе най-изгодно.

След закуската минах по коридора и тръгнах нагоре по стълбите. София бе ми казала, че мога да намеря Лорънс в учебната стая, където преподаваше на Юстас и Джоузефин.

Застанах нерешително на площадката пред вратата на Бренда. Не помня дали позвъних и почуках, или пък влязох направо. Реших да гледам на тази част от къщата като на неразделна част от дома на Леонидис, а не като на личните покои на Бренда.

Отворих вратата и влязох вътре. Всичко бе тихо, наоколо не се виждаше никой. Вратата вляво от мен, водеща към приемната, беше затворена. Вдясно вратите бяха отворени и водеха към спалнята и свързаната с нея баня. Знаех, че тази баня е в съседство със спалнята на Аристид Леонидис и в нея са държали езерина и инсулина.

Полицията бе вече минала оттук. Бутнах вратата и се вмъкнах вътре. И тогава разбрах колко лесно е било за всекиго от къщата (или пък за външен човек, в интерес на истината), да се качи тук и да влезе незабелязан в банята.

Започнах да се оглеждам. Банята бе разкошно обзаведена с лъскави плочки и вградена вана. В единия ъгъл имаше различни електрически уреди: котлон със скара, електрически чайник, тенджерата и тостер — неща, от които има нужда прислужника на всеки стар господин. На стената имаше емайлиран шкаф. Отворих го. Вътре имаше медицински прибори, две стъкленици с деления, легенче, пипетка и няколко шишенца с етикети. Аспирин, боракс, йод, бинтове и така нататък. На отделна поличка бяха наредени шишенцата с инсулин, две спринцовки и шише с медицински спирт. На трета поличка беше поставено шишенце с надпис: „Таблетки — да се вземат по една или две вечер според предписанието“. На тази поличка несъмнено, е било шишенцето с капките за очи. Всичко бе чисто,

добре подредено и леснодостъпно както при случай на нужда, така и за онзи, който е решил да убива.

Можех да направя, каквото си поискам с шишетата, а после да се спусна тихо по стълбите и никой нямаше да разбере, че изобщо съм бил там. Всичко това, разбира се, не беше ново за мен, но ми напомни колко трудна е задачата на полицията.

Само от виновника или от виновниците бих могъл да науча онова, което ми бе необходимо.

— Стресни ги — беше ми казал Тавърнър. — Накарай ги да се размърдат. Нека си помислят, че сме надушили нещо. Нека бъдем в центъра на вниманието. Ако се държим така, рано или късно нашият престъпник ще престане да си кротува — и тогава ще го хванем.

Е, засега убиецът не бе се поддал на нашите предизвикателства.

Излязох от банята. Наоколо все още нямаше никой. Тръгнах по коридора. Минах край трапезарията вляво, а отдясно беше спалнята на Бренда, след която беше банята ѝ. В банята шетаеше една от прислужниците. Вратата на трапезарията беше затворена. От стаята зад нея се разнасяше гласа на Едит де Хавиланд, която говореше по телефона с неизбежния продавач на риба. До горния етаж се стигаше по вита стълба. Заизкачвах се по нея. Знаех, че тук се намират спалнята и всекидневната на Едит, още две други спални и стаята на Лорънс Браун. А зад тях друго стълбище водеше надолу до голямата стая над помещенията за прислугата отзад, която се използваше като класна стая.

Спрях се пред вратата. Отвътре се дочуваше леко повишения глас на Лорънс Браун.

Мисля, че навикът на Джоузефин да подслушва сигурно е заразителен. Съвсем безсрамно се наведох към рамката на вратата и се заслушах.

Провеждаше се урок по история, а разглежданият период бе френската Директория.

Слушах и не можех да повярвам на ушите си. Искрено бях изненадан от откритието си, че Лорънс Браун е чудесен преподавател.

Не знам защо трябваше да се изненадвам толкова много. В края на краищата Аристид Леонидис винаги е умеел добре да подбира хората си. Въпреки че приличаше на мишка, Лорънс притежаваше съвършената дарба да разпалва интереса и въображението на своите

ученици. Драматичният термидор, декретът, обявяващ извън закона привържениците на Робеспьер, величието на Бара, ловкостта на Фуше, полугладният млад артилерийски лейтенант Наполеон — всички те бяха истински и изпълнени с живот.

Изведнъж Лорънс спря и зададе въпроси на Юстас и Джоузефин, като ги накара да се чувстват на мястото на един или друг участник в драматичните събития. Макар че не постигна много с Джоузефин, чийто глас звучеше сякаш е настинала, в отговора на Юстас съвсем не се чувстваше обикновеното му мрачно настроение. Момчето демонстрираше ум и интелигентност, а будният си усет към историята несъмнено бе наследил от баща си.

После дочух шум от размествани столове. Оттеглих се назад и когато вратата се отвори, се престорих, че тъкмо слизам по стъпалата.

Излязоха Юстас и Джоузефин.

— Здравейте — поздравих ги аз.

Юстас изглеждаше изненадан, че ме вижда.

— Желаете ли нещо? — учтиво попита той.

Джоузефин не прояви никакъв интерес към появата ми и се шмугна край мене.

— Просто исках да видя класната ви стая — доста неуверено измънках аз.

— Но нали я видяхте онзи ден? Една детска стая и нищо повече. По-рано си играехме тук. Вътре е все още пълно с играчки.

Задържа отворена вратата и аз влязох в стаята.

До масата стоеше Лорънс Браун. Вдигна очи, изчерви се, измърмори нещо в отговор на поздрава ми и излезе забързано навън.

— Вие го изплашихте — рече Юстас. — Много лесно се плаши.

— Ти харесваш ли го, Юстас?

— Ами, не е лош. Но е голям щурак, разбира се.

— Но не е лош учител, нали?

— Не, всъщност е много интересен. Знае ужасно много. Кара ни да разглеждаме нещата от различна гледна точка. Никога не съм знаел, че Хенри VIII е писал стихове — на Ан Болейн, разбира се, и то доста прилични стихове.

Поговорихме няколко минути на различни теми като романа „Старият моряк“, Чосър, политическите причини за кръстоносните походи, средновековните представи за живота и изненадващия за

Юстас факт, че Оливър Кромуел бил забранил празнуването на Коледа. Зад намръщената и доста сприхава външност на момчето се криеше любознателен и пъргав ум.

Много скоро започнах да разбирам причината за лошото му настроение. Болестта му не само е била ужасяващо изпитание, но и бе го лишила от радостите в живота, на които тъкмо е бил започнал да се наслаждава.

— Следващия срок трябваше да бъда в единадесети клас, а ми се налага да си стоя вкъщи. Много е неприятно, че трябва да седя тук и да уча уроците си с едно разглезено хлапе като Джоузефин. Ами че тя е само на дванайсет години.

— Да, но вие не учите едни и същи неща, нали?

— Не, разбира се, тя не учи математиката като мен, нито пък латински. Но никак не ми е приятно, че трябва да уча с някакво си момиче.

Опитах се да успокоя нараненото му мъжко самолюбие със забележката, че Джоузефин е доста будна за момиче на нейната възраст.

— Така ли мислите? Според мен тя е ужасно изостанала. Пощуряла е по детективските истории — обикаля и си вре носа навсякъде, като си записва всичко в едно черно тefтерче и си въобразява, че е открила кой знае какво. Тя не е нищо друго, освен едно глупаво хлапе — надменно заключи Юстас.

— И във всеки случай — добави той, — момичетата не могат да бъдат детективи. Казах й го. Мисля, че майка ми има право и колкото по-скоро Джо замине за Швейцария, толкова по-добре.

— Няма ли да ти липсва?

— Да ми липсва хлапе на тая възраст ли? — високомерно възкликна Юстас. — Разбира се, че не. Господи, в тая къща наистина е невъзможно да се живее! Майка ми постоянно тича до Лондон и обратно, за да тормози горките драматурзи да преправят пиесите си заради нея и вдига шум до бога за дреболии. А баща ми се е заровил в книгите си и понякога въобще не чува, че му говорят. Не разбирам защо са ми се паднали такива особени родители. А после и чичо Роджър — винаги е толкова сърдечен, че те кара да се разтрепериш. Леля Клемънси не е лоша, не ме безпокои, но понякога си мисля, че е малко смахната. Леля Едит не е съвсем лоша, но пък е остаряла.

Нещата се подобриха малко, откакто София се върна, макар че тя понякога може да бъде доста рязка. Но не мислите ли, че семейството ни е доста странно? Да имаш доведена баба, достатъчно млада да ти бъде леля или по-голяма сестра. Наистина, всичко това ме кара да се чувствам ужасно глупаво!

Можех да разбера донякъде как се чувства. Спомних си (много неясно) за собствената си свръхчувствителност, когато бях на неговите години. За ужаса ми, че мога да изглеждам необичаен по някакъв начин или че пък някой от близките ми роднини може да излезе извън рамките на нормалното.

— Ами дядо ти? — попитах аз. — Обичахте ли се с него?

На лицето на Юстас се появи необичаен израз.

— Дядо ми — каза той — беше напълно противообществена личност!

— В какъв смисъл?

— Не мислеше за нищо друго, освен за материалната изгода. Лорънс твърди, че това е напълно погрешно. А беше и голям индивидуалист. Не мислите ли, че всички тия неща трябва да изчезнат вече?

— Ами — доста безмилостно рекох аз, — него вече го няма.

— Което наистина не е лошо — рече Юстас. — Не искам да бъда груб, но човек едва ли може да се радва на живота на неговата възраст!

— А той не се ли радваше?

— Сигурно не е могъл. Във всеки случай, беше му време. Той...

Юстас млъкна, тъй като в стаята се върна Лорънс Браун.

Лорънс започна да се рови в някакви книги, но ми се струваше, че ме наблюдава с крайчеца на окото си.

Погледна часовника си и каза:

— Моля ви да бъдете отново тук в единадесет, Юстас. През последните няколко дни загубихме прекалено много време.

— Добре, господине.

Юстас се отправи към вратата и излезе, свирукайки с уста.

Лорънс Браун ми хвърли отново изпитателен поглед. Облизваше непрекъснато устните си. Бях убеден, че се е върнал в класната стая, само за да може да разговаря с мен.

И после, след като разместваше безцелно насам-натам книгите и се преструваше, че търси нещо, той проговори:

— Ъ-ъ... Как напредват те?

— Кой те?

— От полицията.

Носът му затрепери. „Като на мишка в капан, помислих си аз, също като на мишка в капан.“

— Те не ми доверяват тайните си — рекох аз.

— А, така ли? Мислех, че баща ви е помощник-комисар.

— Така е — съгласих се аз. — Но той, естествено, не би издал служебната тайна.

Опитах се да говоря колкото се може по-важно.

— Тогава сигурно не знаете как... какво... дали... — гласът му заглъхна. — Няма да арестуват никого, нали?

— Не, доколкото знам. Но както ви казах вече, не са ме уведомявали.

„Накарай ги да се размърдат, бе казал инспектор Тавърнър. Накарай ги да се изплашат.“ Е, Лорънс Браун си беше съвсем подплашен.

Започна да говори бързо и притеснено.

— Не знаете как се чувстваме... Напрежението... Да не знаеш какво — искам да кажа, че просто идват и си отиват... Задават въпроси... Въпроси, които сякаш нямат нищо общо със случая...

Замълча. Аз го изчаквах. Щом искаше да говори — ами тогава, нека да говори.

— Нали бяхте тук онзи ден, когато главният инспектор направи онова чудовищно предположение? За мисис Леонидис и за мен... Чудовищно беше. Човек почва да се чувства съвсем безпомощен. Не можеш да спреш хората да си мислят разни неща! И всичко е дяволски невярно. Само защото тя е... беше... толкова по-млада от съпруга си. Хората имат ужасно подсъзнание... наистина ужасно. Усещам... Не мога да се отърва от усещането, че всичко това е някакъв *заговор*.

— Заговор ли? Много интересно.

Наистина беше интересно, макар че според него едва ли беше така.

— В семейството на мистър Леонидис, нали знаете, никога не са се отнасяли благосклонно към мене. Винаги са се държали надменно. Винаги съм чувствал, че ме презират.

Ръцете му бяха започнали да треперят.

— Само защото винаги са били богати и... силни. Гледаха на мен отвисоко. Какво бях аз, според тях? Просто учителят. Само някакъв проклет добросъвестен изпълнител. А когато им възразявах, винаги съм го правел от добросъвестност. Наистина така беше!

Не казвах нищо.

— Е, добре де — избухна той. — Какво, ако ме е било страх? Било ме е страх да не сбъркам. Страхувах се, че ако трябваше да натисна спусъка, бих могъл да не се реша да го направя. И откъде можеш да си сигурен, че ще убиеш наистина нацист? Би могло да бъде някое почтено момче — някое скромно селянче без политически предпочитания, повикано просто на военна служба. Вярвам, че войната е *неморална*, разбирате ли? Убеден съм, че е *неморална*.

Продължавах да мълча. Мислех си, че с мълчанието си ще постигна повече, отколкото с каквито и да е възражения или доводи. Лорънс Браун спореше сам със себе си, като така разкриваше доста неща за себе си.

— Винаги съм бил обект на подигравки — изрече с разтреперан глас той. — Изглежда, че имам някаква дарба да се правя на смешен. Не че наистина ми липсва смелост, но винаги правя нещата не както трябва. Веднъж влязох в една горяща къща, за да спася жена, за която казваха, че останала вътре. Но веднага загубих посоката, пушекът ме задуши и на пожарникарите им е било доста трудно да ме открият. Чух ги да казват: „Защо тоя глупак не ни я остави на нас?“ Безсмислено е да се опитвам, всички са срещу мене. Който и да е убиецът на мистър Леонидис, той е наредил нещата да изглеждат така, че да бъда заподозрян аз. Някой го е убил, за да ме съсипе.

— А какво ще кажете за мисис Леонидис? — попитах аз.

Страните му пламнаха. Започна да ми прилича повече на мъж, отколкото на мишка.

— Мисис Леонидис е ангел — рече той, — истински ангел. Нежността и вниманието ѝ към възрастния ѝ съпруг бяха чудесни. И да се мисли, че е свързана по някакъв начин с отравянето е смехотворно — направо смехотворно! А онзи твърдоглав инспектор не може да го разбере!

— Предубеден е — обясних аз — поради купищата случаи в картотеката, при които възрастните съпрузи са били отровени от сладките им млади женички.

— Непоносим тъпак — едно изрече Лорънс Браун.

Приблужи се към етажерката в ъгъла и започна да се рови в книгите. Разбрах, че няма да науча нищо повече от него. И си излязох тихо.

Докато вървах по коридора, вляво се отвори врата и Джоузефин почти връхлетя върху мен. Появила се изневиделица, тя ми приличаше на зъл дух от старомодните пантомими.

Лицето и ръцете ѝ бяха изцапани, а от едното ѝ ухо висеше паяжина.

— Къде си ходила, Джоузефин?

Надникнах през полуотворената врата. Няколко стъпала водеха нагоре към правоъгълно таванско помещение, в чийто сумрак се мерзелееха няколко големи казана.

— На тавана.

— И какво си правила там?

Отговорът на Джоузефин бе съвсем делови:

— Разследване.

— Но какво, за бога, може да се разследва между котлите?

— Трябва да се измие — отклони въпроса ми Джоузефин.

— Задължително трябва да го направиш.

Джоузефин изчезна в най-близката тоалетна. Обърна се и извика:

— Мисля, че е време за още едно убийство, а ти какво ще кажеш?

— Какво значи това „още едно убийство“?

— Ами нали в книгите пише, че обикновено следва още едно убийство. Пречукват онзи, който знае нещо, преди да е казал тайната си.

— Прекалено много детективски романи четеш, Джоузефин. В истинския живот съвсем не е така. А ако някой в тая къща знае нещо, едва ли можем да очакваме, че ще проговори.

Думите на хлапачката бяха почти заглушени от шуртенето на водата от кранчето.

— Понякога хората не осъзнават, че знаят някои неща.

Попремигах с очи, докато разбере какво искаше да каже. После я оставих да се мие и тръгнах към долния етаж.

Докато минавах през вратата, водеща към стълбището, от всекидневната се появи Бренда и почти изтича към мен.

Застана до мен и ме загледа настойчиво, поставила ръка върху рамото ми.

— Е? — попита тя.

И тя настояваше да научи нещо, както и Лорънс, само че ме попита по различен начин. А едносричният ѝ въпрос беше далеч поизразителен.

— Нищо — поклатих глава аз.

— Много се страхувам — изтръгна се от гърдите ѝ дълбока въздишка. — Чарлс, много ме е страх...

Уплахата ѝ беше истинска. Не можех да не я усетя. Искаше ми се да я успокоя, да ѝ помогна. За кой ли път почувствах колко самотна е Бренда сред обкръжението на неприятели.

Все едно че искаше да извика: „Кой е на моя страна?“

И какъв можеше да бъде отговорът? Лорънс Браун ли? Но в крайна сметка какво представляваше Лорънс Браун? На него не можеше да се разчита в трудния момент. Той просто бе по-слаб от нея. Спомних си как се промъкваша през градината предишната вечер.

Искаше ми се да ѝ помогна. Силно желях да ѝ помогна. Но не знаех как да го направя. А дълбоко в себе си усещах неприятното чувство за вина, сякаш отнякъде ме следеше строгият поглед на София. Припомних си думите ѝ: „Значи е успяла да те спечели“.

А София не разбираше, не искаше да разбере положението на Бренда. Самотна, заподозряна в убийство и без ничия подкрепа.

— Дознанието е утре — каза Бренда. — Какво... какво ще стане? Сега вече можех да я успокоя.

— Нищо — рекох аз. — Не трябва да се тревожите за него. Ще го отложат, за да може полицията да продължи с разследването. Обаче вестникарите ще почнат да ровят. Досега във вестниците не са писали, че смъртта е била неестествена. Семейство Леонидис има силно влияние. Но след като се отложи дознанието — е, тогава ще почне играта.

(Какви ли не думи използват хората! *Играта!* Защо ли ми трябваше да употребя именно тая дума?)

— И... много ли ще бъдат неприятни?

— Ако съм на ваше място, няма да правя никакви изказвания. Вижте какво, Бренда, трябва да си наемете адвокат... — Думите ми я накараха да се дръпне уплашено. — Не, не е това, което си мислите.

Става въпрос за човек, който ще се грижи за вашите интереси, ще ви съветва как да постъпвате — какво да казвате или да не казвате, какво да правите или да не правите.

— Знаете — добавих аз, — че сте съвсем самотна.

Ръката ѝ ме стисна още по-силно.

— Да — прошепна тя. — Радвам се, че го разбирате. Вие ми помогнахте, Чарлс, много ми помогнахте...

Тръгнах надолу по стълбите, изпълнен с дълбоко задоволство... И тогава видях София, застанала до входната врата. Гласът ѝ прозвуча студено и доста сухо.

— Много се забави — рече тя. — Обадох се по телефона от Лондон. Баща ти иска да говори с тебе.

— В Скотланд Ярд ли е?

— Да.

— Не знам за какво ме търсят. Не казаха ли нещо?

София поклати глава. Погледът ѝ беше разтревожен.

Притеглих я към себе си.

— Не се тревожи, скъпа — казах аз. — Скоро ще се върна.

Обстановката в кабинета на баща ми беше някак си напрегната. Стареца седеше на бюрото си, главният инспектор бе се облегнал на рамката на прозореца, а на стола за посетителите бе се разположил мистър Гейтскил, който ми се стори разтревожен.

— ... необичайна липса на доверие — кисело завърши адвокатът.

— Разбира се, разбира се — успокои го баща ми. — А, здравей. Чарлс, идваш тъкмо навреме. Случи се нещо доста изненадващо.

— Нечувано — каза мистър Гейтскил.

Дребничкият адвокат явно бе потресен дълбоко по някакъв повод. Зад гърба му, Тавърнър ми се усмихна широко.

— Ще ми позволите ли да обобщя нещата? — рече баща ми. — Мистър Гейтскил е получил доста изненадващо съобщение тази сутрин, Чарлс. Получил го е от мистър Агродопулос, собственик на ресторант „Делфос“. Доста възрастен човек е, грък по рождение, а на млади години е бил приятел на Аристид Леонидис, който му е помагал. Винаги е бил дълбоко благодарен на своя приятел и благодетел и изглежда, че Аристид Леонидис му е имал много голямо доверие.

— Никога не съм допускал, че Леонидис е толкова подозрителен и потаен човек — заяви мистър Гейтскил. — Естествено, беше в твърде напреднала възраст — може да се каже, във възрастта на вдетиняването.

— Родното зове — внимателно рече баща ми. — Вижте какво, Гейтскил, когато човек остарее, мислите му започват да се връщат към дните и приятелите от младостта.

— Но аз се занимавам с делата на Леонидис повече от четиридесет години — възрази мистър Гейтскил. — По-точно, от четиридесет и три години и шест месеца.

Тавърнър се усмихна отново.

— Какво се е случило? — попитах аз.

Мистър Гейтскил понечи да отговори, но баща ми го изпревари.

— Мистър Агродопулос заявява в съобщението си, че изпълнява известни наставления, дадени му от неговия приятел Аристид Леонидис. Накратко, преди около година мистър Леонидис му поверил запечатан плик, който мистър Агродопулос трябва да изпрати на мистър Гейтскил веднага след смъртта му. В случай че мистър Агродопулос починал първи, неговият син, който е кръщелник на мистър Леонидис, трябвало да изпълни същите указания. Мистър Агродопулос се извинява за закъснението, но обяснява, че е бил болен от пневмония и е научил за смъртта на стария си приятел едва вчера следобед.

— Цялата работа е съвсем непрофесионална — на месеи се мистър Гейтскил.

— Когато мистър Гейтскил отворил запечатания плик и се запознал със съдържанието му, решил, че негов дълг...

— Поради стеклите се обстоятелства — допълни мистър Гейтскил.

— ... да ни уведоми за приложените документи. А те са: надлежно подписано и заверено завещание и придружаващо писмо.

— Значи завещанието все пак се появи? — попитах аз.

Мистър Гейтскил почервения от гняв.

— Но то не е същото завещание — извика той. — Това не е документът, който изготвих по молба на мистър Леонидис. Този тук е написан с неговата собствена ръка, което е много опасно и съвсем непрофесионално. Изглежда, че мистър Леонидис е имал намерението да ме накара да се почувствам като пълен глупак.

Главният инспектор Тавърнър се опита да внесе известно успокоение в напрегнатата обстановка.

— Но той беше много стар, мистър Гейтскил — каза той. — Знаете, че когато остаряят, хората стават опаки — не че изкуфяват, но започват да се държат по-особено.

Мистър Гейтскил изсумтя сърдито.

— Мистър Гейтскил ни позвъни — продължи баща ми, — и ни запозна накратко с основното в завещанието, а аз го помолих да дойде и да ни донесе със себе си двата документа. Обадох ти се и на тебе, Чарлс.

Не можех да разбера съвсем защо ме е потърсил и мене. Струва ми се, че подобна практика е съвсем необичайна както за баща ми, така

и за Тавърнър. Щях да науча за завещанието след време, а пък и наистина не бе моя работа как е завещал парите си старият Леонидис.

— Различно ли е завещанието? — попитах аз. — Искам да кажа, има ли разлика в разпределението на имуществото му?

— Наистина е различно — съобщи мистър Гейтскил.

Баща ми ме следеше с поглед. Главният инспектор Тавърнър старателно избягваше да погледне към мен. Не знам защо, но ме обзе някакво неясно безпокойство...

И двамата си мислеха за нещо, но няхах никакво понятие какво бе то. Погледнах въпросително към Гейтскил.

— Не е моя работа — рекох аз. — Но...

И адвокатът ми отговори:

— Условието на завещанието на мистър Леонидис, естествено, не представляват тайна — започна той. — Сметнах за мой дълг да изложа фактите първо пред полицейските власти и след като получа указанията им, да продължа с по-нататъшните процедури. Доколкото разбирам — проточи той, — съществува някаква... договореност, да я наречем така... между вас и мис София Леонидис, нали?

— Надявам се да се оженим — казах аз, — но тя няма да се съгласи да направим годеж в настоящия момент.

— Много правилно — одобри мистър Гейтскил.

Не бях съгласен с него. Но моментът не беше подходящ за спорове.

— Съгласно настоящото завещание — каза мистър Гейтскил — с дата двацет и девети ноември на миналата година, след като завещава на съпругата си сумата от сто хиляди лири, оставя цялото си имущество — недвижимо и движимо — изцяло на своята внучка София Катрин Леонидис.

Ахнах от изненада. Бях очаквал всичко друго, но не и това.

— Завещал е всичко закуп на София — повторих аз. — Удивително! Има ли някакво обяснение?

— Обяснил е всичко съвсем точно в придружителното писмо — съобщи баща ми, вземайки някакъв лист хартия от бюрото пред себе си. — Нали няма да възразите Чарлс да го прочете, мистър Гейтскил?

— На ваше разположение съм — студено отвърна мистър Гейтскил. — В писмото поне се дава някакво обяснение и възможно

(макар че се съмнявам в това) извинение за изненадващото поведение на мистър Леонидис.

Стареца ми подаде писмото. Написано бе със ситен нечетлив почерк и с много черно мастило. Почеркът показваше силен характер и индивидуалност. Въобще не приличаше на добре подредените писма, обичайни за старите хора от времето, когато грамотността е била постигана с труд и съответно високо ценена.

Уважаеми Гейтскил (се казваше в писмото), Когато получите настоящото ще останете изненадан, а може би и обиден. Но имам някои лични причини, заради които постъпвам по начин, който може да ви се стори ненужно потаен. Винаги съм вярвал в силните личности. Във всяко семейство (установих го още през юношеските си години и оттогава не съм го забравял) винаги има по една силна личност, на която обикновено се пада да поема отговорността и да се грижи за останалите. В моето семейство тая личност бях аз. Дойдох в Лондон, установих се тук, помагах на майка ми и на възрастните ми дядо и баба в Измир, измъкнах единия от братята ми от лапите на закона, помогнах на сестра ми да се отърве от нещастния ѝ брак и така нататък. Бог бе милостив да ме дари с дълъг живот, като можах да се грижа за собствените си деца и за техните деца и да им осигуря бъдещето. Смъртта ми отне някои от тях, но с радост мога да заявя, че останалите живеят под моя покрив. Когато умра, моята отговорност трябва да бъде поета от някой друг. Дълго обмислях дали да разделя богатството си сред най-близките ми хора по равно, доколкото е възможно — но ако постъпя така, едва ли бих постигнал желаното. Хората не се раждат еднакви, а за да се поправи създаденото от природата естествено неравенство, човек трябва да възстановява равновесието. С други думи, някой трябва да стане мой наследник, трябва да поеме тежестта на отговорностите ми, заради останалите членове на семейството. След като разсъждавах обстойно, реших, че нито един от синовете ми не е

подходящ за подобна роля. Любимият ми син Роджър няма способности на търговец и макар че има чудесен характер, е твърде импулсивен, за да взема правилни решения. Синът ми Филип е прекалено неуверен в себе си, за да направи нещо друго, освен да води затворен живот, внукът ми Юстас е много млад и не считам, че има необходимите качества, за да преценява вярно нещата. Ленив е и много лесно се влияе от мнението на останалите. Струва ми се, че единствено внучката ми София притежава необходимите положителни качества. Тя е умна, решителна, взема правилни решения, а освен това е безпристрастна и великодушна. На нея поверявам да се грижи за добруването на семейството ми, както и на любезната ми балдъза Едит де Хавиланд, за чиято дългогодишна преданост към близките ми съм й дълбоко благодарен.

Настоящото обяснява приложения документ. Потрудно ще бъде да се обясни или по-скоро да обясня на вас, стари ми приятелю, как беше извършена подмяната. Сметнах за разумно да не давам поводи за различни предположения относно разпределението на парите ми и нямам намерение да уведомявам семейството ми, че София е моя наследница. След като двамата ми сина вече са получили значителни суми, не считам, че условията на завещанието ми ще ги поставят в унизително положение. Помолих ви да изготвите завещанието ми, за да избегна празното любопитство и разни догадки. Същото завещание прочетох на глас пред всички членове на семейството ми. Поставих го върху писалището, покрих го с лист попивателна хартия и наредих да извикат двама от прислугата. Когато дойдоха, вдигнах леко нагоре попивателната и след като открих долната част на документа, се подписах и ги накарах и тях да положат собствените си подписи. Едва ли е необходимо да ви казвам, че подписаното от мен и тях е завещанието, което прилагам към настоящото, а не онова, което изготвихте и което прочетох на глас. Не мога да се надявам, че ще разберете какво ме изкуши да предприема подобна

хитрост. Моля ви само да ми простите, че ви държах в неведение. Бидейки на преклонна възраст като мен, на човек му се прищява да си има свои собствени тайни. Благодаря ви, скъпи ми приятелю, за старанието, с което сте се отнасяли винаги към моите дела. Предайте на София, че съм я обичал много. Помолете я да се грижи за семейството ми и да ги закриля винаги.

С дълбоко уважение, Аристид Леонидис.

Прочетох горния извънредно рядък документ с огромен интерес.

— Изключително — рекох аз.

— Съвсем — съгласи се мистър Гейтскил и се надигна. — И пак ви повтарям, мисля, че старият ми приятел мистър Леонидис можеше да ми има доверие.

— Не, мистър Гейтскил — каза баща ми. — Бил си е вѐжеиграч по природа. Обичал е, ако мога да се изразя така, да върши всичко по по-особен начин.

— Точно така, господин началник — обади се главният инспектор Тавърнър. — Едва ли е имало по-голям вѐжеиграч от него!

Думите на Тавърнър едва прикриваха задоволството му.

Гейтскил си тръгна недоволен. Самочувствието му на професионалист бе дълбоко засегнато.

— Много е разстроен — забеляза Тавърнър. — А кантората „Гейтскил, Калъм и Гейтскил“ се ползва с много добро име. При тях няма никакви мошеничества. Когато старият Леонидис е искал да осъществи някаква съмнителна сделка, никога не е използвал услугите на „Гейтскил, Калъм и Гейтскил“. Работел е с още половин дузина адвокатски кантори. О, голям мошеник е бил!

— И точно като такъв се е проявил, когато е направил завещанието си — каза баща ми.

— Ние бяхме глупаците — рече Тавърнър. — Ако се позамисли човек, единственият, който е могъл да направи някаква измама със завещанието, е бил самият той. Просто изобщо не ни дойде на ум, че може да го е направил!

Спомних си усмивката на превъзходство на Джоузефин, когато ми каза: „Ама колко са глупави полицаите!“

Но Джоузефин не бе присъствала при четенето на завещанието. А дори и да е подслушвала на вратата (в което никак не се съмнявах!), едва ли би могла да се досети какво е правел дядо ѝ. Но защо тогава се държеше така подигравателно? Какво ли можеше да знае, за да заяви, че полицаите са глупави? Или искаше да се изперчи, както обикновено?

Стреснат от настъпилата тишина в стаята, рязко вдигнах глава — баща ми и Тавърнър ме наблюдаваха внимателно. Не зная какво точно в поведението им ме накара да избухна разпалено:

— София не е знаела нищо! В никакъв случай!

— Така ли? — попита баща ми.

Не можех да разбера съвсем дали се съгласява с мен или пък ми задава въпрос.

— Тя ще бъде напълно изненадана!

— Нима?

— Да, изненадана ще бъде!

Настъпи мълчание. А после телефонът върху бюрото на баща ми иззвъня неочаквано и настойчиво.

— Да? — рече той в слушалката, послуша малко, а после се разпореди: — Свържете ме с нея.

И погледна към мене.

— Твоята приятелка е — обясни той. — Иска да говори с нас по спешност.

Грабнах слушалката от ръцете му.

— Ало, София?

— Чарлс! Ти ли си? Ами... Джоузефин! — Гласът ѝ леко заглъхна.

— Какво става с Джоузефин?

— Ударили са я по главата. Сътресение на мозъка. Много е... много е зле... Казват, че може да не се оправи...

Обърнах се към баща ми и Тавърнър.

— Джоузефин е била ударена по главата — обясних аз.

Баща ми се пресегна за слушалката. Докато я вземаше, изрече сурово:

— Казах ти да внимаваш за детето...

Без да губим никакво време, Тавърнър и аз скочихме в полицейската кола и се понесохме бързо към Суинли Дийн.

Спомних си как Джоузефин бе се появила между парните котли и бе подхвърлила небрежно, че е „време за следващото убийство“. Горкото дете не е имало никаква представа, че то самото ще бъде жертвата на „следващото убийство“.

Приемах напълно мълчаливия упрек в думите на баща ми. Разбира се, че трябваше да бъда нащрек заради Джоузефин. Макар че ние двамата с Тавърнър нямахме никаква представа кой е отровителят на стария Леонидис, много вероятно бе Джоузефин да е подразбрала нещо. Онова, което бях приемал за детински приказки и „перчене“, можеше да се окаже нещо напълно различно. Продължавайки с любимото си занимание да подслушва и да наднича, Джоузефин може да се е добрала до сведения, които сама не е могла да оцени колко са важни.

Спомних си за изпукалата вейка в градината.

Тогава бях решил, че опасността не е далеч. Бях действал решително в оня миг, но по-късно бях сметнал, че страховете ми са прекалени и лишени от основание. А тъкмо обратното, трябваше да съм наясно, че става въпрос за убийство и че който и да бе го извършил, си бе сложил въжето на шията, а следователно същият човек нямаше да се поколебае да повтори престъплението, за да остане неразкрит.

Може би водената от някакъв скрит майчински инстинкт Магда бе усетила, че Джоузефин е изложена на смъртна опасност и затова бе решила набързо, че е най-добре да изпрати детето си в Швейцария.

Когато пристигнахме, София излезе да ни посрещне. Обясни ни, че Джоузефин е била откарана с линейка в болницата „Маркет Бейсинг“. А доктор Грей щял да ги уведоми веднага, щом са готови резултатите от рентгеновите снимки.

— И как стана всичко? — попита Тавърнър.

София ни поведе към задната част на къщата и след като преминахме през някаква врата, стигнахме до малко, занемарено помещение. В един от ъглите ѝ зееше отворена врата.

— Това е нещо като перално помещение — обясни София. — В долната част на вратата е изрязан отвор за котката, а Джоузефин обичаше да стъпва там и да се люлее.

Спомних си колко обичах да се люлея по вратите, когато бях малък.

Помещението беше неугледно и доста тъмно. Вътре имаше нахвърляни разни сандъци, стари маркучи, вехти градинарски сечива и изпотрошени мебели. До прага лежеше мраморна подпора за врата във формата на лъв.

— Тази подпора е от входната врата — обясни София. — Сигурно е била закрепена върху вратата.

Тавърнър се пресегна към горната част на вратата. Вратата бе ниска, като горният ѝ край бе само на около стъпка над главата му.

— Поставили са ѝ капан — рече той.

Опита как се движи вратата, като я залюля напред-назад. После се наведе над парчето мрамор, но без да го докосва.

— Някой докосвал ли е подпората?

— Не — отвърна София. — Нямахте да позволя на никого.

— Съвсем правилно. Кой я откри?

— Аз. Не беше се прибрала за обяда в един часа. Нани я викаше да се прибира. Била минала преди около петнайсет минути през кухнята и излязла на задния двор. Нани каза: „Сигурно играе на топка или пак се люлее на вратата отзад“. Казах ѝ, че ще я намеря.

София замълча.

— Казвате, че е имала навика да се люлее на вратата, така ли? Кой друг знаеше за това?

София сви рамене.

— Предполагам, че всички.

— Кой друг използваше пералното помещение? Градинарите ли?

София завъртя отрицателно глава.

— Почти никой не влиза в него.

— И то не се вижда откъм къщата, нали? — реши Тавърнър. — Всеки е могъл да се измъкне от къщата или да заобиколи отпред и да подготви клопката. Но пък е много рисковано...

Млъкна, загледан във вратата, после я залюля напред-назад.

— Съвсем несигурно е. Я удари, я не. И по-вероятно е, че няма да удари. Но малката не е имала късмет и е била ударена.

София потръпна.

Тавърнър започна да разглежда пода. По него личаха някакви драскотини.

— Някой май е искал да провери как ще действа... и да види как ще падне... Звукът сигурно не се е чул в къщата.

— Не, нищо не чухме. Не знаехме, че се е случило нещо и чак когато дойдох насам я видях да лежи по очи — с разперени ръце и крака. — Гласът на София леко потръпна. — В косата й имаше кръв.

— Шалчето нейно ли е? — Тавърнър посочи към карираното вълнено шалче, захвърлено на пода.

— Да.

Инспекторът уви с шалчето мрамора и го вдигна внимателно.

— Може да са останали отпечатъци — обясни той, но едва ли вярваше на думите си. — Но съм сигурен, че който и да го е направил е бил... много внимателен. — После се обърна към мен:

— Какво гледате?

Бях се загледал в един от вехтите столове със счупена облегалка. Върху седалката му имаше няколко кални петна.

— Интересно — каза Тавърнър. — Някой е стъпвал на стола с кални обувки. Това пък защо?

Тавърнър поклати учудено глава.

— В колко часа я открихте, мис Леонидис?

— Сигурно е било един и петнайсет.

— И вашата Нани я видяла да минава около дваайсет минути преди това. Кой е последният човек, за когото се знае, че е бил в пералното помещение?

— Нямам представа. Вероятно самата Джоузефин. Спомням си, че след сутрешната закуска, тя се люлееше на вратата.

Тавърнър кимна с глава.

— Значи след закуската и преди един без петнайсет някой е поставил клопката. Казвате, че използвате парчето мрамор за входната врата, нали така? Да знаете случайно откога го няма там?

София поклати глава.

— Вратата не е била държана отворена през целия ден. Много студено беше.

— Знаете ли къде е бил всеки един поотделно сутринта?

— Аз излизах на разходка. Юстас и Джоузефин учиха до дванайсет и половина — междучасието им беше в десет и половина. Мисля, че баща ми е бил в библиотеката през цялата сутрин.

— А майка ви?

— Когато се връщах от разходка, тя тъкмо излизаше от спалнята си — било е някъде около дванайсет и четвърт. Няма навика да става рано.

Влязохме отново в къщата. Последвах София до библиотеката. Пребледнял и измъчен, Филип седеше на обичайния си стол. Магда бе сложила глава на коленете му и тихо плачеше. София попита:

— Обадиха ли се от болницата?

Филип поклати отрицателно глава. Магда хлипаше.

— Защо не ми позволиха да отида с нея? Мъничкото ми — моето смешно и грозно детенце. А когато ѝ казвах, че са я сменили в родилното, тя така се ядосваше. Как съм могла да бъда толкова жестока? И сега сигурно ще умре. Знам, че ще умре.

— Тихо, скъпа — рече Филип. — Тихо.

Почувствах, че мястото ми не е сред семейството в подобен миг на тревога и болка. Оттеглих се тихо и тръгнах да открия Нани. Намерих я разплакана в кухнята.

— Това ми е божие наказание, мистър Чарлс, заради лошите мисли, които ми минаваха през главата. Бог ме наказва.

Не се и опитах да проумея какво ми говори.

— Над къщата виси проклетие. Точно така е. Не ми се щеше да го видя или да го проумея. Защото да видиш, значи да повярваш. Някой уби господаря и същият този някой сигурно се е опитал да убие Джоузефин.

— Защо им е притрябвало да убиват Джоузефин?

Нани изтри с кърпичката си сълзите от очите си и ме погледна пронизателно.

— Много добре знаете какво дете беше тя, мистър Чарлс. Обичаше да си пъха носа навсякъде. Винаги е била такава, още от съвсем мъничка. Обичаше да се крие под масата и да подслушва какво си говорят прислужниците, а после ги заплашваше, че ще ги издаде.

Така си придаваше важност. Знаете ли, винаги се е чувствала пренебрегната от госпожата. Не беше хубава като другите две деца. Винаги е била съвсем обикновено дете. Госпожата ѝ казваше, че са я били сменили в родилното. Заради тия приказки на госпожата детето стана толкова противно. Но по някакъв странен начин, Джоузефин си го връщаше, като си измисли играта да подслушва възрастните и да им показва, че е научила нещо за тях. Подобни игри обаче, никак не са безопасни, след като наоколо има отровител!

Не, оказа се, че никак не е било безопасно. Сетих се за нещо друго и попитах Нани:

— Знаете ли къде държеше малката си черна книжка — някакъв бележник, в който си е записвала различни неща?

— Знам за какво говорите, мистър Чарлс. На никого не го даваше. Виждала съм я да хапе молива си, а после да записва нещо в бележника и пак да захапва молива. Казвах ѝ: „Не прави така, ще се отровиш от оловото“, а тя ми отговаряше: „А, няма да се отровя, защото в молива няма олово, а има графит“. Едно време моливите ги правеха с олово и се чудя откъде ѝ идваха на ум тия приказки.

— Според вас е така — съгласих се аз. — Но в интерес на истината, тя е била права. (Джоузефин винаги беше права!) А знаете ли къде държеше бележника си?

— Нямам представа, господине. Винаги го криеше някъде.

— Не беше ли при нея, когато я намерихте?

— О, не, мистър Чарлс, нямаше никакъв бележник.

Дали пък някой не беше прибрал бележника? Или пък го бе скрила в стаята си? Хрумна ми да отида и да го потърся. Не знаех коя е стаята на Джоузефин, но докато стоях и се двоумях в коридора, чух, че Тавърнър ме вика:

— Елате тук. В стаята на хлапето съм. Виждал ли сте някога подобна гледка?

Прекрачих прага и замръзнах от изненада.

Обстановката в стаичката изглеждаше така, сякаш през нея бе преминал ураган. Чекмеджетата на шкафовете бяха извадени, а съдържанието им — разпиляно по пода. Дюшекът и завивките бяха смъкнати от леглото. Килимчетата бяха събрани на куп. Столовете бяха обърнати с краката нагоре, картините бяха свалени от стените, а снимките — изтръгнати от рамките им.

— Господи — възкликнах аз. — За какво е било всичко това?

— Вие как мислите?

— Някой е търсил нещо.

— Точно така.

Огледах се наоколо и подсвирнах от учудване.

— Но кой, за Бога... сигурно никой не би могъл да дойде тук и да направи всичко това, без да бъде чут — или пък видян, нали?

— Защо не? Мисис Леонидис е прекарала цялата сутрин в спалнята си, правила си е ноктите, звъняла е на приятелки и се е ровила из гардероба си. Филип си е седял в библиотеката и се е ровил в книгите. Бавачката е била в кухнята — белила е картофи и е чистила фасул. В семейство, където всеки знае навиците на другите, би било съвсем лесно. А ще ви кажа и още нещо. Всеки от тях е могъл да свърши това, което виждаме — да постави клопката на детето и да претършува стаята ѝ. Но е бързал, не е имал време да прерови стаята на спокойствие.

— Сигурен ли сте, че е някой от къщата?

— Да, направих проверка. При всеки един от тях има промеждутък от време, за който не се знае нищо. Филип, Магда, бавачката, вашето момиче. На горния етаж е същото. Бренда е прекарала цялата сутрин сама. Лорънс и Юстас са имали половинчасова почивка, от десет и половина до единайсет — част от времето е бил с тях, но не през цялата почивка. Мис де Хавиланд е била сама в градината. Роджър е бил в кабинета си.

— Само Клемънси е била на работа в Лондон.

— Не, дори и нея не изключвам. Останала си е вкъщи днес, защото я боляло глава — била си е в стаята с главоболие. Всеки един от тях — без никакво изключение! А не знам кой е бил! Нямам никакво понятие. Ако само знаех какво са търсили тук...

Погледът му зашари из разхвърляната стая...

— И ако знаех дали са го открили...

В главата ми се появи нещо неясно... някакъв спомен...

Тавърнър ми помогна с въпроса си:

— Какво правеше хлапето, когато го видяхте за последен път?

— Почакайте за малко — викнах аз.

Втурнах се навън от стаята и изкачих бързо стъпалата. Минах край вратата отляво и продължих нагоре към таванския етаж. Блъснах

вратата на помещението с разширителните съдове за парното, изкачих двете стъпала и като наведох глава, тъй като таванът беше нисък и скосен, започнах да оглеждам наоколо.

Когато попитах Джоузефин какво прави тук, тя бе ми отговорила, че „разследва“.

Не можех да проумея какво би могла да търси в прашния таван с резервоарите. Но таванското помещение би могло да бъде и хубаво скривалище. Предположих, че Джоузефин е криела нещо тук, за което е знаела много добре, че не трябва да попада в нечии ръце. Ако наистина беше скрила нещо, нямаше да ми бъде необходимо много време, за да го откроя.

Необходимите ми бяха само три минути. Зад най-големия съд, от чиято вътрешност се разнасяше съскащ звук, придаващ допълнителна тайнственост на обстановката, открих пъхната пачка писма, завити в разкъсана опаковъчна хартия.

Зачетох се в първото писмо:

О, Лорънс — скъпи, единствена моя любов... Колко прекрасен беше снощи, когато четеше ония стихове. Знаех, че са за мен, макар че ти не ме поглеждаше. Аристид каза: „Умеете да четете поезия.“ Но той се досещаше какви са чувствата на двама ни. Скъпи мой, уверена съм, че не след дълго, всичко ще бъде наред. Ще бъдем доволни, че нищо не е разбрал, че е умрял щастлив. Към мене винаги се е държал добре. Не искам да страда. Но наистина не вярвам, че животът има някакъв смисъл, след като човек стигне осемдесетте. Аз не бих искала да доживея дотам! Скоро ще бъдем заедно завинаги. Колко хубаво ще бъде, когато ще мога да ти кажа: „Любими ми съпруже...“ Скъпи мой, ние сме създадени един за друг. Обичам те, обичам те, обичам, те — не вярвам, че някога ще престанем да се обичаме, аз...

Имаше още доста в тоя дух, но няхах никакво желание да продължавам с четенето.

Слязох намръщен долу и хвърлих пакета в ръцете на Тавърнър.

— Предполагам — рекох аз, — че нашият неизвестен приятел е търсил именно това.

Тавърнър прочете няколко реда, подсвирна учудено и прерови няколко писма.

После ме изгледа с очите на котарак, комуто са дали любимата му сметана.

— Е — тихо рече той, — мисис Бренда Леонидис сама се натопи. А също и мистър Лорънс Браун. Значи все пак са били те, а не някой друг...

19

Когато погледна назад, струва ми се невероятно, че съжалението и съчувствието, които изпитвах към Бренда Леонидис бяха изчезнали така бързо, след като открих писмата ѝ до Лорънс Браун. Дали пък самолюбието ми не можеше да понесе разкритието, че е обичала Лорънс Браун с безумна и сладникава страст, а същевременно ме е лъгала безогледно? Не знам. Не съм психолог. Предпочитам да вярвам, че съчувствието ми се изпари, защото научих с каква жестокост бе повалено детето Джоузефин от някой, който е искал да се самозащити.

— Ако питате мен, Браун е поставил клопката — рече Тавърнър — и именно това ме озадачава.

— Какво ви озадачава?

— Ами, доста глупаво е постъпил. Вижте какво, ясно е, че хлапето се е добрало до писмата, които ги разобличават напълно! Първото, което е трябвало да направят, е да си ги вземат обратно (в края на краищата, ако детето се разприказва, но не може да покаже нищо, всичко щяха да приемат, че просто си го е измислила), но не са си ги взели, защото не могли да ги открият. Тогава единственото, което им оставало, било да премахнат хлапето завинаги. Извършилият едно убийство няма да се поколебае дали да извърши и второ. Знае се, че детето е обичало да се люлее на вратата на неизползвания склад. Най-простият начин е да я изчакат зад вратата и когато излиза, да я ударят с ръжен, с желязна тръба или пък с някое здраво парче от маркуч. Всички тия неща са били под ръка. Защо му е трябвало да си играе с мраморния лъв и да го закрепва над вратата, след като не е било сигурно дали ще я уцели, а дори и да падне върху главата ѝ — дали ще я убие (което всъщност се е случило). Питам ви — защо?

— Добре — рекох аз, — и какъв е отговорът?

— Единственото, което ми идва веднага на ум е, че всичко е направено така, за да се осигури алибито на някого. Някой е трябвало да има съвсем твърдо алиби за времето, когато е била ударена Джоузефин. Но и то не е убедително, първо, защото никой очевидно

няма никакво алиби и второ, защото някой е щял да потърси детето за обед, щял е да открие капана и парчето мрамор, от което целият начин на действие се разкривал. Разбира се, ако убиецът бе отстранил парчето мрамор, преди да бъде намерено детето, тогава щяхме да се озадачим доста. Но при сегашното положение, цялата история е съвсем безсмислена.

Тавърнър разпери ръце.

— И какво е вашето обяснение?

— Личните качества. Личният начин на мислене. Начинът на мислене на Лорънс Браун. Той не обича насилието — не може да се реши на физическо насилие. Буквално не е могъл да застане зад вратата и да удари детето по главата. Могъл е да нагласи капана, да се махне и да не види какво ще стане.

— Да, разбирам — бавно изрекох аз. — Както при подмяната на инсулина с езерин, нали?

— Точно така.

— Мислите ли, че го е направил без знанието на Бренда?

— Това би обяснило защо не е изхвърлила шишенцето с инсулина. Разбира се, те може да са го измислили заедно или пък тя сама да е замислила номера с отравянето — лека и спокойна смърт за уморения престарял съпруг, след която всичко за тях се урежда по най-добрия начин! Но се обзалагам, че тя не е нагласила капана. Жените обикновено нямат доверие в надеждността на техническите средства. И имат право. Лично аз мисля, че идеята за езерина е била нейна, но тя е накарала сляпо влюбения в нея роб да извърши подмяната. Тя е от ония жени, които обикновено избягват сами да вършат мръсната работа. И после съвестта им е чиста.

Замълча, а после продължи:

— Мисля, че след като имаме писмата, от следствието ще решат, че случаят може да се даде на прокуратурата. Но ще трябва да обясняваме надълго и нашироко! А после, ако хлапетото се оправи, всичко ще си дойде на мястото. — Погледна ме изпитателно. — Как се чувства човек, сгоден за около половин милион лири стерлинги?

Потръпнах смутено. В настъпилата възбуда на последните няколко часа бях забравил за промените в завещанието.

— София все още нищо не знае — казах аз. — Искате ли да я уведомя?

— Доколкото разбирам, Гейтскил ще съобщи тъжната (или радостна) новина след дознанието утре. — Тавърнър замълча и ме загледа замислено.

— Чудно ми е — рече той — как ли ще я приемат в семейството?

Дознанието премина, почти както бях предвиждал. Отложено бе по молба на полицията.

Настроението ни бе добро, тъй като предишната вечер бяха съобщили от болницата, че нараняванията на Джоузефин не са толкова сериозни, колкото предполагаме и че ще се възстанови бързо. Доктор Грей каза, че не са разрешени никакви свиждания, дори и на майка й.

— Особено на майка й — промърмори София пред мен. — Изрично подчертах това пред доктор Грей. Във всеки случай, той познава майка ми.

Сигурно съм я изгледал доста изненадано, защото София ме попита рязко:

— Защо ме гледаш така?

— Ами... все пак, майка е...

— Радвам се, че някои от понятията ти са доста старомодни, Чарлс. Но все още не си съвсем наясно на какво е способна майка ми. Горкичката ми майка няма да може да се въздържи да не изиграе някаква силно драматична сцена. А подобни сцени никак не са подходящи за човек, възстановяващ се от наранявания в главата.

— Ти наистина се сецаш за всичко, нали, мила?

— Ами някой трябва да го прави, след като дядо ми вече го няма.

Погледнах я замислено. Разбрах, че прозорливостта на стария Леонидис не бе го излъгала. София бе поела върху себе си тежестта на неговите отговорности.

След като дознанието приключи, Гейтскил ни придружи до Трите фронта. Прокашля се и заговори важно:

— Смятам за свой дълг да направя важно съобщение.

За целта семейството бе се събрало в приемната на Магда. При така стеклите се обстоятелства, изпитвах доста приятния гъдел на човека зад кулисите. Знаех предварително какво щеше да каже Гейтскил.

Приготвих се да наблюдавам реакциите на всички.

Гейтскил говореше сбито и сухо. В държането му нямаше и следа от някакво лично отношение, нито пък се чувстваше раздражение. Първо прочете писмото на Аристид Леонидис, а после и самото завещание.

Беше ми много интересно да ги наблюдавам. Искаше ми се да мога да гледам едновременно навсякъде.

Не отделях голямо внимание на Бренда и на Лорънс. Условиата за Бренда и в настоящото завещание си оставаха същите. Следях предимно Роджър и Филип, а след тях — Магда и Клемънси.

Първото ми впечатление бе, че всички се държаха много добре.

Устните на Филип бяха плътно стиснати, а красивата му глава бе облежната назад върху огромното кресло, на което бе се разположил. Не каза нито дума.

За разлика от него, Магда се разприказва веднага след като Гейтскил свърши, а гласът ѝ забушува над тихата му реч подобно на приливна вълна върху малко поточе.

— Скъпа София — колко удивително... колко романтично. Представяте ли си колко ловък и хитър е бил старият Сладуран — като някакво лукаво дете. Не ни ли е вярвал? Мислил ли е, че ще се обидим? Изобщо не личеше, че е обичал София повече от нас, останалите. Наистина, какъв драматичен обрат.

Магда скочи внезапно на крака, приближи се с танцуващи стъпки до София и направи изключително царствен реверанс.

— Мадам София, вашата бедна и разорена майка ви моли за подаяние — изрече тя с глас на коренячка лондончанка. — Бъдете милостива и ми дайте петаче. Мама иска да отиде на кино.

Пръстите ѝ, извити като нокти на птица, посегнаха настойчиво към София.

Без да помръдва, Филип процеди през стиснатите си устни:

— Моля ти се, Магда, няма никаква нужда от излишни шутовщини.

— О, Роджър — извика Магда, обръщайки се внезапно към Роджър. — Горкичкият ми Роджър. Старият Сладуран се готвеше да ти помогне, но умря, преди да може да го направи. А сега Роджър няма да получи нищо. София — обърна се тя повелително към дъщеря си, — непременно трябва да направиш нещо за Роджър.

— Не — обади се Клемънси. Тя бе пристъпила напред. Лицето ѝ излъчваше предизвикателство. — Нищо няма да правиш. Съвсем нищо.

Роджър се приближи тромаво към София като някаква голяма обичлива мечка.

Пое нежно ръцете ѝ в своите.

— Не искам нито стотинка, скъпо мое момиче. Веднага щом цялата работа се изясни — или заглъхне, което е по-вероятно, ние с Клемънси ще заминем за Карибските острови и ще заживеем скромно. Ако някога закъсам съвсем, ще се обърна към главата на семейството — рече той с мила усмивка, — но дотогава не искам нито стотинка. Аз наистина съм много обикновен човек, скъпа — попитай Клемънси дали не съм такъв.

Неочаквано се разнесе нечий глас. Беше гласът на Едит де Хавиланд.

— Всичко това е много добре — каза тя, — но трябва да вземеш предвид какво ще си кажат хората. Ако ти банкрутираш, Роджър, и после изчезнеш накрая на света без София да ти е протегнала ръка за помощ, то тогава ще се чуят доста злонамерени приказки, които няма да бъдат приятни на София.

— Какво значение има общественото мнение? — сопнато попита Клемънси.

— Знаем, че за теб то няма никакво значение, Клемънси — троснато отговори Едит де Хавиланд, — но София живее в *тукашния* свят. Тя е много умно момиче и има добро сърце, а не се съмнявам, че Аристид е бил напълно прав, когато е решил, че трябва да повери на нея семейното богатство, макар че, според нашите английски представи е странно човек да пренебрегне живите си синове, но мисля, че ще бъде много неприятно, ако се разчуе, че София е проявила алчност и е оставила Роджър да фалира, без да се опита да му помогне.

Роджър се приближи до леля си. Прегърна я и я притисна към себе си.

— Лельо Едит — каза той. — Много си мила и винаги си готова да се бориш, но не можеш да ни разбереш. Клемънси и аз знаем какво искаме, а също и какво не искаме!

Клемънси, по чиито страни неочаквано се появиха червени петна, стоеше и гледаше предизвикателно към всички.

— Никой от вас — заяви тя — не разбира Роджър. Никога не сте го разбирали! И не мисля, че някога ще го разберете! Хайде, Роджър.

И двамата напуснаха стаята, докато мистър Гейтскил се прокашля и започна да събира книгата си. Лицето му изразяваше пълно неодобрение. Съвсем очевидно бе, че никак не одобряваше случилото се преди малко.

Погледът ми най-после се спря върху самата София. Беше много красива така, както бе застанала до камината, с вдигната брадичка и невъзмутим поглед. Току-що бе наследила огромно богатство, но не можех да се отърва от мисълта, че изведнъж бе станала ужасно самотна. Между нея и близките ѝ бе се издигнала преграда. Отсега нататък тя бе отделена от останалите и бях уверен, че вече е осъзнала и е наясно с този факт. Старият Леонидис бе ѝ предал отговорността си — знаел е какво означава подобно бреме, а и тя самата вече го усещаше. Вярвал е, че София е достатъчно силна, за да го понесе, но тъкмо в този миг изпитах дълбоко съчувствие към нея.

Досега не бе казала нищо — в действителност, не бе имала и възможност, но много скоро щяха да я накарат да заговори. Зад привързаността на семейството ѝ към нея вече усещах, че се появява скрита неприязън. Дори и в чудесно изиграния от Магда етюд се усещаше, според мен, едва доловима завист. А имаше и други неизразени чувства, които все още не бяха се появили наяве.

Покашлянето на мистър Гейтскил отстъпи място на точна и отмерена реч.

— Позволете ми да ви поздравя, София — започна той. — Вие сте много богата жена. Но не бих ви посъветвал да предприемете каквито и да е... ъ-ъ... прибързани действия. Мога да ви предплатя, ако имате нужда от пари за ежедневни разходи. Ако желаете да обсъдим бъдещи начинания, с удоволствие ще ви предложа най-доброто, с което разполагам. Определете час, в който да се срещнем в кантората ми в Линкълнсен, след като сте обмислили всичко.

— Роджър... — започна упорито Едит де Хавиланд.

— Роджър — прекъсна я бързо мистър Гейтскил, — трябва сам да се погрижи за себе си. Той е зрял мъж — ъ-ъ, мисля, че е на петдесет и четири години. А Аристид Леонидис е имал право, нали знаете. Роджър не е човек за търговия. И никога няма да бъде такъв. — Погледна към София. — Ако изправите отново на крака „Асошиейтед

Кетъринг“, недейте да се заблуждавате, че Роджър би могъл да я управлява успешно.

— Изобщо не мисля да оправям „Асошиейтед Кетъринг“ — отвърна София.

Едва сега проговори за първи път. Гласът ѝ бе сух и делови.

— Съвсем безсмислено е да го правя — добави тя.

Гейтскил я изгледа внимателно изпод вежди и се усмихна на себе си. После каза довиждане на всички и излезе.

Настъпи кратка тишина, в която всеки от членовете на семейството бе зает със собствените си мисли.

После Филип се надигна вдървено.

— Трябва да се върна в библиотеката — съобщи той. — Загубих доста време.

— Татко... — несигурно изрече София, почти молещо.

Усетих, че гласът ѝ потрепери и се отказа да продължи, тъй като Филип я погледна неприязнено.

— Извини ме, че не те поздравих — рече той. — Но бях напълно изненадан. Никога не бях допуснал, че баща ми ще ме унизи така, че напълно ще пренебрегне досегашната ми преданост — да, преданост.

За първи път усетих истинската същност на Филип, прикривана досега от ледената му сдържаност.

— Господи! — извика той. — Как е могъл да постъпи така? Винаги е бил несправедлив към мене — винаги.

— О, не, Филип, не трябва да си мислиш така — възкликна Едит де Хавиланд. — Недей да го приемаш като обида. Не е така. Когато хората остаряят, те естествено се насочват към по-младото поколение... Уверявам те, че това е истинската причина... а освен това, Аристид притежаваше много добри качества на бизнесмен. Често съм го чувала да казва, че два данъка наследство...

— Никога не се е интересувал от мене — рече Филип с нисък и дрезгав глас. — Винаги го е било грижа за Роджър. Е, поне — красивото му лице изразяваше крайна злоба, — татко е разбрал, че Роджър е глупак и неудачник. И на него не е оставил нищо.

— А какво ще кажете за мен? — обади се Юстас.

Досега почти не бях забелязал Юстас, но усетих, че е обладан от извънредно силно вълнение. Лицето му бе почервеняло, а ми се стори,

че в очите му имаше сълзи. Гласът му потрепери от нарастваща истерия.

— Какъв срам! — извика Юстас. — Какъв невероятен срам! Как можа дядо ми да постъпи така с мен? Как е посмял? Аз бях неговият единствен внук. Как е посмял да ме пренебрегне заради София? Не е честно. Мразя го. Мразя го. Никога няма да му простя, докато съм жив. Жесток и деспотичен старец. Исках да умре. Исках да се махна от тая къща. Исках да си бъда господар сам на себе си. А сега ще трябва да се подчинявам и да угаждам на София като някакъв глупак. Искан ми се да умра...

Гласът му секна и той избяга от стаята. Едит де Хавиланд зацъка ядосано с език.

— Никакво самообладание — измърмори тя.

— Много добре знам как се чувства — извика Магда.

— Сигурна съм, че знаеш — ледено подхвърли Едит.

— Бедничкият ми! Трябва да отида при него.

— Е, хайде сега, Магда! — Едит се втурна след нея.

Гласовете им заглъхнаха. София остана загледана във Филип. В погледа ѝ ми се стори, че се четеше молба. Но ако е било така, не последва никакъв отклик. Баща ѝ я изгледа студено, възвърнал отново самообладанието си.

— Ти много добре си разигра картите, София — завърши той и излезе от стаята.

— Как може да е толкова жесток — извиках аз. — София...

Тя протегна ръце към мен. Взех я в обятията си.

— Прекалено много ти дойде, скъпа.

— Знам как се чувстват — рече София.

— Онзи стар дявол, дядо ги, не трябваше да те забърква в това.

София сви рамене.

— Вярвал е, че ще се справя. И ще се справя. Искан ми се... искам ми се Юстас да не го приема толкова надълбоко.

— Ще му мине.

— Така ли мислиш? Съмнявам се. Той е човек, който преживява дълбоко нещата. А не ми е приятно, че и татко е обиден.

— При майка ти май че всичко е наред.

— И тя е обидена донякъде. Няма да ѝ е приятно да моли дъщеря си за пари, за да поставя пиесите си. Преди още да си се обърнал, тя

ще се появи и ще започне да настоява да постави някоя от пиесите на Едит Томпсън.

— И какво ще й кажеш? Ако това ще я зарадва...

София се дръпна от ръцете ми и изправи гордо глава.

— Ще й кажа „не“! Пиесата е отвратителна и майка ми не може да изиграе ролята. Все едно да хвърлиш парите си на вятъра.

Засмях се тихо. Не можах да се въздържа.

— Какво има? — подозрително попита София.

— Започвам да разбирам защо дядо ти ти е оставил парите си. Та ти изцяло приличаш на него.

21

Единственото, за което съжалявах в онзи миг бе, че Джоузефин не можеше да присъства. Сигурно щеше да ѝ бъде много интересно.

Тя се възстановяваше бързо и очакваше да я изпишат съвсем скоро, но във всеки случай бе изпуснала важно събитие.

Една сутрин бях в алпинеума със София и Бренда, когато пред главния вход спря кола. От нея изскочиха Тавърнър и сержант Лам. Изкачиха се по стъпалата и влязоха в къщата.

Бренда стоеше неподвижна и гледаше към колата.

— Ония пак са тук — рече тя. — Пак се върнаха, а мислех, че са се отказали — мислех, че всичко е свършило.

Забелязах, че потрепери.

Беше се присъединила към нас преди около десетина минути. Загърнатата в палтото си от чинчила, беше ни казала: „Направо ще полудея, ако не взема малко въздух и не се поразходя. Щом изляза извън оградата, веднага се появява някой журналист и започва с въпросите си. Сякаш сме обсадени. Кога ще свърши всичко това?“

София подхвърли, че според нея на репортерите скоро ще им омръзне.

— Можеш да излезеш с кола — добави тя.

— Но нали ти казвам, че ми се иска да се пораздвижа.

После внезапно рече:

— Решила си да изхвърлиш Лорънс, София. Защо?

София отвърна спокойно:

— Уреждаме нещо друго за Юстас. А пък Джоузефин ще замине за Швейцария.

— Е, успяла си да разтревожиш доста Лорънс. Той смята, че ти не му вярваш.

София не ѝ отговори и именно в този момент пристигна колата на Тавърнър.

Бренда продължаваше да стои разтреперана от влажния есенен въздух и промърмори: „Какво искат още? Защо са дошли?“

Струва ми се, че знаех, защо са дошли. Не бях споменал нищо на София за писмата, които намерих до парния котел, но знаех, че са ги изпратили на началника на следствения отдел.

Тавърнър отново излезе от къщата навън. Пресече алеята и тръгна през поляната към нас. Бренда се разтрепери още по-силно.

— Какво иска той? — нервно повтаряше тя. — Какво иска той?

После Тавърнър дойде при нас. Заговори рязко в качеството си на служебно лице, използвайки обичайните разяснения:

— Имам заповед за задържането ви под арест — обвинена сте, че на деветнайсети септември сте дали езерин на Аристид Леонидис. Длъжен съм да ви предупредя, че всичко, което заявите, може да бъде използвано срещу вас по време на делото.

И тогава Бренда не издържа. Започна да пици. Хвана се здраво за мене и повтаряше: „Не, не, не, не е вярно! Чарлс, кажете им, че не е вярно! Не съм го направила аз. Нищо не зная. Това е заговор. Не им позволявайте да ме отведат. Не е вярно, казвам ви... Не е вярно... Нищо не съм направила...“

Беше ужасно — чак не ми се вярваше, че може да е толкова ужасно. Опитвах се да я успокоя и да се откопча от пръстите ѝ. Повтарях ѝ, че ще ѝ намеря адвокат, че трябва да се успокои... че адвокатът ще уреди всичко...

Тавърнър я подхвана леко под лакътя.

— Хайде елате, мисис Леонидис — подкани я той. — Не ви ли трябва шапка? Не? Тогава ще тръгнем веднага.

Тя се дръпна назад и го загледа с огромните си очи на котка.

— Лорънс — извика тя. — Какво сте направили с Лорънс?

— Мистър Лорънс Браун е също под арест — обясни Тавърнър.

Думите му съвсем я съкрушиха. Тялото ѝ сякаш рухна и се сви. По лицето ѝ потекоха сълзи. Тръгна безмълвно с Тавърнър през поляната към колата. Видях, че от къщата излизат Лорънс Браун и сержант Лам. Всички се качиха на колата. После колата потегли.

Поех дълбоко дъх и се обърнах към София. Лицето ѝ беше доста побеляло и разстроено.

— Ужасно е, Чарлс — каза тя. — Съвсем ужасно.

— Знаем.

— Трябва да ѝ намериш наистина първокласен адвокат — по възможност най-добрия. Трябва... да ѝ осигурим най-добрата

възможна защита.

— Човек не може да разбере — рекох аз, — как изглеждат тия неща, докато не ги види. Никога досега не съм виждал да арестуват някого.

— Знам. И аз нямах представа.

Замълчахме и двамата. Мислех си за истинския ужас, изписан върху лицето на Бренда. Стори ми се, че бях го виждал някога и изведнъж се сетих кога. Изражението върху лицето ѝ бе същото като на Магда Леонидис, когато обясняваше за пиесата на Едит Томпсън при първото ми посещение в Чудноватия дом.

„А после, бе казала тя, истински ужас, представяте ли си?“

Истински ужас — ето какво изразяваше лицето на Бренда. Бренда нямаше дух на боец. Учудвах се, че изобщо е имала дързостта да извърши убийството. Но възможно бе да не е тя. Възможно бе Лорънс Браун, с неговата мания за преследване и неуравновесен характер, да е пресипал съдържанието на едното шишенце в другото — съвсем просто действие, за да даде свобода на обичаната от него жена.

— И така, всичко е свършено — рече София.

Въздъхна дълбоко, а после попита:

— Но защо ги арестуваха сега? Мислех, че няма достатъчно доказателства.

— Появиха се някои доказателства. Писма.

— Искаш да кажеш любовни писма между тях ли?

— Да.

— Колко са глупави хората да пазят такива неща!

Да, наистина. Глупаци. Една от онези човешки глупости, които непрекъснато се повтарят, въпреки преживелиците на другите. Човек не може да отвори вестник, без да се натъкне на подобен пример страстта да се пише, да се дават писмени уверения, че някой някога обича.

— Съвсем противно е, София — казах аз, но няма смисъл да се разстройваме. В края на краищата, нали през цялото време се надявахме да е така? Първата вечер в „Марио“ ти ми каза именно това. Каза, че би било добре, ако подходящото лице е убило дядо ти. Бренда беше най-подходяща, нали? Бренда или Лорънс?

— Моля ти се, Чарлс, караш ме да се чувствам ужасно.

— Но трябва да бъдем разумни. Сега вече можем да се оженим, София. Не можеш да отлагаш повече. Семейство Леонидис не е замесено.

Тя се загледа в мен. Досега не бях забелязал колко ясно сини са очите ѝ.

— Да — съгласи се тя. — Предполагам, че никой от нас не е замесен. Не сме замесени, нали? А ти сигурен ли си, че е така?

— Мило мое момиче, при никой от вас не е имало и сянка от мотив.

Лицето ѝ внезапно преbledня.

— С изключение на мене, Чарлс. Аз имах мотив.

— Да, разбира се... — стреснах се аз. — Но е невъзможно, разбираш ли, защото не си знаела за завещанието.

— Но аз знаех за него, Чарлс — прошепна тя.

— Какво? — зяпнах я аз. Усетих внезапно, че ми става студено.

— Знаех през цялото време, че дядо е оставил парите си на мен.

— Но откъде?

— Той ми го каза. Около две седмици преди да го убият. Съобщи ми го съвсем неочаквано: „Оставил съм всичките си пари на теб, София. Ти ще трябва да се грижиш за семейството, когато вече няма да ме има.“

Продължавах да я зяпам изумен.

— Не си ми го казвала досега!

— Не. Разбери ме, когато всички обясняваха за завещанието и как е било подписано, помислих си, че вероятно е направил грешка — просто си е въобразявал, че оставя парите си на мен. Или че ако е направил завещание, с което ги оставя на мен, то просто се е загубило и никога няма да се появи. И не исках да се появи — страхувах се.

— Страхувала ли си се? Защо?

— Предполагам, че заради убийството.

Спомних си израза на ужас върху лицето на Бренда — дивата, необяснима паника. Спомних си и за неподправения ужас, показан ни от Магда, когато си представяше, че играе ролята на убийца. В съзнанието на София нямаше никаква паника, но тя бе обективна и разбираше достатъчно ясно, че всички от семейство Леонидис ще започнат да я подозират. Вече разбирах по-добре (или си мислех, че съм разбрал) отказа ѝ да се сгодим и настояванията ѝ, че трябва да

разкрия истината. Каза̀ла бе, че нищо друго няма да я задоволи, освен истината. Спомних си страстта и нетърпението, с които бе изрекла думите си.

Бяхме се обърнали и вървахме към къщата и изведнъж, без никакъв повод се сетих за нещо друго, което бе ми казала.

Беше ми споменала, че самата тя би могла да убие някого, но ако го направи, то би станало поради някаква наистина основателна причина.

След един от завоите на пътеката в алпинеума се появиа Роджър и Клемънси, които се движеха бързо към нас. Развяващият се спортен костюм на Роджър му стоеше много по-добре, отколкото официалното му облекло. Изглеждаше нетърпелив и развълнуван. Клемънси се мръщеше.

— Здравейте, вие там, двамата — извика Роджър. — Най-последно! Бях започнал да си мисля, че никога няма да арестуват оная противна жена. Какво са чакали, не знам. Е, сега вече я спипаха с нейното нещастно приятелче — и се надявам, че ще ги обесят и двамата.

Клемънси се намръщи още по-силно и каза:

— Недей да бъдеш толкова груб, Роджър.

— Груб ли? Глупости! Умишлено хладнокръвно отровителство на беззащитен и доверчив стар човек — и щом като казвам, че съм доволен задето са задържали убийците, за да си понесат наказанието, ти ми говориш, че съм бил груб! Казвам ти, че с удоволствие бих удушил сам оная проклетница.

После добави:

— Тя нали беше с вас, когато полицаите дойдоха за нея? Как се държа?

— Ужасно беше — тихо рече София. — Беше се побъркала от страх.

— Така й се пада!

— Недей да бъдеш отмъстителен — обади се Клемънси.

— О, знам, скъпа, но ти не можеш да ме разбереш. Не беше *твоя* баща. Обичах баща ми. Не разбираш ли? Обичах го!

— Досега трябваше да си го разбрал — подхвърли Клемънси.

Роджър й отговори полушеговито:

— Нямах никакво въображение, Клемънси. Ами ако бяха ме отровили мене...

Видях как притвори клепачи и стисна ръцете си. Рече троснато:

— Недей да говориш такива неща, дори и на шега.

— Не се безпокой, мила, скоро ще бъдем далеч от всичко това.

Тръгнахме към къщата. Роджър и София вървяха отпред, а Клемънси и аз завършвахме колоната. Клемънси каза:

— Предполагам, че сега... ще ни позволят да заминем, нали?

— Толкова ли бързате да заминете? — попитах аз.

— Съвсем съм съсипана.

Погледнах я изненадано. Тя срещна погледа ми със слаба отчаяна усмивка и поклати глава.

— Не сте ли разбрали, Чарлс, че през цялото време трябва да се боря? Да се боря за собственото си щастие. За щастието на Роджър. Така се боях, че семейството ще се опита да го убеди да остане в Англия. Че ще го задържат сред тях, обвързан със семейните им връзки. Страхувах се, че София ще му предложи някакъв доход и че той ще остане в Англия, защото това би означавало по-големи удобства и удоволствия за мен. Лошото на Роджър е, че не слуша. Хрумват му разни идеи, но никога не онова, което е необходимо. Та той не знае *нищо*. И като истински Леонидис си мисли, че щастието на жената е свързано само с удобства и пари. Но аз ще се преборя за собственото си щастие — наистина ще се преборя. Ще отведа Роджър надалеч и ще му създам живот, който е подходящ за него и в който няма да се чувства неудачник. Искам си го да бъде само мой — далеч от всички тях — и то веднага...

Изрече всичко това с приглушен и забързан глас, изпълнен с отчаяние, което ме изненада. Не бях допускар, че е толкова напрегната. Както и не бях допускар, че желае да притежава Роджър толкова силно и отчаяно.

Сетих се за странното изказване на Едит де Хавиланд. Думите „без да ги обожавам“ бе изрекла със странен глас. Замислих се дали не е имала предвид Клемънси.

Помислих си, че Роджър бе обичал баща си повече от всеки друг на света — повече дори и от жена си, колкото и да ѝ беше предан. За първи път установих колко настойчиво е желанието на Клемънси да запази за себе си своя съпруг. Виждах, че любовта ѝ към Роджър осмисля цялото ѝ съществуване. За нея той бе дете, съпруг и любовник.

Пред главния вход спря кола.

— Я гледай! — викнах аз. — Ето че и Джоузефин се върна.

От колата слязоха Джоузефин и Магда. На главата на Джоузефин имаше превръзка, но иначе изглеждаше съвсем добре.

Извика веднага:

— Искам да видя златните рибки — и хукна към нас и към шадравана.

— Миличка — опита се да я спре Магда, — по-добре е да влезеш първо вътре и да си полегнеш за малко, и не е лошо и да пийнеш малко бульон.

— Недей да се тревожиш, мамо — рече Джоузефин — Няма ми нищо, а освен това не обичам бульон.

Магда изглежда се колебаеше. Знаех, че Джоузефин би могла да излезе от болницата още преди няколко дни, но бяха я задържали само поради настояването на Тавърнър: Той не можеше да си позволи никакви рискове по отношение безопасността на детето, докато не затвореше заподозрените.

Обърнах се към Магда:

— Мисля, че чистият въздух ще ѝ подейства добре. Ще отида да я пазя.

Настигнах Джоузефин, преди да беше наближила шадравана.

— Докато те нямаше се случиха какви ли не интересни неща — рекох аз.

Джоузефин не ми отговори. Надничаше с късогледите си очи в шадравана.

— Не виждам Фердинанд — съобщи тя.

— А кой е Фердинанд?

— Онзи с четирите опашки.

— Тия рибки са много забавни. На мен ми харесва светлозлатистата.

— Много е обикновена.

— Онази бялата, на точките никак не ми харесва.

Джоузефин ме погледна презрително.

— Но това е шебункин. Те струват много — далеч повече, отколкото златните рибки.

— Не искаш ли да научиш какво се случи, Джоузефин?

— Мисля, че знам какво се е случило.

— Разбра ли, че бе намерено друго завещание и че дядо ти е оставил всичките си пари на София?

Джоузефин кимна отегчено с глава.

— Мама ми каза. Но аз вече знаех.

— Да не искаш да кажеш, че си го научила в болницата?

— Не, искам да кажа, че знаех, че дядо е оставил парите си на София. Чух го, когато ѝ го казваше.

— Пак ли си подслушвала?

— Да. Аз обичам да подслушвам.

— Не е хубаво да правиш това и запомни, че хората, които подслушват, чуват лоши неща за себе си.

Джоузефин ме погледна особено.

— Чух го какво говореше за мен, ако това имаш предвид.

После добави:

— Нани направо пощурява, ако ме хване, че подслушвам на вратите. Казва, че младите дами не правели такива неща.

— И има право.

— Ами! — възрази Джоузефин. — В наше време няма никакви дами. Така казаха специалистите по радиото. Казаха също, че било от-жи-ве-ли-ца — старателно произнесе думата тя.

Смених темата.

— Ти се прибра малко късно и не можа да присъстваш на голямото събитие — рекох аз. — Главният инспектор Тавърнър арестува Бренда и Лорънс.

Очаквах, че Джоузефин, в ролята си на млад детектив, ще бъде очарована от подобна информация, но тя само повтори с подлудяващия ме отегчен глас:

— Да, знам.

— Не можеш да знаеш. То стана преди малко.

— По пътя срещнахме една кола. Вътре седяха инспектор Тавърнър и детективът с велурените обувки, заедно с Бренда и Лорънс, така че се досетих, че са ги арестували. Надявам се, че ги е предупредил за правата им. Знаеш, че така се прави.

Уверих я, че Тавърнър е постъпил точно според изискванията.

— Трябваше да им кажа за писмата — казах аз, оправдавайки се. — Открих ги зад цистерната. Щях да те оставя да им го кажеш ти, но нали те удариха.

Джоузефин докосна предпазливо главата си.

— Мене трябваше да ме убият — самодоволно рече тя. — Казах ти, че е време за следващото убийство. Котелът не беше подходящо скривалище за писмата. Сетих се веднага, когато видях един ден, че оттам излиза Лорънс. Знам, че не е човек, който може да оправи кранче, тръба или клапан, така че се досетих, че сигурно крие нещо.

— Но аз си мислех, че... — не довърших аз, тъй като се разнесе властният глас на Едит де Хавиланд.

— Джоузефин, Джоузефин, ела тук веднага.

Джоузефин въздъхна.

— Пак се развикаха — каза тя. — Но по-добре да тръгвам. Няма как, щом като ме вика леля Едит.

И изтича през поляната. Тръгнах бавно след нея.

След кратка размяна на думи, Джоузефин влезе в къщата. Отидох на терасата при Едит де Хавиланд.

Възрастта ѝ пролича особено силно в светлината на утрото. Стреснах се от дълбоките бръчки и страдалческият израз върху лицето ѝ. Стори ми се изтощена и разстроена. Усети загрижеността ми и се опита да се усмихне.

— Детето никак не изглежда зле след преживяното — рече тя. — Но трябва да се грижим повече за нея в бъдеще. Въпреки че... според мен вече не е необходимо.

Въздъхна и добави:

— Радвам се, че всичко свърши. Но какво представление беше! Ако те арестуват за убийство, поне трябва да имаш някакво достойнство. Не мога да понасям хора като Бренда, които пощуряват и започват да пицят. Хора като нея нямат никаква воля. Лорънс Браун приличаше на сгачен заек.

Обзе ме необяснимо чувство на съжаление.

— Нещастници — рекох аз.

— Да — нещастници са. Предполагам, че Бренда има достатъчно мозък в главата си, за да се погрижи за себе си. Имам предвид подходящи адвокати и всичко останало.

Стори ми се странно, че при омразата, която всички изпитваха към нея, се бяха загрижили дали Бренда ще си осигури правна защита.

— И колко ще продължи? Колко време ще отнеме цялата история? — заинтересува се Едит де Хавиланд.

Отговорих ѝ, че не знам с точност. В полицията щяха да им прочетат обвинението и както можеше да се предполага, щяха да ги изправят пред съда. По моя преценка — три или четири месеца, а ако ги признаеха за виновни, ще последва и обжалване.

— Мислите ли, че ще ги признаят за виновни? — попита тя.

— Не знам. Не знам точно с какви доказателства разполага полицията. Има някакви писма.

— Любовни писма... Значи са били любовници?

— Били са влюбени един в друг.

Лицето ѝ стана още по-мрачно.

— Не съм доволна, че нещата се развиха така, Чарлс. Не обичам Бренда. В миналото я мразех много. Казвала съм и остри думи за нея. Но сега... наистина мисля, че трябва да ѝ се даде възможност — всяка съществуваща възможност. Аристид би го поискал. Смятам, че е моя грижа... Бренда да получи необходимата подкрепа.

— А Лорънс?

— О, Лорънс! — с досада сви рамене тя. — Мъжете трябва да се грижат сами за себе си. Но Аристид никога не би ни простил, ако... — не довърши мисълта си тя. — Сигурно е време за обяд. Хайде да влизаме вътре.

Обясних ѝ, че трябва да тръгвам за Лондон.

— С вашата кола ли?

— Да.

— Хм. Чудя се дали да не дойда с вас. Според мен страшното вече мина.

— Разбира се, че ще ви взема, но ми се струва, че Магда и София ще тръгнат също, след като обядват. В тяхната кола ще ви бъде по-удобно, моята е двуместна.

— Не искам да пътувам с тях. Вземете ме с вас, но не разправяйте на другите.

Останах изненадан, но направих каквото ме помоли. По пътя към града не говорихме много. Попитах я къде да я оставя.

— На Харли стрийт^[1].

Започнах да се досещам за нещо, но не ѝ казах нищо. Едит продължи:

— Не, много е рано. Оставете ме в Дебнъмс^[2]. Мога да хапна нещо и после да отида на Харли стрийт.

— Надявам се... — започнах аз и спрях.

— Затова не исках да пътувам с Магда. Прекалено драматизира всичко. Вдига много шум.

— Много съжалявам — казах аз.

— Няма защо да съжалявате. Животът ми беше добър. Много добър — усмихна се неочаквано. — И още не е свършил.

[1] Улица в Лондон, на която се намират кабинетите на много известни лекари. — Б.пр. ↑

[2] Голям магазин в Лондон. — Б.пр. ↑

Не бях виждал баща ми от няколко дни. Заварих го да се занимава с други неща, а не със случая Леонидис и реших да потърся Тавърнър.

Тавърнър бе си позволил кратка почивка и пожела да излезем и да пийнем. Поздравих го по случай успешното приключване на случая и той ми благодари, но видът му далеч не беше тържествуващ.

— Е, всичко свърши — рече той. — Имаме доказателства. Никой не може да отрече, че имаме доказателства.

— Мислите ли, че ще ги осъдят?

— Невъзможно е да се каже. Уликите са съвсем косвени, но какво да се прави, при случаите с убийство е почти винаги така. Впечатлението, което ще създадат у съдебните заседатели, е много важно.

— А писмата не са ли достатъчни?

— На пръв поглед, Чарлс, писмата са съкрушително доказателство. Разкриват какъв е бил животът им заедно, когато е починал съпругът ѝ. С думи като: „още малко остана“. Но забележете, адвокатите на ответниците ще се опитат да го извъртят съвсем иначе — съпругът е бил толкова стар, че те естествено, са имали основание да го очакват да умре. В действителност никъде не се споменава, черно на бяло, че ще му сложат отрова, но някои от думите им биха могли да означават именно това. Зависи и от съдията. Ако е старият Карбъри, той ще ги съсипе веднага. Винаги е бил много праведен по отношение на прелюбодейците. Предполагам, че защитата им ще бъде поверена на Игълс или Хъмфри Кър — Хъмфри е великолепен при подобни дела, но предпочита клиента му да има добро име от войната или нещо подобно, за да може да си свърши работата. Ако трябва да защитава човек, отказал да служи в армията, няма да може да се прояви. Въпросът е дали съдебните заседатели ще ги харесат? Никога не можеш да бъдеш сигурен в тях. Но разберете, Чарлс, тия двамата никак не са симпатични. Тя е хубава жена, омъжила се за старец заради

парите му, а Браун е невротизиран тип, отказал да служи по религиозни причини. Престъплението е до болка познато — дотолкова отговаря на схемата, че чак не ти се вярва, че те са го извършили. Естествено, могат да решат, че той го е извършил, а тя не е знаела нищо или обратното, че тя е отровителката, а пък той не е знаел нищо, но може да решат, че и двамата са виновни.

— А вие лично какво мислите? — попитах аз.

Тавърнър ме изгледа със студен и безизразен поглед.

— Нищо не мисля. Събрах фактите, предадох ги в следствения отдел и там решиха, че доказателствата са достатъчни. Това е всичко. Свърших си работата и съм дотук. Сега вече знаете всичко, Чарлс.

Но ми се струваше, че не всичко знам. Усещах, че Тавърнър не е напълно доволен.

Изминаха цели три дни преди да изкажа съмненията си пред баща ми. Той изобщо не бе споменавал за случая пред мен. В отношенията ни бе се появила някаква сдържаност, а ми се струваше, че знам каква е причината. Но трябваше да я превъзмогна.

— Трябва да си изясним нещата — започнах аз. — Тавърнър не е убеден, че ония двамата са го извършили, а и ти не си убеден.

Баща ми поклати глава. Каза, че Тавърнър е заявил пред него: „Нещата вече не са в наши ръце. Делото е предадено на прокуратурата. Повече нищо не можем да направим“.

— Но ти не смяташ, както и Тавърнър впрочем, че те са виновни, нали?

— Съдът ще реши.

— За Бога — викнах аз, — не ми отговаряй така служебно. Какво е личното мнение и на двама ви?

— Моето лично мнение не е толкова точно като твоето, Чарлс.

— Според мен е по-точно. Ти имаш повече опит.

— Тогава ще бъда откровен с теб. Просто... не знам!

— Значи може и да са виновни, така ли?

— О, да.

— Но не си сигурен, че са?

Баща ми сви рамене.

— Как мога да бъда сигурен?

— Недей да се измъкваш, татко. Друг път си бил сигурен, нали? Напълно сигурен? Без абсолютно никакви съмнения, нали така?

— Да, понякога. Но невинаги.

— Как ми се щеше да бъдеш сигурен и сега.

— И на мен ми се иска.

Замълчахме. Спомних си за двете сенки, промъкващи се през градината в мрака. Самотни, преследвани и уплашени. Бяха уплашени от самото начало. Дали пък защото се чувстваха виновни?

Но сам си отговорих: „Не е задължително“. И Бренда, и Лорънс се страхуваха от живота — и двамата не вярваха в себе си, както и в способността си да избягват опасности и поражения, но вече разбираха прекалено добре, че по схемата „извънбрачна любов, довела до убийство“ могат да бъдат обвинени във всеки миг.

Баща ми заговори предпазливо с мрачен глас:

— Хайде, Чарлс, да приемем нещата, както са. Нали все още си мислиш, че някой от семейство Леонидис е истинският престъпник?

— Не съвсем. Просто се чудех...

— Наистина си го мислиш. Може да грешиш, но наистина си го мислиш.

— Да — съгласих се аз.

— Защо?

— Защото... — обмислях аргументите си аз, опитвах се да си го изясня, да го проумея (да, ето това беше)... — защото те самите си го мислят.

— Те така ли си мислят? Интересно. Много интересно. Да не би да искаш да кажеш, че се подозират един друг или че действително знаят кой го е извършил?

— Не съм сигурен — казах аз. — Всичко е много неясно и объркано. Според мен, общо взето, те се опитват да скрият истината от себе си.

Баща ми кимна с глава.

— Но не и Роджър — продължих аз. — Роджър от все сърце вярва, че е била Бренда и също така иска да я обесят. Наистина е... приятно да бъдеш в компанията на Роджър, защото е естествен и неприкрит, а и няма никакви задни помисли. Но другите все се оправдават, изпитват някакво неудобство и постоянно ми напомнят, че Бренда трябвало да си вземе най-добрия адвокат и че трябвало да ѝ се помогне — но защо?

Отговорът на баща ми бе:

— Защото в душата си наистина не вярват, че тя е виновна... Да, логично е.

После, баща ми ме попита внимателно:

— Кой би могъл да бъде? Нали си разговарял с всички? В кого се съмняваш най-много?

— Не знам — отговорих аз. — И това ме кара да се чувствам ужасно. Никой от тях не отговаря на твоето „описание на убиеца“, но все пак чувствам... наистина чувствам, че някой от тях е убиец.

— София ли?

— Не. За Бога, не!

— Но в мислите си допускаш подобна възможност. Чарлс — да, така е, недей да отричаш. И е твърде възможно, още повече, защото ти отказваш да си го помислиш. Какво ще кажеш за другите? За Филип?

— Само ако допуснем някакъв невероятен мотив.

— Мотивите могат да бъдат невероятни, а могат да бъдат и безкрайно незначителни. Какъв е неговият мотив?

— Страшно ревнив е към Роджър — през целия си живот се е чувствал така. Предпочитанията на баща му към Роджър може да са го накарали да се реши. Роджър е бил пред разруха, после старият е научил. Обещал е на Роджър да му помогне да стъпи отново на крака. Да предположим, че Филип е разбрал по някакъв начин. Ако старият починал същата вечер, Роджър е нямало да получи никаква помощ. Роджър е щял да пропадне напълно. О! Знам, че звучи невероятно...

— А, никак не е невероятно. Не е нормално, но може да се случи. Човешко е. Какво ще кажеш за Магда?

— Тя се държи като дете. При нея... нещата са винаги преувеличени. Но изобщо нямаше да се подвоумя за нея, че е била замесена, ако не беше решила така неочаквано да изпрати Джоузефин в Швейцария. Все си мисля, че се е страхувала за нещо, което Джоузефин е знаела или че може да го каже...

— И после са ударили Джоузефин по главата, така ли?

— Е, сигурно не е била майка й!

— Защо не?

— Но, татко, една майка не би...

— Чарлс, Чарлс, не четеш ли криминалната хроника? Непрекъснато пишат за майки, които са намразили някое от децата си. Само едното от децата си — към останалите са напълно предани. Има

някаква връзка, някаква причина, но често е много трудно да се добереш до нея. Но когато се появи подобна необяснима ненавист, тя е много силна.

— Казвала е на Джоузефин, че е била сменена в родилното — неохотно признах аз.

— А детето дразнело ли се е от това?

— Не мисля.

— Кой друг ни остана? Роджър ли?

— Роджър не е убил баща си. Съвсем сигурен съм.

— Тогава да забравим за Роджър. Ами жена му — как ѝ беше името — Клемънси?

— Да — рекох аз. — Ако тя е убила стария Леонидис, поводът сигурно е много странен.

Разказах му за разговора ни с Клемънси. Казах, че според мен е възможно тя да е отровила предумишлено стареца в желанието си да отведе Роджър от Англия.

— Убеждавала е Роджър да заминат, без да казват на баща му. Но после старият научил за всичко. Щял е да подкрепи „Асошиейтед Кетъринг“. Всичките надежди и планове на Клемънси са щели да пропаднат. А тя наистина отчаяно държи на Роджър — чак до обожание.

— Повтаряш думите на Едит де Хавиланд!

— Да. А Едит е другата, за която си мисля, че може да го е извършила. Но не виждам защо. Мога да си представя, че е могла да поеме ролята на съдник само ако е сметнала, че има някаква достатъчно убедителна причина. Тя си е такава.

— Но тя е била много загрижена Бренда да получи необходимата защита, нали?

— Да. Предполагам, че поради някакви угризения. Нито за миг не съм си мислил, че ако тя го е направила, би искала подозренията да паднат върху тях.

— Вероятно не. Но тя би ли посегнала на детето, Джоузефин?

— Не — тихо отвърнах аз. — Не ми се вярва. Но това ми напомня за нещо, което ми каза Джоузефин и непрекъснато ми се върти из главата, но не мога да се сетя какво беше то. Забравил съм. Но е нещо, което не се връзва съвсем с всичко. Ако можех да се сетя...

— Няма значение. Ще се сетиш. Сещаш ли се за нещо друго или пък за някой друг?

— Да — отвърнах аз. — И никак не е маловажно. Какво знаеш за детския паралич? Имам предвид последиците върху психиката?

— Юстас ли имаш предвид?

— Да. Колкото повече си мисля, толкова повече ми се струва, че Юстас може да е човекът. Заради омразата и неуважението към дядо му. Заради раздражителността и особения му характер. Той не е нормален.

— Той е единственият в семейството, за когото бих предположил, че би ударил Джоузефин съвсем хладнокръвно, ако е знаела нещо за него — и е съвсем вероятно да е знаела нещо. Това дете сякаш знае всичко. Записва си го в някакъв бележник...

И млъкнах.

— Господи — извиках аз. — Какъв глупак съм бил.

— Какво има?

— Едва сега ми стана ясно. Ние с Тавърнър решихме тогава, че претърсването на стаята на Джоузефин — безразборното ровене, е било заради писмата. Мислех, че е попаднала на тях и ги е скрила в парното помещение. Но след разговора ми с нея онзи ден, научих от нея, че именно Лорънс ги е бил скрил там. Видяла го е да излиза от парното помещение и е отишла да провери, след което е открила писмата. После, разбира се, ги е прочела. Така е станало! Но ги е оставила на мястото им.

— Е, и какво?

— Не разбираш ли? Онзи, който е ровил в стаята на Джоузефин, не е търсил писмата. Трябва да е търсил нещо друго.

— И го е било...

— Нейния черен бележник, в който си е записвала „разследванията“. Ето какво е търсел онзи някой! Смятам също така, че той не е успял да го открие. Според мен, бележникът е все още в Джоузефин. Но ако е така...

Надигнах се от мястото си.

— Ако е така — рече баща ми, — тя все още е в опасност. Това ли искаше да ми кажеш?

— Да. Опасността за нея ще изчезне едва когато наистина тръгне за Швейцария. Нали знаеш, че имат намерение да я изпратят там.

— А тя иска ли да замине?

Замислих се.

— Според мен изобщо не иска да заминава.

— Тогава, сигурно не е заминала — сухо рече баща ми. — Но мисля, че имаш право за опасността. Най-добре е да тръгваш за там.

— Юстас? — отчаяно извиках аз. — Клемънси?

Баща ми отговори спокойно:

— Според мен, фактите сочат само в една посока... Изненадвам се, че ти не го разбираш. Мисля, че...

Гловър отвори вратата.

— Извинете, мистър Чарлс, търсят ви по телефона. Обажда се мис Леонидис от Суинли Дийн. Спешно е.

Сякаш ужасът се повтаряше отново. Пак ли Джоузефин беше жертвата? И може би този път убиецът не е сгрешил...?

Изтичах до телефона.

— София? Аз съм, Чарлс.

В гласа на София усетих някакво силно отчаяние:

— Чарлс, ужасът не е свършил. Убиецът е все още тук.

— Какво говориш, за Бога? Какво се е случило? Да не би... пак нещо с Джоузефин?

— Не е Джоузефин. Става въпрос за Нани.

— Нани ли?

— Да, имало някаква чаша с какао — какаото за Джоузефин, но тя не го изпила. Оставила го на масата. Нани решила, че е срамота да го прахосват. И го изпила.

— Горката Нани. Много ли е зле?

Гласът на София секна от вълнение.

— О, Чарлс, та тя е мъртва.

И отново изпаднахме в кошмара.

Така си мислех, когато тръгнахме с Тавърнър от Лондон. Просто повторение на предишното ни пътуване.

От време на време Тавърнър пускаше по една ругатня.

Що се отнася до мен, повтарях глупаво и без никаква полза: „Значи, все пак не са били Бренда и Лорънс. Не са били Бренда и Лорънс.“

Но бях ли си мислил, че наистина са били те? Прекалено удобно ми бе да си мисля, че са те. По-удобно, отколкото да допускам другите, по-неприятни възможности...

Бяха се влюбили един в друг. Бяха си писали глупави сантиментални любовни писма. Хранили бяха надежди, че престарелият съпруг на Бренда може да умре мирно и щастливо, но наистина се съмнявах, че силно са желаели смъртта му. Имах чувството, че отчаяната и нещастна любов им подхождаше повече от обикновения семеен живот заедно. Не вярвах, че Бренда е наистина изпълнена със страст. Беше прекалено анемична и безжизнена. Търсеше повече романтичното. А си мислех, че и Лорънс е човек, комуто чувството за безнадеждност и неясните мечти за бъдещо блаженство подхождаха повече, отколкото истинската телесна наслада.

Попаднали в клопка и обхванати от ужас, двамата не знаеха как да се измъкнат. С невероятната си глупост Лорънс дори не беше унищожил писмата на Бренда. Вероятно Бренда бе унищожила неговите писма, след като не бяха намерени. И не Лорънс бе закрепил мраморния къс върху вратата на пералнята. Сторил го бе някой друг, чието лице все още оставаше скрито.

Спряхме пред вратата. Тавърнър излезе от колата последван от мен. В преддверието имаше непознат цивилен полицаи. Той рапортува пред Тавърнър, а инспекторът го дръпна встрани.

Вниманието ми беше привлечено от купчината багаж в коридора. Куфарите бяха етикирани и готови за заминаване. Докато ги

разглеждах, по стълбите се спусна Клемънси и влезе през вратата в дъното. Облечена бе в същата червена рокля, спортно сако и червена филцова шапка.

— Идвате тъкмо навреме, за да си вземем довиждане, Чарлс — рече тя.

— Заминавате ли?

— Довечера ще преспим в Лондон. Самолетът ни излита рано сутринта.

Усмиваше се спокойно, но ми се стори, че ме следи внимателно.

— Но наистина ли смятате, че трябва да заминете сега?

— Защо не? — сурово попита тя.

— След като пак е починал някой...

— Нямаме нищо общо със смъртта на Нани.

— Може би не. Но все пак...

— Защо казвате „може би не“? Нямаме нищо общо. Роджър и аз бяхме горе и си приготвихме багажа. Изобщо не сме слизали долу през времето, когато какаото е било на масата.

— Можете ли да го докажете?

— Мога да го потвърдя за Роджър. А Роджър може да го каже за мен.

— И нищо повече... Не забравяйте, че вие сте съпрузи.

Клемънси избухна от гняв.

— Вие сте невъзможен, Чарлс! Роджър и аз заминаваме — ще живеем собствения си живот. Защо, по дяволите, ни е притрябвало да отравяме добрата глупава старица, която никога не ни е правила нищо лошо?

— Може да не сте искали да отровите нея.

— Още по-малко вероятно е да сме искали да отровим пък дете.

— Но зависи от детето, нали?

— Какво искате да кажете?

— Джоузефин не е съвсем обикновено дете. Знае доста за всички тук. Тя...

Млъкнах. На вратата на гостната се появи Джоузефин. Ядеше неизбежната си ябълка, над чиято розова повърхност очите ѝ проблъсваха с някакво жестоко задоволство.

— Нани е отровена — каза тя. — Също като дядо. Нали е много вълнуващо?

— Не ти ли е мъчно все пак? — сурово попитах аз. — Нали я обичаше?

— Не много. Винаги ми се караше за нещо. Вдигаше много шум.

— Обичаш ли изобщо някого, Джоузефин? — попита Клемънси.

Джоузефин извъртя проницателните си очички към Клемънси.

— Обичам леля Едит — рече тя. — Много я обичам. А бих могла да обичам и Юстас, само че той се отнася много жестоко към мен и не се интересува кой е убиецът.

— Най-добре е да спреш да се ровиш, Джоузефин — рекох аз. — Никак не е безопасно.

— Няма нужда да разследвам повече — отвърна Джоузефин. — Вече знам всичко.

Настъпи кратко мълчание. Джоузефин бе приковала мрачния си немигащ поглед върху Клемънси. До ушите ми достигна дълбока въздишка. Извърнах се рязко. По средата на стълбището стоеше Едит де Хавиланд, но ми се стори, че не тя бе въздъхнала. Въздишката дойде откъм вратата, през която току-що бе влязла Джоузефин.

Отидох бързо до нея и я разтворих широко. Там нямаше никой.

Въпреки това, бях силно разтревожен. Някой бе стоял непосредствено зад вратата и бе чул думите на Джоузефин. Върнах се назад и хванах Джоузефин за ръката. Тя продължаваше да яде ябълката и да гледа упорито към Клемънси.

Стори ми се, че зад сериозния ѝ поглед се крие някакво жестоко задоволство.

— Хайде, Джоузефин — подканих я аз. — Ела да си поговорим за малко.

Джоузефин се опита да протестира, но повече не можех да понасям глупостите ѝ. Завлякох я насила към тяхната част от къщата. Там имаше малка неизползвана стая, където знаех, че няма да бъдем безпокоени. Вкарах я вътре, затворих плътно вратата и я накарах да седне. Взех си стол и седнах с лице към нея.

— А сега, Джоузефин — казах аз, — да си разкрием картите. Какво точно знаеш?

— Много работи.

— Не се и съмнявам, че е така. Тая глава, дето я носиш, сигурно е претъпкана с неща, които са ти необходими, но и с информация, от

която нямаш никаква полза. Знаеш много добре какво имам предвид. Нали?

— Разбира се, че знам. Не съм глупава.

Не можех да разбера дали подмятането се отнасяше за мен или за полицията, но не му обърнах внимание и продължих:

— Знаеш ли кой постави нещо в какаото?

Джоузефин кимна утвърдително.

— Знаеш ли кой отрови дядо ти?

Джоузефин кимна отново.

— И кой те е ударил по главата?

И Джоузефин отново кимна с глава.

— Тогавя трябва да ми кажеш какво знаеш. Ще ми го кажеш сега веднага.

— Няма.

— Длъжна си да ми го кажеш. Всякакви сведения, до които си се добрала или научила по някакъв начин, трябва да бъдат съобщени на полицията.

— Няма да кажа нищо на полицията. Те са глупаци. Мислят, че Бренда или Лорънс са го извършили. А аз не съм толкова глупава. Много добре знаех, че не са те. Имах някаква представа през цялото време, а после направих нещо като проверка — и сега вече знам, че съм права.

Думите ѝ прозвучаха победоносно.

Едва сдържах търпението си, но започнах отначало.

— Слушай, Джоузефин, мисля, че ти си извънредно умна... — Върху лицето ѝ се появи задоволство. — Но няма да имаш голяма полза от това, ако не останеш жива, за да му се радваш. Не разбираш ли, малка глупачке, че ако пазиш тайните си по този начин, ти се излагаш на голяма опасност?

— Разбира се, че знам това — кимна в съгласие Джоузефин.

— На два пъти вече едва се отърва. При единия от опитите едва остана жива. При втория бе отнет нечий друг живот. Не разбираш ли, че ако продължаваш да се перчиш навсякъде и да викаш с все глас, че знаеш кой е убиецът, ще последват още опити и или ще умреш ти, или пък някой друг?

— В някои книги убиват човек след човек — уведоми ме с удоволствие Джоузефин. — И накрая разбираш кой е убиецът, само

защото той или тя е останал, или останала.

— Но това не е детективен роман. Тук сме в Трите фронтоната, в Суинли Дийн, а ти си едно глупаво момиченце, което е чело повече, отколкото му е необходимо. Ще те накарам да ми кажеш каквото знаеш, а ако трябва, така ще те напляскам, че ще ме запомниш.

— Но аз винаги мога да ти кажа нещо, което не е вярно.

— Можеш, но няма да го направиш. Във всеки случай, какво чакаш?

— Ти не разбираш — рече Джоузефин. — Може би никога няма да кажа. Виждаш ли, може би... обичам онзи, който го е направил.

Замълча, сякаш да ми даде време, за да го разбере.

— А ако все пак кажа — продължи тя, — ще го направя както трябва. Ще събера всички, а после ще разкажа всичко подробно — ще посоча уликите и накрая ще изрека неочаквано: „И това беше ти...“

Вдигна пръст като обвинител, но в тоя миг в стаята влезе Едит де Хавиланд.

— Хвърли огризката в кошчето за боклук, Джоузефин — разпореди се Едит. — Имаш ли носна кърпичка? Пръстите ти лепнат. Ще те изведа с колата. — Отправи ми многозначителен поглед и добави:

— По-добре е да не си тук за час-два.

И тъй като Джоузефин не беше съгласна. Едит добави:

— Ще отидем до Лонгбридж да хапнем сладолед.

— За мене два — рече със светнал поглед Джоузефин.

— Може би — каза Едит. — А сега, иди да си вземеш шапката, палтото и тъмносиния шал. Днес е студено. Чарлс, най-добре е да я придружите, докато си вземе нещата. Не я оставяйте сама. Трябва да напиша няколко бележки.

Едит седна на бюрото, а аз придружих Джоузефин навън от стаята. И без предупреждението на Едит, нямаше да се откъсна от Джоузефин.

Убеден бях, че над детето е надвиснала непосредствена опасност.

Когато Джоузефин свърши с обличането под зоркия ми надзор, в стаята влезе София. Остана силно изненадана, че ме вижда при Джоузефин.

— А, Чарлс, да не си станал бавачка? Не знаех, че си тук.

— Аз отивам с леля Едит до Лонгбридж — важно съобщи Джоузефин. — Ще ядем сладолед.

— Брр, в тоя студ ли?

— Сладоледът е винаги приятен — възрази Джоузефин. — Ако ти е студено отвътре, от него ти става по-топло отвън.

София се намръщи. Стори ми се разтревожена, а ме изненадаха сенките под очите ѝ, както и пребледнелите ѝ страни.

Върнахме се обратно в стаичката. Едит затваряше два плика с писма. Изправи се бързо.

— Тръгваме веднага — реши тя. — Казах на Еванс да докара форда.

И излезе в коридора. Последвахме я.

Погледът ми отново бе привлечен от куфарите и залепените върху тях сини етикети. Не знам защо, но те ми навяваха неясно безпокойство.

— Денят е доста приятен — забеляза Едит де Хавиланд, докато слагаше ръкавиците си и поглеждайки към небето. Пред къщата чакаше „Форд 10“.

— Студено е, но пък е свежо. Истински английски есенен ден. Колко красиви са дърветата с голите си клони на фона на небето — и тук-там е останал по някой златен лист...

Замълча за малко, после се обърна към София и я целуна.

— Сбогом, скъпа — рече тя. — Недей да се тревожиш прекалено много. Някои неща трябва да се приемат, каквито са, и да се преживеят.

После извика „Хайде, Джоузефин“ и се качи в колата. Джоузефин се покатери и седна до нея.

Двете замахаха с ръце, докато колата потегляше.

— Мисля, че тя е права и е по-добре Джоузефин да се махне за малко. Но трябва да накараме детето да ни каже каквото знае, София.

— Вероятно не знае нищо. Просто ни разиграва. Нали я знаеш, обича да се прави на много важна.

— Не е съвсем така. Откриха ли каква е била отровата в какаото?

— Предполагат, че е дигитални. Леля Едит взема дигиталин заради сърцето си. В стаята ѝ има цяло шишенце с таблетки. А сега шишенцето е празно.

— Трябвало е да държи лекарството заключено.

— Беше го заключила. Но предполагам, че на някого не е било трудно да открие къде е държала ключа.

— На някого ли? Кой е той? — Погледнах отново към купчината багаж. И изведнъж извиках високо:

— Те не могат да заминат. Не трябва да им се позволява.

София ме погледна изненадано.

— Роджър и Клемънси ли? Чарлс, да не мислиш, че...

— Добре де, а ти какво си мислиш?

София разпери безпомощно ръце.

— Не знам, Чарлс — прошепна тя. Знам само, че кошмарът отново се връща... кошмарът е пак при нас...

— Знам. И аз си казвах същото, докато пътувахме насам с Тавърнър.

— Защото това е истински кошмар. Да се движиш сред хора, които познаваш, да гледаш лицата им — и изведнъж лицата им се променят — и вече не познаваш човек... той е непознат... жесток и непознат...

— Да отидем навън, Чарлс — извика тя, — да отидем навън. Навън е по-безопасно... Страхувам се да стоя в тази къща...

В градината останахме дълго. По някакво негласно споразумение, не говорехме за надвисналия върху ни ужас. Вместо това, София говореше с любов за починалата, за нещата, които са правили заедно, за игрите, които са играли като деца с Нани — и за случките, които старицата им е разправяла за Роджър, за баща им и за другите братя и сестри.

— Те са били нейните истински деца, разбираш ли. Тя дойде да ни помага едва през войната, когато Джоузефин беше бебе, а Юстас — едно смешно момченце.

В спомените си София явно търсеше успокоение и аз я насърчих да продължава.

Помислих си какво ли прави сега Тавърнър. Реших, че сигурно разпитва домоचाдието. Потегли някаква кола, в която беше полицейският фотограф и още двама души, а не след дълго пристигна и линейка.

София леко потрепери. Сега пък потегли линейката и разбрахме, че са откарали тялото на Нани, за да го подготвят за аутопсия.

А ние продължавахме да седим в градината и да говорим, но думите ни все повече прикриваха истинските ни мисли.

Накрая София потръпна и каза:

— Сигурно е доста късно вече — почти тъмно е. Трябва да се прибираме. Леля Едит и Джоузефин още не са се прибрали... Но вече трябваше да са се прибрали, нали?

Обзе ме неясно безпокойство. Какво ли бе станало? Дали пък Едит умишлено не държеше детето далеч от Чудноватия дом?

Влязохме вътре. София спусна всички пердета. Огънят беше запален и обстановката в огромната приемна изглеждаше елегантна, както винаги. Върху масичките бяха поставени огромни месингови вази с хризантеми.

София позвъни със звънчето и прислужницата, която бях видял на горния етаж, ни поднесе чай. Очите ѝ бяха зачервени и

подсмърчаше непрекъснато. Забелязах също, че изглеждаше уплашена и се озърташе постоянно. Магда се присъедини към нас, но чаят на Филип бе занесен в библиотеката. Магда играеше ролята на дълбоко страдаща със замръзнала и вдървена маска. Говореше съвсем малко. По някое време попита:

— Къде са Едит и Джоузефин? Много се забавиха.

Но изрече думите си с прекалено загрижен вид.

Аз самият се безпокоях все повече. Попитах дали Тавърнър е все още в къщата, а Магда ми отговори, че сигурно е тук. Тръгнах да го намеря. Казах му, че се безпокоя за мис де Хавиланд и за детето.

Той отиде веднага до телефона и даде някакви нареждания.

— Ще ви уведомя веднага, щом науча нещо — обеща той.

Благодарих му и се върнах отново в приемната. Там заварих София и Юстас. Магда я нямаше.

— Тавърнър ще ни каже, ако има нещо ново — казах аз на София.

— Нещо се е случило, Чарлс — тихо рече тя, — нещо сигурно се е случило.

— Скъпа София, не е чак толкова късно.

— Защо се безпокоите? — попита Юстас. — Сигурно са отишли на кино.

И излезе от стаята. Обърнах се към София:

— Може да е завела Джоузефин на хотел или пък до Лондон. Мисля, че е разбрала, че детето е в опасност — може би го е разбрала много по-добре от нас.

София ми отговори с помръкнал израз, който не можах да разбера съвсем.

— Тя ме целуна за довиждане...

Не разбрах какво иска да каже с тая несвързана забележка, нито пък защо я казва. Попитах дали Магда е разтревожена.

— Майка ми ли? Не, съвсем спокойна е. Тя няма никаква представа за времето. Замела се е в някаква нова пиеса от Вавасур Джоунс, наречена „Жената се разпорежда“. Смешна пиеса за някакво убийство — женски вариант на Синята брада — и ако питаш мене, пълно повторение на „Арсеник и стари дантели“, но женската роля е добра. Става въпрос за жена, обхваната от манията да бъде вдовица.

Не казах нищо. Седяхме и се преструвахме, че четем.

Към шест и половина Тавърнър отвори вратата и влезе при нас. Изражението на лицето му ни подготви за онова, което щеше да ни каже.

София се изправи.

— Е? — подкани го тя.

— Съжалявам. Трябва да ви съобщя неприятна новина. Наредих да издирят незабавно колата. Някакъв автомобилист е съобщил, че е видял Форд с подобен номер да се отбива от главния път през гората към Флакспър Хийт.

— Да не би да е по пътя за каменоломната на Флакспър?

— Да, мис Леонидис — Тавърнър замълча, а после продължи. — Колата е намерена в каменоломната. И двете пътнически са загинали. Може би е по-добре да знаете, че са умрели веднага.

— Джоузефин! — На вратата беше застанала Магда. Гласът ѝ се извиси до писък. — Джоузефин... Детенцето ми...

София отиде до нея и я прегърна.

— Почакайте за минутка — обадох се аз.

Сетих се за нещо! Едит де Хавиланд беше написала две писма върху писалището в стаичката, а после, когато излезе в коридора, ги държеше в ръка.

Но когато се качваше в колата, писмата ги нямаше в ръката ѝ.

Изтичах навън в коридора и се приближих до огромния дъбов шкаф. Там открих писмата, поставени на видно място зад меден чайник.

Едното беше адресирано до главния инспектор Тавърнър.

Тавърнър беше дошъл след мене. Подадох му писмото и той го отвори. Застанах до него и прочетох краткото му съдържание:

Надявам се, че настоящото ще бъде отворено след смъртта ми. Не искам да се впускам в подробности, но поемам пълната отговорност за смъртта на зет ми, Аристид Леонидис и Джанет Роу (Нани). С настоящото официално заявявам, че Бренда Леонидис и Лорънс Браун не носят никаква вина за убийството на Аристид Леонидис. Доктор Майкъл Чавес, живеещ на Харли стрийт, № 783, може да потвърди, че животът ми можеше да бъде удължен само с

няколко месеца. Реших да го прекъсна по този начин и да спестя на двама невинни да бъдат обвинени в убийство, което не са извършили. Разсъдъкът ми е напълно здрав и добре съзнавам какво пиша.

Едит Елфрида де Хавиланд.

Когато свърших с четенето, установих, че и София е прочела писмото — но не зная дали със съгласието на Тавърнър или не.

— Леля Едит — промърмори София.

Спомних си с каква ярост бе стъпкала в земята поветицата Едит де Хавиланд. Спомних си и за първоначалните ми подозрения към нея. Но защо...

София изрече мислите ми, преди да успея да ги оформя напълно.

— Но защо и Джоузефин? Защо е взела и Джоузефин със себе си?

— Но защо го е направила изобщо? — настоях аз. — Каква е била причината?

Но докато изрека думите си, разбрах истината. Всичко ми стана ясно. Усетих, че все още държа в ръцете си нейното второ писмо. Погледнах го и видях върху него собственото си име.

Беше по-дебело и по-твърдо от другото. Знаех какво има вътре още преди да го отворя. Разкъсах плика и отвътре изпадна малкия черен бележник на Джоузефин. Вдигнах го от пода — бележникът се разтвори в ръката ми и видях написаното върху първата страница...

Дочух ясният и спокоен глас на София, който сякаш идваше някъде отдалече.

— Напълно сме сгрешили — каза тя. — Едит не го е извършила.

— Не — рекох аз.

София се приближи до мен и прошепна:

— Джоузефин е била... нали? Точно така, Джоузефин е била.

Погледнахме едновременно към първата страница на малкия черен бележник, изписана с неоформен детски почерк:

Днес убих дядо...

По-късно щях да се учудвам, че съм могъл да бъда толкова сляп. През цялото време истината е била съвсем очевидна. Джоузефин и само Джоузефин отговаряше на всички подозрения. С нейната суетност, с нейното важничене, с нейната слабост да говори и да повтаря колко е умна, а пък полицаите са толкова глупави.

Никога не бях допускар, че може да е тя, защото беше дете. Но и деца са извършвали убийства, а настоящото убийство можеше да бъде извършено съвсем спокойно от едно дете. Дядо й сам бе й посочил как да го направи — на практика, той бе й посочил начина. На нея й оставало само да не оставя отпечатьци от пръстите си, а и най-елементарните познания по криминалистика щяха да й го подскажат. А всичко останало е било празни приказки, научени случайно от безброй детективски романи. Бележникът... дебненето... измислените подозрения, упорството й да не казва нищо, докато не се уверяла напълно...

И накрая нападението върху нея самата. Едно почти невероятно изпълнение, като се вземе предвид, че е могла да се убие. Но като всяко дете, Джоузефин изобщо не е допускала подобна възможност. Смятала се е за героиня. Героините не ги убиват. И все пак, и тук имаше улика — следите от пръст върху седалката на стария стол в пералнята. Джоузефин е била единствената, на която й е било необходимо да се покатери върху стола, за да закрепи мраморния къс върху вратата. Вероятно мраморът не е попаднал в целта от първия път (драскотините върху пода) и тя търпеливо се е покатерила отново и го е наместила, обвивайки го с шала, за да не остави отпечатьци. И накрая е паднал върху й, а тя едва е избегнала смъртта. Инсценировката е била чудесна — и е постигнала желанния резултат! Била е в опасност, „знаела е нещо“, била е нападната!

Разбрах как умишлено е насочила вниманието ми към себе си, когато беше в парното помещение. И целенасочено е разхвърляла стаята си, преди да отиде в пералнята.

Но когато се е върнала от болницата и е установила, че Бренда и Лорънс са арестувани, сигурно е била разочарована. Случаят е бил приключил и тя — Джоузефин, вече е нямало да бъде в центъра на вниманието.

И така, откраднала е дигиталина от стаята на Едит и го е сложила в чашата си с какао, която е оставила недокосната на масата.

Знаела ли е, че Нани ще я изпие? Вероятно. От това, което ми разказа сутринта знаех, че не е понасяла забележките на Нани. А може би Нани, въз основа на дългогодишната си работа с децата, е подозирала нещо? Струва ми се, че Нани знаеше, винаги е знаела, че Джоузефин не е била нормална. Поради преждевременното си умствено развитие, Джоузефин е изостанала в морално отношение. Може би и тук се смесваха различните наследствени фактори — онова, което София бе нарекла „безмилостността на семейството“.

У нея авторитарната безмилостност на семейството на баба й бе се смесила с безжалостния егоизъм на Магда, която зачиташе единствено собственото си мнение. Сигурно също бе страдала, чувствителна като Филип, от клеймото, че е грозна — че е нежеланото дете в семейството. И накрая, бе наследила нещичко от силната жилка на Леонидис, особена сама по себе си. Беше внучка на Леонидис, наследила неговия ум и неговата хитрост, но ако той беше отдавал любовта си на близки и приятели, то тя беше се вгълбила в себе си.

Реших, че старият Леонидис е бил разбрал нещо, което никой от останалите не е усетил: че Джоузефин би могла да бъде опасна както за другите, така и за себе си. Не е позволил да я изпратят на училище, защото се е боял, че ще направи нещо лошо. Искал е да я предпази, като я държи вкъщи, а сега вече разбирах настойчивостта му София да се погрижи за Джоузефин.

Ами неочакваното решение на Магда да изпрати Джоузефин в чужбина — и то ли беше породено от страх за детето? Не, вероятно не е бил осъзнат страх, а по-скоро някакъв неясен майчински инстинкт.

Ами Едит де Хавиланд? Дали в началото е подозирала, после се е уплашила — и накрая е разбрала всичко?

Погледнах към писмото, което държах.

Уважаеми. Чарлс. Настоящото е лично за вас — и за София, ако сметнете за необходимо. Мисля, че е задължително някой да научи истината. Намерих приложеното тук в изоставената кучешка колиба до задната врати. Тя го е криела там. Бележникът потвърждава онова, за което вече се досещах. Действията, които ще предприема, може да са правилни или погрешни — не знам. Но животът ми, така или иначе, е към края си, а не искам детето да страда така, както вярвам, че ще страда, ако трябва да ѝ се потърси сметка за извършеното от нея.

В котилото винаги има по някой, който не е „съвсем наред“.

Нека Бог ми прости, ако съм сгрешила, но съм го направила от любов. Бог да ви благослови и двамата със София.

Едит де Хавиланд.

Поколебах се за миг, а после подадох писмото на София. Отворихме заедно пак черния бележник на Джоузефин.

Днес убих дядо.

Разгърнахме страниците. Съдържанието му бе удивително. Помислих си, че би било интересно за някой психолог. С ужасяваща яснота се разкриваше лудостта на извратения егоизъм. Мотивите за престъплението бяха изложени по детски просто и непринудено.

Дядо не ми позволяваше да ходя на балет, затова реших да го убия. После ще отидем да живеем в Лондон и мама няма да ми забранява да играя балет.

Ще дам само няколко примера. Но всичките са показателни:

... Не искам да ходя в Швейцария. Няма да отида. Ако мама ме застави, ще я убия и нея, само че нямам отрова. Може би с някакви билки. В книгите пишат, че някои от тях са отровни. Юстас ме ядоса много днес. Казва, че съм момиче, от което няма никакви полза, и че е глупаво да се занимавам с разследване. Нямах да ме смята за глупава, ако знаеше, че аз съм извършила убийството. Чарлс ми харесва — но е доста глупав. Не съм решила все още на кого да припиша убийството. Може би на Бренда и Лорънс — Бренда се държи лошо с мене — казва, че нещо не съм наред, но обичам Лорънс — той ми разказа за Шарлот Корде, която убила някакъв човек в банята му. Но не е постъпила много умно.

Но написаното накрая беше съвсем разобличително:

Мразя Нани... Мразя я... Мразя я... Казва, че съм само едно малко момиченце. Казва, че съм се перчела. Тя е накарала майка ми да ме изпрати в чужбина... Ще я убия и нея — мисля, че лекарството на леля Едит ще свърши работа. Ако има още едно убийство, полицаите ще дойдат пак и ще стане отново интересно.

Нани е мъртва. Доволна съм. Още не съм решила къде да скрия шишенцето с хапчетата. Може би в стаята на леля Клемънси — или пък на Юстас. Когато остареея и умра, ще оставя тоя бележник, адресиран до началника на полицията и тогава ще видят каква голяма престъпница съм била.

Затворих бележника. По лицето на София рукнаха сълзи.

— О, Чарлс — о, Чарлс — какъв ужас! Какво ужасно малко чудовище е била тя... и все пак... все пак ми е ужасно мъчно.

Чувствах се по същия начин.

Бях обикнал Джоузефин... И още изпитвах нежност към нея... Човек не престава да обича някого само защото е болен от туберкулоза

или пък от някаква друга фатална болест. Както каза София, Джоузефин е била малко чудовище, но трогателно малко чудовище. Родила се е с порок — чудноватото дете на малката Чудновата къща.

София ме попита:

— Ако... беше останала жива... какво щеше да стане?

— Предполагам, че щяха да я изпратят в поправителен дом или в някакво специално училище. После щяха да я пуснат — може би със специално разрешение, не знам.

София потръпна.

— Може би така е по-добре. Но леля Едит — не ми се ще да мисля, че тя е поела отговорността.

— Сама е решила да постъпи така. Но не предполагам, че ще пишат в пресата за това. Мисля, че когато Бренда и Лорънс бъдат изправени пред съда, няма да могат да ги обвинят и ще ги освободят.

— А пък ти, София — продължих аз, като промених гласа си и взех двете и ръце в своите, — ще се омъжиш за мене. Току-що ми съобщиха, че ме изпращат в Иран. Ще заминем двамата за там и ще забравиш за малката Чудновата къща. Майка ти ще постави нови пиеси, баща ти може да си купи още книги, а Юстас скоро ще постъпи в университета. Недей да се безпокоиш повече за тях. Мисли си за мен.

София ме погледна право в очите.

— Не се ли страхуваш, Чарлс, да се ожениш за мене?

— Защо да се страхувам? У горката малка Джоузефин се е събрало всичко лошо от семейството ви. А у тебе, София, съм напълно убеден, че е събрано най-доброто и най-доблестното от семейството на Леонидис. Дядо ти те е ценил високо, а ми се струва, че е бил човек, който обикновено е имал право. Изправи високо глава, скъпа моя. Бъдещето е наше.

— Добре тогава, Чарлс. Обичам те, ще се омъжа за тебе и ще те направя щастлив. — Погледна към бележника и въздъхна:

— Горката Джоузефин.

— Горката Джоузефин — повторих аз.

* * *

— И каква е истината, Чарлс? — попита баща ми.

Никога не съм лъгал Стареца.

— Не е била Едит де Хавиланд, татко — отговорих аз. — Джоузефин е била.

Баща ми кимна замислено с глава.

— Да — рече той. — От известно време и аз си мислех, че е била тя. Горкото дете...

Издание:

Автор: Агата Кристи

Заглавие: Чудноватият дом

Преводач: Ленко Костов

Година на превод: 1994

Език, от който е преведено: английски

Издание: първо

Издател: „Абагар Холдинг“ ООД

Град на издателя: София

Година на издаване: 1994

Тип: роман

Националност: английска

Излязла от печат: 1994

Редактор: Боряна Гечева

Художник: Ивайло Нанов, Лъчезар Русинов

ISBN: 954-584-112-5

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/4469>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.